

Σημειώσεις στις Εμπορικές Εταιρίες

Βιβλίο: «Εμπορικές Εταιρίες» Ν.Κ. Ρόκας

Εισαγωγή

§ 1

Η ιδιορρυθμία και η μοναδικότητα του δικαίου των ενώσεων προσώπων στο πλαίσιο του ιδιωτικού δικαίου συνίσταται κυρίως στο ότι στις ενώσεις προσώπων δεν υπάρχουν, τουλάχιστον εκ των προτέρων, αντιτιθέμενα συμφέροντα, όπως στις κοινές ανταλλακτικές συμβάσεις αλλά κοινά συμφέροντα των μελών της ένωσης. Ο καθορισμένος από την εταιρική σύμβαση εταιρικός σκοπός αποτελεί το «δικαιοπρακτικό θεμέλιο» της εισόδου κάθε μέλους στην ένωση. Τα μέλη της ένωσης συνασπίζονται γι αυτό ακριβώς το λόγο, για να επιδιώξουν δηλαδή ένα κοινό σκοπό.

Μεταξύ των μελών μιας εταιρίας δημιουργούνται συγκρούσεις που πηγάζουν από τη συμμετοχή των μελών σ αυτή. Η εξισορρόπηση αυτών των συγκρούσεων συμβαίνει στα πλαίσια της έννοιας του εταιρικού συμφέροντος, η παρεμβολή της οποίας δικαιολογείται λόγω της ύπαρξης κοινού σε όλα τα μέρη σκοπού. Το εταιρικό συμφέρον επιτάσσει στα μέλη της εταιρίας να κατευθύνουν τη συμπεριφορά τους προς την επίτευξη του κοινού εμπορικού σκοπού και όχι στην ικανοποίηση των ατομικών συμφερόντων, τα οποία έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Τα ατομικά συμφέροντα (εν ευρεία έννοια) μπορεί να είναι άσχετα με την εταιρία (ατομικά συμφέροντα υπό στενή έννοια) ή άμεσα σχετιζόμενα μ αυτή (εταιρικά ατομικά συμφέροντα, τα οποία επιτυγχάνονται μόνο στα πλαίσια της ένωσης). Τυπικά είναι δυνατόν να επιδιωχθούν μόνο τα ατομικά συμφέροντα (ευρέως νοούμενα) που δεν έρχονται σε αντίθεση με τον εταιρικό σκοπό. Μόνο όταν συμφωνούν όλα τα μέρη της εταιρίας είναι δυνατόν να παραμερισθεί το εταιρικό συμφέρον.

Στην εταιρία με την ευρεία έννοια υπάγονται παραδοσιακά όλες οι ενώσεις προσώπων που ιδρύονται με δικαιοπραξία, για την

επιδίωξη κοινού σκοπού σε όλα τα μέρη της ένωσης. Συνεπώς τρία είναι τα εννοιολογικά στοιχεία των ενώσεων προσώπων: **α) Η δικαιοπρακτική (κατά κανόνα συμβατική) φύση της ιδρυτικής πράξης, β) η σύμπραξη δύο τουλάχιστον προσώπων γ) ο κοινός σκοπός.**

Αν και για την ίδρυση της εταιρίας απαιτείται κατά κανόνα σύμπραξη δύο τουλάχιστον προσώπων, η ανεξαρτητοποίηση της εταιρικής επιχείρησης, η οποία δημιουργείται με την παρεμβολή της νομικής προσωπικότητας και η απεξάρτηση ιδίως των κεφαλαιουχικών εταιριών από τα μέλη τους, καθιστά δυνατή την ίδρυση και λειτουργία μονοπρόσωπων κεφαλαιουχικών εταιριών.

Οι βασικές κατηγορίες ενώσεων προσώπων είναι δύο, η εταιρία του αστικού κώδικα και το σωματείο. Μεταξύ τους διαφέρουν ουσιαστών κυρίως ως προς το πραγματικό γεγονός του αριθμού των μελών που έχει καθεμία κατά την τυπική της μορφή. Η εταιρία του ΑΚ αποτελείται από κλειστό αριθμό μελών και επιδιώκει εταιρικό σκοπό (κατά κανόνα κερδοσκοπικός). Το σωματείο είναι πολυμελής ένωση προσώπων ανοιχτού τύπου. Γι αυτό, η επιδίωξη του σκοπού του σωματείου (πάντα μη κερδοσκοπικός), για να αποφευχθεί η πολυπραγμοσύνη, έχει ανατεθεί αποκλειστικά σε ολιγομελές, ευέλικτο όργανο διοίκησης, ενώ τα μέλη του εκφράζουν τη βούλησή τους περιοδικά και μόνο στη συνέλευση.

Στις δύο αυτές κατηγορίες ενώσεων προσώπων εντάσσονται από πλευράς δομής όλες οι άλλες εταιρίες που αναγνωρίζονται από την έννομη τάξη. Οι προσωπικές εταιρίες δημιουργούνται κατά πρότυπο την εταιρία του ΑΚ, ενώ οι κεφαλαιουχικές εταιρίες και οι συνεταιρισμοί έχουν σωματειακή δομή. Υβρίδιο αποτελεί η εταιρία περιορισμένης ευθύνης η οποία εκ νόμου έχει μικτή μορφή.

Στις **προσωπικές εταιρίες** υπάγονται λοιπόν **η αστική εταιρία, η ομόρρυθμη εταιρία, η ετερόρρυθμη εταιρία, η αφανής εταιρία, και ο ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού.**

Στις **κεφαλαιουχικές εταιρίες** υπάγεται **η ανώνυμη εταιρία, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, η ιδιωτική κεφαλαιουχική**

εταιρία, η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία και η ευρωπαϊκή εταιρία, ενώ η συμπλοιοκτησία αποτελεί ιδιάζουσα εταιρική μορφή του ναυτικού δικαίου. Σωματειακή δομή, χωρίς να είναι κεφαλαιουχικές εταιρίες, έχουν *το σωματείο, ο συνεταιρισμός και η ευρωπαϊκή συνεταιριστική εταιρία.*

Είναι όμως επιτρεπτή η διαμόρφωση, με βάση την βούληση των εταίρων, των έσω σχέσεων τους μέσα στα πλαίσια της εταιρίας. Για παράδειγμα η εταιρική βούληση μπορεί να αλλοιώσει ορισμένα χαρακτηριστικά των διάφορων εταιρικών τύπων, είτε αυτά αφορούν τη σωματειακή τους ή μη δομή είτε τον προσωπικό ή κεφαλαιουχικό τους χαρακτήρα. Μια τέτοια κίνηση δημιουργεί αποκλίσεις από το μοντέλο του νόμου. Η εταιρική βούληση όμως μπορεί να μην γίνεται να πραγματοποιηθεί γιατί, εν όψει της αρχής του κλειστού αριθμού των εταιρικών τύπων, δεν μπορεί η ιδιωτική βούληση να δημιουργήσει νέες εταιρικές μορφές ή να αλλοιώσει τα ουσιώδη χαρακτηριστικά των αναγνωρισμένων από τον νόμο εταιρικών τύπων.

Εκτός από ορισμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες, οι οποίες ασκούνται υποχρεωτικά υπό ορισμένη εταιρική μορφή (πχ οι ασφαλιστικές και τραπεζικές επιχειρήσεις ασκούνται μόνο από ανώνυμες εταιρίες), οι συμβαλλόμενοι είναι ελεύθεροι να επιλέξουν όποιο εταιρικό τύπο επιθυμούν, ανεξάρτητα από τον σκοπό που επιδιώκει η εταιρία.

Εταιρικό δίκαιο είναι το δίκαιο των ενώσεων προσώπων ιδιωτικού δικαίου που έχουν ιδρυθεί με δικαιοπραξία για την επιδίωξη ορισμένου κοινού στα μέλη τους σκοπού. Παραδοσιακά, λοιπόν, το εταιρικό δίκαιο αποτελείται από ένα ενοχικό στοιχείο (την ύπαρξη δικαιοπραξίας) και ένα προσωπικό στοιχείο (την ύπαρξη προσώπων-εταίρων). Η έκτασή του προσδιορίζεται τόσο από τη φύση του επιδιωκόμενου σκοπού όσο και από τις δυνατές μορφές εταιρικής συνεργασίας.

Ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορεί να είναι είτε κερδοσκοπικός είτε ιδεολογικός. Η σπουδαιότερη διαφορά ουσίας μεταξύ ενώσεων με και χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό είναι ότι στις πρώτες απαιτείται η θέσπιση ειδικών διατάξεων για την προστασία των συναλλασσομένων, ιδίως των εταιρικών δανειστών.

Κατά το σύστημα του αστικού κώδικα γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ των ενώσεων προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν ιδεολογικό σκοπό και αυτών που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό. Οι πρώτες μπορούν να συσταθούν βασικά με τη μορφή σωματείου ενώ οι δεύτερες μόνο με τη μορφή εταιρίας (όπως αναγνωρίζεται από τον ΑΚ).

Αντικείμενο ρύθμισης του δικαίου των εταιριών είναι βασικά οι προς τα έσω σχέσεις, δηλαδή οι σχέσεις των εταίρων προς την ένωση αλλά και μεταξύ τους και οι προς τα έξω σχέσεις, δηλαδή οι σχέσεις των εταίρων (ή της ένωσης) προς τους τρίτους.

§ 2

Οι εταιρίες διακρίνονται παραδοσιακά σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές.

Στις προσωπικές εταιρίες το πρόσωπο και η προσωπική συμβολή κάθε εταίρου είναι βασικός παράγοντας για τη λειτουργία της εταιρίας. Ο εταιρικός σκοπός επιδιώκεται με την προσωπική εργασία και την σύμπραξη των εταίρων. Ο ενοχικός δεσμός που συνδέει τους εταίρους έχει προσωποπαγή χαρακτήρα. Στην εταιρία του αστικού κώδικα, ο θάνατος ενός από τους εταίρους ή η πτώχευσή του, έχει ως αποτέλεσμα τη λύση της εταιρίας, ενώ η είσοδος και η έξοδος μέλους από την εταιρία απαιτεί τη συναίνεση όλων. Για τις υποχρεώσεις της προσωπικής εταιρίας, ευθύνεται η ίδια η εταιρία με την περιουσία της, αλλά και οι εταίροι ατομικά με την ατομική τους περιουσία. Οι εταίροι έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις ανεξάρτητα από το ύψος και το είδος της εισφοράς τους (αρχή της ισότητας) και έχουν υποχρέωση πίστης στις μεταξύ τους σχέσεις.

Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες, βασικός παράγοντας είναι το κεφάλαιο και ειδικότερα η συγκέντρωση κεφαλαίων. Το πρόσωπο των εταίρων είναι αδιάφορο. Οπότε η είσοδος και έξοδος εταίρων και η μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας είναι ελεύθερα, ενώ ο θάνατος ή η πτώχευση ενός από τους εταίρους δεν επηρεάζουν την εταιρία. Έτσι εξασφαλίζεται η διαιώνιση της εταιρίας. Οι εταίροι δεν έχουν υποχρέωση συνεργασίας, αφού η επιδίωξη του εταιρικού σκοπού ανατίθεται σε ειδικά όργανα διοικήσεως, τα μέλη των οποίων δεν είναι ανάγκη να έχουν εταιρική ιδιότητα. Ο νόμος θεμελιώνει λοιπόν την διάκριση των αρμοδιοτήτων. Οι εταίροι εκφράζουν τη γνώμη τους για θέματα πέραν της διοικήσεως της εταιρίας στη γενική συνέλευση της εταιρίας. Οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης λαμβάνονται με κεφαλαιουχική πλειοψηφία, ενώ η έκταση των εταιρικών δικαιωμάτων εξαρτάται από το ύψος της εισφοράς. Δεν ισχύουν οι αρχές της ισότητας και της πίστης όπως στις προσωπικές εταιρίες. Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες ευθύνεται μόνο η εταιρία για τα εταιρικά χρέη και όχι και οι εταίροι.

Βέβαια αν το επιτρέπει ο νόμος και το επιδιώκει η εταιρική βούληση, μπορούν σε προσωπικές εταιρίες να εισχωρήσουν χαρακτηριστικά κεφαλαιουχικής εταιρίας (προσωπική εταιρία κεφαλαιουχικής δομής) και σε κεφαλαιουχικές εταιρίες στοιχεία προσωπικής εταιρίας (προσωποπαγής ΑΕ, όπου η μεταβίβαση του εταιρικού μεριδίου υπόκειται σε περιορισμούς).

§ 3

Ενώσεις χωρίς νομική προσωπικότητα είναι το μη αναγνωρισμένο σωματείο (ΑΚ 107), η αστική εταιρία (ΑΚ 741, 784), η αφανής εταιρία και η συμπλοιοκτησία. Η έλλειψη νομικής προσωπικότητας σημαίνει ότι η εταιρία δεν μπορεί να είναι αυτοτελές υποκείμενο δικαίου, ανεξάρτητο από τους εταίρους οπότε δεν μπορεί να φέρει εταιρική περιουσία (άρα κοινά αντικείμενα είναι δεκτικά διαθέσεως από τους εταίρους με μόνη συνέπεια την ευθύνη του διαθέτοντος σε αποζημίωση), δεν έχει βουλευτική και αδικοπρακτική ικανότητα ενώ ο εκπρόσωπος της εταιρίας συναλλάσσεται στο όνομα των εταίρων με περαιτέρω συνέπεια την προσωπική ευθύνη των ίδιων

των μελών για τις έναντι τρίτων αναλαμβανόμενες υποχρεώσεις της εταιρίας.

Στο δικονομικό δίκαιο αναγνωρίζεται ήδη δικονομική αυτοτέλεια των ενώσεων προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα, αφού οι ενώσεις αυτές έχουν ικανότητα να είναι διάδικοι, ικανότητα παράστασης στο δικαστήριο και ικανότητα να υποστούν αναγκαστική εκτέλεση. Επίσης στο φορολογικό δίκαιο θεωρούνται αυτοτελή υποκείμενα φόρου.

Η μη καταχωρημένη στο ΓΕΜΗ ομόρρυθμη εταιρία η οποία ασκεί εμπορική δραστηριότητα και η κοινοπραξία έχουν ικανότητα δικαίου και πτωχευτική ικανότητα ως ενώσεις προσώπων. Συνέπεια αυτού είναι η νομική αυτοτέλεια της περιουσίας των παραπάνω εταιρικών μορφωμάτων. Η εταιρική περιουσία δεν ανήκει λοιπόν κατά κοινωνία δικαιώματος στους εταίρους, αλλά στην εταιρία ως αυτοτελή ένωση προσώπων. Το ίδιο ισχύει και για τα εταιρικά χρέη (αρχή του χωρισμού).

Νομική προσωπικότητα έχουν όλες οι κεφαλαιουχικές εταιρίες, δηλαδή η ανώνυμη εταιρία, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία, η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία, η ευρωπαϊκή εταιρία, αλλά και το σωματείο και ο συνεταιρισμός. Από τις προσωπικές, νομική προσωπικότητα έχει η ομόρρυθμη και η ετερόρρυθμη εταιρία και ο ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού. Αλλά και η αστική εταιρία μπορεί να αποκτήσει νομική προσωπικότητα, εφόσον επιδιώκει οικονομικό σκοπό και τηρήσει τις διατυπώσεις δημοσιότητας που προβλέπονται για τις ομόρρυθμες εταιρίες (ΑΚ 784).

Η δημιουργία του νομικού προσώπου αρχίζει με τη σύναψη της εταιρικής σύμβασης και ολοκληρώνεται με την τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας. Το νομικό πρόσωπο έχει αυτοτέλεια απέναντι στους ιδρυτές του και τα μέλη του, επωνυμία, ιθαγένεια και έδρα, ικανότητα δικαίου, ικανότητα για δικαιοπραξία και αδικοπραξία, ικανότητα να είναι διάδικος, ικανότητα παράστασης στο δικαστήριο. Η βούλησή του εκφράζεται με τα όργανά του. Δεν

είναι δεκτικό ποινικού κολασμού. Έχει, ως φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, δική του περιουσία, χωριστή και ανεξάρτητη από την περιουσία των μελών του, με την οποία ευθύνεται για τα δημιουργούμενα χρέη. Συνεπώς τα μέλη του νομικού προσώπου δεν έχουν δικαίωμα επί της περιουσίας αυτού αλλά μετέχουν μόνο οικονομικά σ αυτή και εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη νόμου δεν ευθύνονται για τα χρέη του. Ομοίως, το νομικό πρόσωπο δεν έχει δικαιώματα επί της περιουσίας των μελών του ούτε ευθύνεται έναντι των ατομικών δανειστών των μελών του για τα προς αυτούς χρέη τους (αρχή του χωρισμού).

Στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του ΑΚ περί νομικών προσώπων (άρθρα 61-77).

Ο αυστηρός διαχωρισμός του νομικού προσώπου από τα μέλη του είναι εμφανέστερος στις κεφαλαιουχικές εταιρίες παρά στις προσωπικές, καθώς στις τελευταίες, λόγω έλλειψης σωματειακής δομής και έλλειψης οργάνων με χωριστές και διακριτές αρμοδιότητες, η νομική προσωπικότητα αναπτύσσει περιορισμένη ενέργεια (σχετικοποίηση νομικού προσώπου).

Στην ομόρρυθμη εταιρία με την παρ.1 του άρθρου 249 του νόμου 4072/2012 ευθύνονται για τα χρέη πέρα από την ίδια την εταιρία και οι εταίροι. Επίσης η πτώχευση της ομόρρυθμης εταιρίας επιφέρει και τη συμπτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων. Αλλά και στις κεφαλαιουχικές εταιρίες ο διαχωρισμός μεταξύ νομικού προσώπων και μελών βρίσκει τα όριά του σε περιπτώσεις κατάχρησης της νομικής προσωπικότητας.

§ 4

Εμπορικές εταιρίες κατά το τυπικό σύστημα, ανεξάρτητα δηλαδή από την εμπορικότητα του σκοπού τους είναι η ανώνυμη εταιρεία, η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία, η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία, η ευρωπαϊκή εταιρία και ο συνεταιρισμός. Η ομόρρυθμη και η ετερόρρυθμη εταιρία είναι εμπορικές κατά το ουσιαστικό σύστημα, πρέπει δηλαδή ο σκοπός

τους να συνίσταται σε εμπορικές πράξεις. Πρέπει να ασκείται πραγματικά εμπορικός σκοπός, όχι απλά να αναγράφεται στο καταστατικό. Στις εμπορικές εταιρίες με νομική προσωπικότητα εφαρμόζονται οι συνέπειες της εμπορικής ιδιότητας. Λόγω της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου ο εμπορικός χαρακτήρας της εταιρίας με νομική προσωπικότητα δεν προσδίδει την εμπορική ιδιότητα και στους εταίρους. Εξαίρεση αποτελούν οι ομόρρυθμοι εταίροι της ομόρρυθμης και της ετερόρρυθμης εταιρίας.

§ 5

Συνταγματικώς προστατεύονται τόσο το νομικό πρόσωπο της εταιρίας από κρατικές επεμβάσεις όσο και η συμμετοχική ιδιοκτησία των εταίρων.

Ειδικότερα, για το νομικό πρόσωπο της εταιρίας: το άρθρο 5 παρ. 1 Σ εγγυάται την ελευθερία ίδρυσης εμπορικών εταιριών, προστατεύει την αυτονομία και την αυτοδιοίκηση των νομικών προσώπων (πέρα από τα φυσικά πρόσωπα). Γενικώς οι παρεμβάσεις της πολιτείας θα πρέπει να βρίσκονται στα πλαίσια των αρχών της αναλογικότητας και του αναγκαίου μέσου, αρχές τις οποίες δεν λαμβάνει υπόψη ο έλληνας νομοθέτης.

Οι προϋποθέσεις, η έκταση και τα όρια της κρατικοποίησης επιχειρήσεων καθορίζονται από τις παραγράφους 3 έως 5 του άρθρου 106 Σ: Μόνο μονοπωλιακές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που έχουν σημασία για την εθνική οικονομία ή το κοινωνικό σύνολο μπορούν να κρατικοποιηθούν και πάλι μόνο υπό τη διαδικασία που προβλέπεται στις ανωτέρω διατάξεις.

Τα συμμετοχικά δικαιώματα προστατεύονται στο άρθρο 17 του Συντάγματος.

Σημασία έχει επίσης η τήρηση της συνταγματικής αρχής της ισότητας. Ειδικότερη συνέπεια της αρχής αυτής είναι η απαγόρευση επιδότησης ή ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων επιχειρηματικών κλάδων ή εταιρικών τύπων με αυθαίρετα κριτήρια.

Φορολογικώς, υποκείμενο φόρου είναι πλέον και οι προσωπικές εταιρίες και όχι οι εταίροι. Το ότι η φορολογία των προσωπικών εταιριών ακόμα και αυτών που έχουν νομική προσωπικότητα, υπάγεται στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και όχι νομικών όπως η αε, η επε και οι συνεταιρισμοί είναι συστηματική ατέλεια και όχι ουσιαστική διαφορά.

Σε ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, το ελληνικό δίκαιο ακολουθεί το σύστημα του δικαίου της (πραγματικής) έδρας των νομικών προσώπων. Σύμφωνα μ αυτό, οι εταιρικές σχέσεις ρυθμίζονται από το δίκαιο της χώρας, στην οποία ασκείται πράγματι η διοίκηση της εταιρίας και όχι από το δίκαιο της χώρας ίδρυσής της. Ως έδρα λογίζεται κυρίως η καταστατική έδρα, ή ο τόπος όπου ασκείται η κύρια διοίκηση, αν αυτοί οι δύο διαφέρουν. Εξαιρεση στο όλο σύστημα αποτελεί η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία που δεν έχει την υποχρέωση να έχει την πραγματική της έδρα στην Ελλάδα, για να ισχύσει πάνω της το ελληνικό δίκαιο. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν διεθνή αρμοδιότητα για αλλοδαπές εταιρίες που έχουν την πραγματική τους έδρα στην Ελλάδα.

§ 6

Η ευρωπαϊκή εταιρία δεν είναι υποκατάστατο των εθνικών ανώνυμων εταιριών αλλά εταιρικός τύπος που θα εξυπηρετεί τη διασυνοριακή συνεργασία των επιχειρήσεων και ομίλων επιχειρήσεων.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει δεχθεί νομολογιακά θεμελιακές κοινοτικές ελευθερίες που σχετίζονται με το δίκαιο των εταιριών όπως η ελευθερία εγκατάστασης και η ελευθερία κίνησης κεφαλαίων.

Ειδικότερα η ελευθερία εγκατάστασης περιλαμβάνεται στα άρθρα 49 και 54 ΣΛΕΕ. Το δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι είναι ασύμβατη προς την αρχή αυτή η άρνηση κράτους μέλους (κράτος υποδοχής) να αναγνωρίσει εταιρία που ιδρύθηκε σε άλλο κράτος μέλος και δραστηριοποιείται στην επικράτεια του κράτους υποδοχής, όμως αναγνώρισε το δικαίωμα στο κράτος σύστασης να

θέτει περιορισμούς στη μεταφορά της πραγματικής έδρας σε άλλο κράτος μέλος. Κατά το Δικαστήριο, η θεωρία της πραγματικής έδρας είναι ασύμβατη προς την ελευθερία εγκατάστασης. Επίσης, κρίνεται ασύμβατη προς την ελευθερία εγκατάστασης η άρνηση αναγνώρισης αλλοδαπής εταιρίας για το λόγο ότι το κράτος ίδρυσης δεν προβλέπει την καταβολή ελαχίστου ορίου κεφαλαίου, έστω και αν η επιταγή αυτή είναι δημόσιας τάξης σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους υποδοχής.

Το ελληνικό εταιρικό δίκαιο επιτρέπει τη μεταφορά της καταστατικής έδρας των νομικών προσώπων στην αλλοδαπή. Η εταιρία που μεταφέρει την έδρα της γίνεται αλλοδαπή.

Οι προσωπικές εταιρίες

Η ρύθμισή τους περιλαμβάνεται στα άρθρα 249-294 του νόμου 4072/2012. Αφορά τις ομόρρυθμες, τις ετερόρρυθμες, τις αφανείς εταιρίες και έχει περιληφθεί μια διάταξη για την κοινοπραξία.

Βασικές αρχές που ισχύουν σε όλες τις προσωπικές εταιρίες είναι:

- α) η προσωπική εταιρία είναι σχέση εμπιστοσύνης με έντονα προσωπικά στοιχεία
- β) οι εταίροι έχουν υποχρέωση πίστης
- γ) επιτρέπεται η ελεύθερη διαμόρφωση των προς τα έσω σχέσεων των εταίρων
- δ) ισχύει η αρχή της αυτοδιαχείρισης
- ε) ισχύει η αρχή της ισότητας για τις μεταξύ σχέσεις των εταίρων
- στ) δεν υπάρχει υποχρέωση καταβολής συμπληρωματικών εισφορών χωρίς τη συναίνεση των εταίρων.

§ 7

Η εταιρία του ΑΚ

Η αστική εταιρία είναι ένωση προσώπων με κλειστό και μικρό αριθμό εταίρων που βασίζεται σε σύμβαση με σκοπό τη, με τη συμβολή όλων των εταίρων, επιδίωξη ενός κοινού σκοπού, ιδίως οικονομικού (ΑΚ 741). Παρά τον συμβατικό της χαρακτήρα, ιδίως η αστική εταιρία που επιδιώκει οικονομικό σκοπό, μπορεί να είναι φορέας επιχείρησης, η οποία, εφόσον αποκτήσει νομική

προσωπικότητα (ΑΚ 784), καθίσταται αυτόνομο υποκείμενο δικαίου.

Γνωρίσματα της είναι ότι συστήνεται με άτυπη σύμβαση, άρα δεν υπάρχει μονοπρόσωπη αστική εταιρία. Χαρακτηριστικό γνώρισμά της εταιρίας αυτής είναι ο άκρως προσωποπαγής χαρακτήρας που έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη και τη σύμπραξη όλων των εταίρων για την επίτευξη του κοινού σκοπού. Ο κοινός σκοπός διακρίνει την εταιρική σύμβαση από τις άλλες ενοχικές συμβάσεις και είναι υποχρεωτικός. Δεν είναι απαραίτητο γνώρισμα της εταιρίας ούτε η ύπαρξη περιουσίας ούτε η επιδίωξη κερδοσκοπικού σκοπού. Έχει πολλές μορφές εμφάνισης: απλή πολυπρόσωπη σχέση χωρίς νομική αυτοτέλεια, είτε ως αυτοτελές υποκείμενο δικαίου, αμιγώς ενοχική σύμβαση όταν δεν έχει περιουσιακή βάση, ενοχική σύμβαση με στοιχεία εμπραγμάτου δικαίου όταν η περιουσία της εταιρίας δεν διακρίνεται από την περιουσία των μελών, φορέας επιχείρησης όταν έχει περιουσιακή αυτοτέλεια. Μπορεί να έχει σκοπό κερδοσκοπικό ή ιδεολογικό, να είναι εταιρία διαρκείας ή ευκαιρίας, να είναι εταιρία εσωτερική ή εξωτερική.

§ 8

Η σύσταση της εταιρίας απαιτεί απλή ενοχική σύμβαση, άτυπη (ακόμα και σιωπηρή) σύμβαση 2 τουλάχιστον ή περισσοτέρων προσώπων. Με αυτή τη σύμβαση καθορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εταίρων (ιδρυτική πράξη και καταστατικός χάρτης). Οι εταίροι μπορεί να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα, δικαιοπρακτικώς όμως ικανά. Για να είναι έγκυρη η σύμβαση απαιτείται συμφωνία ως προς: τον εταιρικό σκοπό, την εταιρική επωνυμία, προϋποτίθεται έλλειψη ελαττωμάτων βουλήσεως και η μη αντίθεση του εταιρικού σκοπού στο νόμο και τα χρηστά ήθη.

Με τη σύμβαση, οι εταίροι αναλαμβάνουν αμοιβαία την υποχρέωση να επιδιώξουν ένα κοινό σκοπό, ιδίως οικονομικό καταβάλλοντας κοινές εισφορές (ΑΚ 741). Για να αποκτήσει όμως η εταιρία νομική προσωπικότητα θα πρέπει ο σκοπός της να είναι κερδοσκοπικός.

Οι εισφορές ταυτίζονται με την έννοια της παροχής κατά το γενικό ενοχικό δίκαιο. Μπορεί να εκπληρωθεί και μετά τη σύσταση της εταιρίας. Οποιαδήποτε παροχή αποτελεί εισφορά είτε είναι χρήματα, πράγματα, άυλα αγαθά (εισφορά σήματος), εργασία. Οι εισφορές δεν απαιτείται να είναι ούτε ομοειδής ούτε ίσης αξίας. Μπορεί επιτυχώς να συμφωνηθεί μεταξύ των εταίρων, εταίρος να απαλλαχθεί από την καταβολή εισφοράς. Δεν μπορεί να συμφωνηθεί όμως απαλλαγή εταίρου από την επιδίωξη κοινού του κοινού εταιρικού σκοπού.

Ο εταιρικός σκοπός διαφοροποιεί την σύμβαση εταιρίας από άλλες ανταλλακτικές συμβάσεις. Καθορίζοντας το σκοπό, η εταιρία αποκτά προσανατολισμό (προς τα έξω λειτουργία του εταιρικού σκοπού) ενώ οι εταίροι και οι διαχειριστές αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμβάλλουν στην επιδίωξη του σκοπού και να απέχουν από ενέργειες που έρχονται σε αντίθεση μ αυτόν και τα εταιρικά συμφέροντα (προς τα έσω λειτουργία του εταιρικού σκοπού). Αν δεν καθορίζεται ο εταιρικός σκοπός υπάρχει αοριστία. Ο σκοπός της αστικής εταιρίας μπορεί να είναι οικονομικός ή ιδεολογικός αλλά όχι εμπορικός αφού τότε δεν θα ρυθμιζόταν στον αστικό κώδικα. Αν όμως ασκεί εμπορική δραστηριότητα, η αστική εταιρία καθίσταται ομόρρυθμη εταιρία. Ο σκοπός πρέπει να είναι κοινός σε όλους τους εταίρους.

Δεν προβλέπονται διατυπώσεις δημοσιότητας για τη σύσταση αστικής εταιρίας, εκτός από την περίπτωση της αστικής εταιρίας με νομική προσωπικότητα, που, για να συσταθεί εγκαίρως, πρέπει να τηρηθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας που προβλέπονται για τη σύσταση ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων εταιριών. Τήρηση τύπου απαιτείται και όταν η εισφορά εταίρου συνίσταται σε αντικείμενο για τη μεταβίβαση του οποίου απαιτείται τύπος.

Η εταιρία αποτελεί σύμβαση διαρκείας. Στις εταιρίες του αστικού κώδικα που ασκούν εμπορική ή οικονομική δραστηριότητα, η εταιρική σύμβαση δεν εξαντλείται στην μεταξύ των εταίρων δημιουργία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Στις εταιρίες αυτές οι εταίροι δεν είναι απλώς δανειστές και οφειλέτες αλλά συγχρόνως

μέλη μιας οργανωμένης κοινότητας προσώπων, κεφαλαίων, εργασίας και ευθύνης.

Χαρακτηρίζεται ως ιδιότυπη αμφοτεροβαρής σύμβαση, δεδομένου ότι κάθε εταίρος αναλαμβάνει απέναντι στους άλλους την υποχρέωση να συμβάλλει στην υποχρέωση του κοινού σκοπού, επειδή και οι άλλοι εταίροι αναλαμβάνουν αντίστοιχη υποχρέωση.

Τόσο η εταιρική σύμβαση όσο και οι δηλώσεις βουλήσεως των ιδρυτών μπορούν να πάσχουν από ελαττώματα, τα οποία σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις επιφέρουν ακυρότητα ή ακυρωσία. Τούτο συμβαίνει σε περίπτωση παράνομου ή αθέμιτου σκοπού, έλλειψης του απαιτούμενου τύπου, ανικανότητας, πλάνης, απάτης, απειλής, αθέμιτης δέσμευσης εταίρου (ΑΚ 179). Η ακυρότητα ισχύει *ex tunc* εκτός αν η εταιρία έχει περιουσία υπόσταση και συνήψε συναλλαγές με τρίτους. Οι πράξεις που έγιναν μέχρι την προβολή του ελαττώματος δεν θίγονται για λόγους ασφάλειας των συναλλαγών και οι εταίροι ευθύνονται για τα μέχρι τότε εταιρικά χρέη. Επίσης, για τις έσω σχέσεις ισχύει ο εταιρικός δεσμός.

Ελαττώματα μπορεί να παρουσιάζουν και οι τροποποιητικές αποφάσεις της εταιρικής σύμβασης, για τις οποίες αντίστοιχα ισχύουν οι ίδιες αρχές που αναπτύχθηκαν ανωτέρω.

§ 9

Η νομοθετική ρύθμιση της εταιρίας στον αστικό κώδικα προβλέπει δικαιώματα και υποχρεώσεις στο πρόσωπο των εταίρων, ενώ μεριμνά και τις προϋποθέσεις άσκησης αυτών. Όμως, η ρύθμιση δεν αποτελεί αναγκαστικό δίκαιο, οπότε η βούληση των εταίρων αν διαφέρει, υπερισχύει ως προς τη ρύθμιση των εσωτερικών τους σχέσεων **(αρχή της ελευθερίας της βουλήσεως)**. Αυτή παρακάμπτεται μόνο λόγω αντίθετης διάταξης αναγκαστικού δικαίου, υπερίσχυσης γενικών κανόνων όπως η ΑΚ 179 ή 288, λόγω ανάγκης προστασίας των εταίρων ή των δανειστών, ή λόγω της αναγκαστικής μορφής που μπορεί να έχει ο εταιρικός τύπος. Η εταιρική σύμβαση αποτελεί την πηγή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των εταίρων.

Η νομική θέση του εταίρου, όπως προσδιορίζεται από την εταιρική σύμβαση και το νόμο, δεν είναι μόνο έννομη σχέση (μεταξύ των εταίρων και μεταξύ εταίρων και του νομικού προσώπου της εταιρίας) αλλά και γενικό δικαίωμα, από το οποίο πηγάζουν επιμέρους εταιρικά δικαιώματα και υποχρεώσεις. Ισχύει η αρχή του αδιάσπαστου των εταιρικών δικαιωμάτων.

Αναπόσπαστο στοιχείο της εταιρικής συμμετοχής σε εταιρίες με εταιρική περιουσία χωρίς όμως νομική προσωπικότητα είναι η εταιρική μερίδα. Αυτή υποδηλώνει την ιδανική μερίδα, δηλαδή το ποσοστό του εταίρου στην εταιρική περιουσία και την οικονομική συμμετοχή του στην αξία της εταιρικής περιουσίας. Αν δεν συμφωνηθεί διαφορετικά, λόγω της αρχής της ισότητας, οι εταιρικές μερίδες είναι ίσες για όλους τους εταίρους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το είδος της εισφοράς τους. Το ποσοστό της εταιρικής μερίδας υποδηλώνει και το ποσοστό εταιρικής ευθύνης. Γίνεται δεκτό ότι η εταιρική συμμετοχή αποτελεί απόλυτο δικαίωμα και η προσβολή του δημιουργεί αδιοπρακτική ευθύνη.

Ως προς την έκταση των εταιρικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ισχύει η αρχή της ισότητας των εταίρων, δηλαδή της ισότητας ως προς τα εταιρικά δικαιώματα (ΑΚ 742 § 2, 748 § 2, 763 § 2, 682), η οποία όμως δεν συνιστά αναγκαστικό δίκαιο. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης των εταίρων δεν απορρέει από την αρχή της ισότητας αλλά από την αρχή της καλής πίστης. Σημαίνει ότι χωρίς τη συναίνεση του εταίρου ή άλλη εύλογη αιτία, αυτός δεν μπορεί να τεθεί σε δυσμενέστερη μοίρα από τους άλλους εταίρους. Αν ένας εταίρος έχει συνάψει με την εταιρία εξωεταιρικές συμβάσεις (πχ δάνειο, σύμβαση εργασίας) και οι απαιτήσεις του από αυτή τη σύμβαση δεν εκπληρώνονται, τότε καθοδηγούμενος από την βασική του υποχρέωση να συμβάλλει στην επίτευξη του εταιρικού σκοπού και να αποφεύγει πράξεις που διακινδυνεύουν αυτό το εγχείρημα, πρέπει να αποδέχεται τα προβλήματα της εταιρίας και να μην στρέφεται άμεσα εναντίον της. Μάλιστα, αν αναγκαστεί να στραφεί, πρώτα στρέφεται κατά της εταιρίας ως νομικό πρόσωπο που φέρει ευθύνη και μετά κατά των συνεταίρων του.

Βασική υποχρέωση του εταίρου είναι η συμβολή στην επίτευξη του εταιρικού σκοπού (ΑΚ 741). Άλλες εταιρικές υποχρεώσεις είναι η υποχρέωση για καταβολή εισφοράς, η υποχρέωση πίστης και η υποχρέωση διαχείρισης και εκπροσώπησης. Η εταιρική σύμβαση μπορεί να καθιερώνει και άλλες συμφορές, οι οποίες να μην προβλέπονται σε νόμο. Ειδικότερα,

Α)Υποχρέωση καταβολής εισφοράς: Αντικείμενο εισφοράς μπορεί να είναι οποιαδήποτε παροχή. Σε περίπτωση αδυναμίας ή υπερημερίας του εταίρου να καταβάλει την εισφορά του, αλλά και γενικότερα να εκπληρώσει τις εταιρικές του υποχρεώσεις, οποιοσδήποτε άλλος εταίρος μπορεί να καταγγείλει την εταιρία (ΑΚ 743) και σε περίπτωση υπαιτιότητας, να απαιτήσει και αποζημίωση (ΑΚ 770). Επίσης, με τις προϋποθέσεις της ΑΚ 771, ο εταίρος που υπαίτια δεν κατέβαλε την εισφορά του, μπορεί να αποκλεισθεί από την εταιρία. Το θέμα του κινδύνου της τυχαίας καταστροφής ή χειροτέρευσης της εισφοράς καθώς και της ευθύνης του εταίρου για πραγματικά ή νομικά ελαττώματα ρυθμίζεται στο άρθρο 744 ΑΚ. Αν η εισφορά συνίσταται στη χρήση πράγματος ή σε εργασία, εφαρμόζονται αναλογικώς οι διατάξεις για τη μίσθωση (ΑΚ 576 επ, 573 επ, 652, 657, 658) αν δεν σε κυριότητα πράγματος, οι διατάξεις για την πώληση (ΑΚ 514 επ, 534-538, 543-545).

Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, ο εταίρος, σε περίπτωση ζημιών, δεν υποχρεούται να αυξήσει ή να συμπληρώσει την εισφορά του (συμπληρωματικές εισφορές). Στην εταιρική σύμβαση όμως μπορεί να προβλέπεται είτε υποχρέωση αύξησης των εισφορών με σκοπό τη χρηματοδότηση της εταιρίας είτε συμπλήρωσής τους με σκοπό την κάλυψη ζημιών. Για την πραγματοποίηση αυτής της υποχρέωσης αποφασίζουν πλειοψηφικά οι εταίροι και όχι οι διαχειριστές. Σε ακραίες περιπτώσεις, η υποχρέωση πίστης μπορεί να επιβάλλει την υποχρέωση συμπληρωματικών εισφορών όταν δεν υπάρχει άλλος τρόπος διάσωσης της εταιρίας.

Β)Υποχρέωση πίστης: Με βάση την υποχρέωση πίστης, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι, στο πλαίσιο της επιδίωξης του κοινού σκοπού,

να διαφυλάσσουν τα συμφέροντα της εταιρίας και των συνεταίρων τους και να παραλείπουν κάθε ενέργεια που μπορεί να παραβιάσει τα συμφέροντα αυτά (ΑΚ 741,747). Παράβαση της υποχρέωσης πίστης μπορεί να δημιουργήσει υποχρέωση αποζημίωσης.

Σύμφωνα με την ΑΚ 747, ο εταίρος δεν επιτρέπεται να ενεργεί για λογαριασμό του ή για λογαριασμό τρίτων πράξεις αντίθετες προς τα συμφέροντα της εταιρίας (αρνητικό περιεχόμενο της υποχρέωσης πίστης). Επίσης, απαγορεύεται η τέλεση πράξεων ανταγωνισμού, όπως, η συμμετοχή σε ανταγωνίστρια επιχείρηση, ή σε διοίκηση ανώνυμης εταιρίας ή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, οι οποίες έχουν τον ίδιο σκοπό με αυτόν της εταιρίας. Επίσης, απαγορεύεται η κοινοποίηση απορρήτων της εταιρίας σε τρίτους (υποχρέωση εχεμύθειας).

Τα δικαιώματα των εταίρων που απορρέουν από το νόμο και την εταιρική σύμβαση μπορεί να διακριθούν σε δικαιώματα διοικήσεως ή προσωπικά δικαιώματα και σε περιουσιακά δικαιώματα. Ειδικότερα:

Δικαιώματα διοικήσεως: Το σημαντικότερο είναι το δικαίωμα διαχείρισης και εκπροσώπησης (παράλληλα αυτό αποτελεί και εταιρική υποχρέωση), άλλα είναι το δικαίωμα ψήφου και το δικαίωμα πληροφόρησης.

Κάθε εταίρος έχει δικαίωμα να συμπράττει στη λήψη των εταιρικών αποφάσεων με την άσκηση του δικαιώματος ψήφου (αναγκαστικό δικαίωμα). Μπορεί να αποκλεισθεί μόνο με ρητή συγκατάθεση του εταίρου, η οποία όμως δεν τον τοποθετεί σε δυσμενέστερη θέση από τους άλλους εταίρους. Ειδάλλως η ληφθείσα απόφαση χωρίς την ψήφο του εταίρου είναι άκυρη (ΑΚ 281). Κάθε εταίρος έχει κατά το νόμο μια ψήφο, αλλά μπορεί να συμφωνηθεί ότι ο αριθμός των ψήφων του θα εξαρτάται από το ύψος της εισφοράς τους. Το δικαίωμα ψήφου ασκείται αυτοπροσώπως κατά κανόνα, αλλά επιτρέπεται και η άσκησή του με αντιπρόσωπο όταν το προβλέπει το καταστατικό. Ο εταίρος, σύμφωνα με την υποχρέωση ψήφου, οφείλει να ασκεί το δικαίωμα ψήφου, σε συνάρτηση με το

συμφέρον της εταιρίας και την επίτευξη του εταιρικού σκοπού. Αν συγκρούεται ατομικό εταιρικό συμφέρον προς το συμφέρον της εταιρίας ως νομικού προσώπου, τότε ο εταίρος του οποίου το συμφέρον θίγεται, δεν μπορεί να λάβει μέρος στην ψηφοφορία.

Σύμφωνα με την ΑΚ 755, κάθε εταίρος έχει δικαίωμα να ενημερώνεται αυτοπροσώπως για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, να εξετάζει βιβλία και έγγραφα και να καταρτίζει περίληψη της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας. Κάθε συμφωνία που αποκλείει αυτό το δικαίωμα είναι άκυρη. Αυτό το δικαίωμα έχει σημασία κυρίως για τους διαχειριστές εταίρους.

Περιουσιακά δικαιώματα

1) Συμμετοχή στα κέρδη και τις ζημίες

Στις εταιρίες που έχουν εταιρικό ή εμπορικό σκοπό οι εταίροι έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη και τις ζημίες κατά ίσα μέρη, ανεξάρτητα από το μέγεθος της εισφοράς τους, εκτός αν προβλέπεται άλλη ρύθμιση στην εταιρική σύμβαση (ΑΚ 763 § 1). Η σύμβαση μπορεί να καθορίζει διαφορετικό ποσοστό συμμετοχής των εταίρων στα κέρδη και διαφορετικό ποσοστό στις ζημίες (ΑΚ 763 § 2). Όμως είναι άκυρη κάθε συμφωνία που αποκλείει εταίρο από τη συμμετοχή στα κέρδη ή της ζημίας (ΑΚ 764 § 1 εδ.α). Είναι έγκυρη όμως η συμφωνία κατά την οποία ο εταίρος έχει εισφέρει την προσωπική του εργασία θα απαλλάσσεται από τις ζημίες (ΑΚ 764 § 2). Μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ γενικού δικαιώματος στα κέρδη που είναι προσωποπαγές δικαίωμα και του δικαιώματος καταβολής των κερδών που είναι μεταβιβαστέα απαίτηση. Όσα ισχύουν για τα κέρδη, ισχύουν και για τις ζημίες. Οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι να καλύπτουν τις ζημίες της εταιρίας (ΑΚ 745). Μάλιστα, για να λάβουν κέρδη από τις επόμενες εταιρικές χρήσεις, πρέπει να καλύψουν τις ζημίες. Τα εταιρικά κέρδη διανέμονται στο τέλος κάθε έτους, εκτός αν η εταιρία έχει διάρκεια ζωής μικρότερη του έτους. Προϋπόθεση για τη διανομή είναι η ύπαρξη εταιρικών λογαριασμών (ΑΚ 762), οι οποίοι υποδεικνύουν αν η εταιρία είναι ή όχι κερδοφόρα. Για την εξεύρεση των κερδών της εταιρίας δεν

γίνεται σύγκριση με την αρχική εταιρική περιουσία, αλλά λαμβάνεται ως βάση η μεταβαλλόμενη κάθε χρόνο αξία της εταιρικής περιουσίας. Για την κάλυψη των απαιτήσεων των δανειστών, οι εταίροι ευθύνονται προσωπικώς. Η εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπει ότι δεν θα διανέμονται όλα τα κέρδη αλλά μόνο ένα μέρος τους, και το υπόλοιπο θα κρατείται για σχηματισμό αποθεματικών ή για κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων (ΑΚ 745). Αλλά και ανεξάρτητα από πρόβλεψη στην εταιρική σύμβαση, οι εταίροι μπορούν να αποφασίσουν οποιαδήποτε χρησιμοποίηση των κερδών, ακόμα και τη μεταφορά τους σε άλλη εταιρία.

2) Δικαίωμα απολήψεων

Παρόλο που δεν προβλέπεται στο νόμο, τα καταστατικά εμπορικών ιδίως εταιριών παρέχουν στους εταίρους δικαίωμα απολήψεων. Το δικαίωμα αυτό έχει σκοπό την κάλυψη των βιοτικών αναγκών των εταίρων (όλων ή ορισμένων, διαχειριστών ή μη), περιεχόμενο δε την αξίωση καταβολής σε κάθε εταιρική χρήση (σε ένα ή περισσότερα χρονικά διαστήματα, πχ κάθε μήνα) ορισμένου ποσού από τα ταμεία της εταιρίας, ακόμα και αν η εταιρική αυτή χρήση δεν είναι κερδοφόρα. Συνήθως, η απόληψη συμψηφίζεται με την αξίωση καταβολής των κερδών της εταιρίας.

3) Δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθαρίσεως

Μετά τη λύση της εταιρίας και την περάτωση των εργασιών της εκκαθαρίσεως οι εταίροι έχουν απαίτηση συμμετοχής στο απομένον προϊόν εκκαθαρίσεως κατά λόγο της μερίδας τους στα κέρδη (ΑΚ 782). Η απαίτηση στο προϊόν εκκαθάρισης είναι μεταβιβάσιμη (ΑΚ 760 § 2).

Μεταβιβασιμότητα εταιρικών δικαιωμάτων: Τα εταιρικά δικαιώματα αποτελούν αδιάσπαστο όλον. Γι αυτό απαγορεύεται η μεταβίβαση ορισμένων μόνο εταιρικών δικαιωμάτων, χωρίς δηλαδή τη μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής στο σύνολό της, σε τρίτους (εφόσον βέβαια επιτρέπεται η μεταβίβασή της). Κατά αναγκαστικό δίκαιο, το παραπάνω ισχύει για τα δικαιώματα διοικήσεως των εταίρων, δηλαδή το δικαίωμα διαχείρισης, ψήφου, ελέγχου,

εναντιώσεως αλλά και για απαιτήσεις που απορρέουν από την εταιρική σχέση και ανήκουν στο σύνολο των εταίρων, όπως η απαίτηση για καταβολή εισφοράς (ΑΚ 760 § 1).

Κάθε εταίρος υποχρεούται έναντι των συνεταίρων του να μην διαθέτει την εταιρική του μερίδα δηλαδή την εταιρική μερίδα συμμετοχής στα επί μέρους κοινά αντικείμενα (ΑΚ 761 εδ. 1) και να μη ζητήσει διανομή πριν από την περάτωση της εκκαθάρισης (ΑΚ 761 εδ. 2). Αυτά ισχύουν βέβαια στις εταιρίες χωρίς νομική προσωπικότητα, διότι στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα δεν υπάρχει εμπράγματη εταιρική μερίδα.

Μεταβιβαστές είναι επίσης οι απαιτήσεις του διαχειριστή εταίρου από τη διαχείριση, εφόσον μπορεί να απαιτηθούν και πριν από την εκκαθάριση (ΑΚ 760 § 2).

Μέτρο ευθύνης των εταίρων: Σύμφωνα με το άρθρο 746 ΑΚ οι εταίροι ευθύνονται για την εκπλήρωση των εταιρικών τους υποχρεώσεων μόνο με την επιμέλεια που καταβάλλουν στις δικές τους υποθέσεις και όχι με το μέτρο ευθύνης της ΑΚ 330. Όμως, ο κανόνας της ΑΚ 746 είναι ενδοτικού δικαίου. Άρα μπορεί να συμφωνηθεί ευθύνη του εταίρου για κάθε αμέλεια.

Αξιώσεις εταιρίας κατά εταίρων και εταίρων κατά εταιρίας: Αξιώσεις της εταιρίας έναντι των εταίρων ή μη εκπλήρωση των οποίων δημιουργεί αξίωση για αποζημίωση είναι η καταβολή της εισφοράς, η παράλειψη τέλεσης πράξεων που αντιβαίνουν στα συμφέροντα της εταιρίας, η υποχρέωση πίστης και η υποχρέωση διαχείρισης. Αντίστοιχα, ο εταίρος έχει αξιώσεις κατά της εταιρίας, όπως η αξίωση για απόδοση δαπανών ή αποκατάσταση ζημιών (ΑΚ 721-723), η αξίωση για καταβολή ποσών που κατέλαβε ο εις ολόκληρον ευθυνόμενος εταίρος σε εταιρικούς δανειστές ή αξίωση για καταβολή των αναλογούντων κερδών. Ο εταίρος δεν έχει αξίωση έναντι των οργάνων διαχείρισης να εκπληρώνουν σύννομα τα καθήκοντά τους. Έχει, όμως, αξίωση για παράλειψη και αποζημίωση σε περίπτωση παράνομης προσβολής της εταιρικής του συμμετοχής από τα εταιρικά όργανα.

§ 10

Η εξουσία διαχείρισης (δικαίωμα και υποχρέωση των εταίρων) περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων, οι οποίες κατευθύνονται στην επιδίωξη του κοινού σκοπού. Συνεπώς, νοουμένη ευρέως, η εξουσία διαχείρισεως περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων, τη σύναψη συμβάσεων με τρίτους, τη δικαστική εκπροσώπηση της εταιρίας, την τέλεση υλικών πράξεων (τήρηση εμπορικών βιβλίων και αλληλογραφίας), τη διεύθυνση παραγωγής, την οργάνωση του δικτύου διανομής, τη διοίκηση της εταιρικής περιουσίας, την εκπλήρωση των εταιρικών υποχρεώσεων, πράξεις διαθέσεως εταιρικών αντικειμένων (μεταβιβάσεις, σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων). Δεν αποτελεί διαχειριστική πράξη η τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, η μεταβολή του εταιρικού σκοπού, η πρόληψη νέου εταίρου, η αναμόρφωση της διαχείρισης και εκπροσώπησης. Για τα θέματα αυτά, αποφασίζει το σύνολο των εταίρων.

Στην έννοια της διαχείρισης εν γένει περιλαμβάνεται και η εκπροσώπηση. Ως εκπροσώπηση, νοείται το δικαίωμα του εταίρου να δεσμεύει την εταιρία με τρίτους (διαχείριση προς τα έξω) και αντιπαραβάλλεται ως προς την έσω διαχείριση δηλαδή τις αρμοδιότητες που δίδονται στον εταίρο από την εταιρική σύμβαση. Η διαχειριστική και η εκπροσωπευτική εξουσία μπορεί να μην ταυτίζονται.

Συλλογική διαχείριση: Σύμφωνα με τη νομική ρύθμιση της αστικής εταιρίας, αν δεν έχει συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό, όλοι οι εταίροι έχουν εξουσία διαχείρισης και εκπροσώπησης. Δηλαδή, κατά το νόμο, η διαχείριση στην αστική εταιρία είναι συλλογική, ασκείται δηλαδή από όλους τους εταίρους από κοινού. Κατά ΑΚ 748 § 1 για κάθε πράξη απαιτείται η συναίνεση ή η σύμπραξη όλων των εταίρων. Επομένως για την έγκυρη λήψη αποφάσεων από τους διαχειριστές απαιτείται ομοφωνία, για την δε έγκυρη δέσμευση της εταιρίας προς τα έξω απαιτείται η σύμπραξη δηλαδή η συνυπογραφή όλων των εταίρων όταν αφορά συμβάσεις, εκτός αν έχει δοθεί πληρεξουσιότητα από όλους σε έναν από τους

διαχειριστές ή αν η πράξη ενός εταίρου εγκριθεί από όλους τους άλλους ή ακόμα αν η μη σύμπραξη ενός εταίρου είναι καταχρηστική. Κατά την ΑΚ 751 ο διαχειριστής μπορεί να λάβει αποφάσεις χωρίς τη συμφωνία ή τη σύμπραξη των εταίρων σε περιπτώσεις επείγοντων μέτρων, η παράλειψη λήψης των οποίων θα δημιουργήσει ζημίες στην εταιρία.

Κατά την ΑΚ 748 § 2, μπορεί να συμφωνηθεί στην εταιρική σύμβαση ότι για την λήψη των αποφάσεων απαιτείται πλειοψηφία και όχι ομοφωνία των εταίρων. Με διασταλτική ερμηνεία της διάταξης, η πλειοψηφία αφορά πράξεις όχι μόνο της προς τα έξω διαχείρισης, αλλά και πράξεις εκπροσώπησης. Για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας λαμβάνονται υπόψη είτε ο αριθμός των εταίρων (ΑΚ 748 § 2), είτε το μέγεθος της εισφοράς κάθε εταίρου.

Η εταιρική σύμβαση μπορεί να καθορίζει ότι η διαχείριση της εταιρίας ασκείται από έναν ή από ορισμένους μόνο εταίρους, οπότε οι άλλοι αποκλείονται από αυτή (ΑΚ 749 § 1). Αν η διαχείριση έχει ανατεθεί σε ορισμένους μόνο εταίρους, απαιτείται η σύμπραξη όλων αυτών εκτός αν συμφωνήθηκε πλειοψηφική δράση (ΑΚ 748-749 § 2) ή ατομική διαχείριση (ΑΚ 750).

Ειδικότερα, η ατομική διαχείριση σημαίνει ότι ναι μεν όλοι οι εταίροι είναι διαχειριστές, αλλά ο καθένας θα μπορεί να ενεργεί μόνος, χωρίς δηλαδή την σύμπραξη των άλλων (ΑΚ 750 § 1). Αν δεν υπάρχει αντίθετη ρύθμιση στην εταιρική σύμβαση, κάθε διαχειριστής έχει το δικαίωμα να εναντιωθεί στην ενέργεια πράξης από άλλο εταίρο διαχειριστή πριν από την τέλεσή της (δικαίωμα εναντίωσης, ΑΚ 750 § 1). Εάν η εναντίωση δεν είναι καταχρηστική κατά ΑΚ 281, ο εταίρος δεν μπορεί να τελέσει την πράξη. Αν την τελέσει, η πράξη αυτή είναι άκυρη ως προς τον τρίτο συμβληθέντα μόνο αν αυτός ήξερε την εναντίωση (ΑΚ 750 § 2). Αν ο τρίτος δεν ήξερε την εναντίωση, η πράξη είναι ισχυρή και ο εταίρος που την τέλεσε, υποχρεούται προς αποζημίωση στην εταιρία, εφόσον προκλήθηκε ζημία λόγω υπέρβασης της προς τα έξω εξουσίας του. Σε περίπτωση επείγοντος μέτρου διαχείρισεως, ο διαχειριστής

μπορεί να πράξει χωρίς να λάβει υπόψη του την εναντίωση (ΑΚ 751).

Στην αστική εταιρία λόγω του προσωπικού τους χαρακτήρα, της αρχής της αυτοδιαχείρισης και την επικουρικότητα της διάταξης 69 του αστικού κώδικα, δεν μπορούν να διοριστούν προσωρινοί διαχειριστές.

Η νομική θέση του διαχειριστή

Η εξουσία διαχείρισης είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την εταιρική ιδιότητα και για το λόγο αυτό δεν μπορεί να μεταβιβαστεί σε τρίτο μη εταίρο. Μόνο εταίροι μπορεί να είναι διαχειριστές (αρχή της αυτοδιαχείρισης). Αυτό συμβαίνει λόγω της προσωπικής ευθύνης των εταίρων για τα εταιρικά χρέη που δημιουργούνται.

Ο εταίρος ή και διαχειριστής κατά την άσκηση των καθηκόντων του υπέχει υποχρέωση πίστης και επιμέλειας. Κατά την ΑΚ 747, οι εταίροι και περισσότεροι οι διαχειριστές υποχρεούνται να μην ανταγωνίζονται την εταιρία και να μην αποκαλύπτουν σε τρίτους τα επαγγελματικά τους μυστικά.

Προβλέπεται ότι ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του διαχειριστή εταίρου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την εντολή των άρθρων 713-723 ΑΚ (ΑΚ 754 § 1), παρόλο που οι εξουσίες του πηγάζουν από την εταιρική σύμβαση. Έτσι ο διαχειριστής εταίρος ευθύνεται έναντι των συνεταίρων του για κάθε διαχειριστικό πταίσμα (ΑΚ 714) και όχι μόνο για συγκεκριμένη αμέλεια, όπως οι μη διαχειριστές (ΑΚ 746). Αγωγή προς αποζημίωση μπορεί να καταθέσει μόνο η εταιρία και όχι κάθε εταίρος ξεχωριστά. Επίσης ο διαχειριστής δεν έχει δικαίωμα να υποκαταστήσει άλλον προς εκπλήρωση των διαχειριστικών του καθηκόντων, εκτός αν το επιτρέπει η εταιρική σύμβαση. Χωρίς όμως πρόβλεψη ο διαχειριστής μπορεί να διορίσει πληρεξούσιους ή να προσλάβει υπαλλήλους, οι οποίοι θα αναλάβουν την εκπλήρωση διεκπεραιωτικών υποχρεώσεων, όχι όμως διευθυντικών. Οφείλει να πληροφορεί τους εταίρους και στο τέλος κάθε έτους και μετά τη λήξη της διαχείρισης έχει υποχρέωση λογοδοσίας (ΑΚ 718). Τέλος

μπορεί να ζητήσει από τους εταίρους προκαταβολή για τα έξοδα δαπανών και ζημιών (ΑΚ 721-723). Η διαχειριστική ιδιότητα δεν μεταβιβάζεται. Μεταβιβάζονται, όμως, οι απαιτήσεις από τη διαχείριση, εφόσον μπορεί να απαιτηθούν και πριν από την εκκαθάριση (ΑΚ 760 §2). Δεν έχει αξίωση για καταβολή αμοιβής, αφού η διενέργεια της διαχείρισης, αποτελεί εταιρική υποχρέωση. Μπορεί όμως να συμφωνηθεί αμοιβή (ΑΚ 754 § 2), η οποία θα συνίσταται σε πάγιο ποσό, σε ποσοστά από τα κέρδη, ή σε ένα συνδυασμό από αυτά τα δύο.

Η διαχειριστική εξουσία παύει με τη λήξη της εταιρίας (ΑΚ 777 εδ. 2). Δεν παύει, σε περίπτωση ανυπαίτιας άγνοιας του διαχειριστή προς το γεγονός της λήξης της εταιρίας, για οποιοδήποτε λόγο πέρα από την καταγγελία (ΑΚ 776). Η διαχείριση παύει με το θάνατο, την υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση ή την πτώχευση του διαχειριστή (ΑΚ 726 σε συνδυασμό ΑΚ 773, 775). Παύει με την παραίτηση του διαχειριστή. Η παραίτηση πρέπει να οφείλεται σε σπουδαίο λόγο. Αν παραιτηθεί άκαιρα, δηλαδή σε σημείο που ζημιώνει την εταιρία, οφείλει αποζημίωση στην εταιρία, εκτός αν αποδείξει την ύπαρξη σπουδαίου λόγου και ως προς αυτό το γεγονός (ΑΚ 753). Το δικαίωμα παραίτησης αφορά μόνο την καταστατική διαχείριση και όχι τη νόμιμη. Τέλος η διαχείριση παύει με την ανάκληση του διαχειριστή. Η ανάκληση αφορά τόσο την διαχειριστική όσο και την εκπροσωπευτική εξουσία (ΑΚ 757). Μπορεί να ανακληθεί μόνο η καταστατική διαχείριση και όχι η νόμιμη διαχείριση. Στο άρθρο 752 παρουσιάζονται δύο προϋποθέσεις ανάκλησης:

α) ύπαρξη σπουδαίου λόγου, όπως ιδίως βαριά παράβαση των καθηκόντων ή ανικανότητα για τακτική διαχείριση. Μπορεί να ζητηθεί η έκδοση δικαστικής απόφασης αναγνωριστικού χαρακτήρα για την ύπαρξη σπουδαίου λόγου. Σε τέτοια περίπτωση, μέχρι την περάτωση της δίκης, μπορεί μέσω της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, να αφαιρεθεί η διαχειριστική ιδιότητα από τον διαχειριστή,

β) ομοφωνία των εταίρων, εκτός του υπό ανάκληση εταίρου, εκτός αν η εταιρική σύμβαση απαιτεί απλώς πλειοψηφία.

Αν ανακληθεί ο μοναδικός διαχειριστής ή ο διαχειριστής που μόνο με άλλον μπορεί έγκυρα να ενεργεί πράξεις διαχείρισης, επανέρχεται η νόμιμη διαχείριση. Σε περίπτωση, όμως, που η διαχείριση ασκείται κατά πλειοψηφία εξακολουθεί να εφαρμόζεται η συμβατική αυτή διαμόρφωση.

Ο διαχειριστής εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα την εταιρία. Εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση στην εταιρική σύμβαση, τότε η εκπροσωπευτική εξουσία ασκείται από όλους τους εταίρους από κοινού (συλλογική εκπροσώπηση ΑΚ 748, 756). Στις εταιρίες χωρίς νομική προσωπικότητα ο διαχειριστής, όταν έχει την εξουσία να δρα μόνος, συναλλάσσεται και στο όνομα των λοιπών (ΑΚ 756), συγχρόνως όμως και το δικό του. Από τις πράξεις του διαχειριστή δεσμεύονται όλοι οι εταίροι (ΑΚ 211), αποκτούν δε από κοινού ό,τι αποκτήθηκε από τη διαχείριση (ΑΚ 758) και αναλαμβάνουν αντίστοιχες υποχρεώσεις (ΑΚ 750). Αντίστοιχα ισχύουν και για τις αδικοπραξίες του διαχειριστή (ΑΚ 922). Στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα ο διαχειριστής ενεργεί ως όργανο το οποίο εκφράζει τη βούληση της εταιρίας στις προς τα έσω και έξω σχέσεις (ΑΚ 67). Επομένως για τις δικαιοπραξίες και τις αδικοπραξίες του διαχειριστή, ευθύνεται η εταιρία (ΑΚ 70, 71).

Στην διαχειριστική και εκπροσωπευτική εξουσία υπάγεται κάθε πράξη που εξυπηρετεί τα εταιρικά συμφέροντα. Περιορίζονται και οριοθετούνται από το νόμο και την εταιρική σύμβαση. Υπέρβαση της εκπροσωπευτικής και της διαχειριστικής εξουσίας υπάρχει όταν ο διαχειριστής παίρνει αποφάσεις για τις οποίες όμως έπρεπε να αποφασίσει το σύνολο των εταίρων (αποκλεισμός εταίρου), όταν παίρνει αποφάσεις αντίθετες από το καταστατικό (απόφαση ότι η εταιρική συμμετοχή θα είναι μεταβιβάσιμη) καθώς και όταν λαμβάνει αποφάσεις οι οποίες αποψιλώνουν την εταιρική δραστηριότητα. Επίσης, δρα έξω από τα όρια της διαχειριστικής ή της εκπροσωπευτικής του εξουσίας, όταν λαμβάνει αποφάσεις, τις οποίες δεν μπορεί να λάβει μόνος αλλά με τη σύμπραξη άλλου ή

άλλων διαχειριστών, όταν η πράξη θεωρείται εκτός του εταιρικού σκοπού (τότε η πράξη είναι ανίσχυρη). Αν ο διαχειριστής έπραξε μέσα στα πλαίσια του εταιρικού σκοπού αλλά έκανε κατάχρηση των εξουσιών του (διότι ενήργησε πράξεις προφανώς επιζήμιες για την εταιρία) η εταιρία δεν δεσμεύεται, αν αποδειχθεί συμπαιγνία μεταξύ διαχειριστή και του τρίτου ή ακόμα, κατά μερίδα απόψεων, αν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την κατάχρηση. Εφόσον δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση ο διαχειριστής οφείλει αποζημίωση.

Συνέπεια της υπέρβασης της εκπροσωπευτικής εξουσίας είναι ότι η πράξη αυτή μένει μετέωρη για την εταιρία και τον τρίτο, μέχρι να εγκριθεί από τους εταίρους οπότε και ισχυροποιείται.

§ 11

Υπάρχουν αποφάσεις που δεν λαμβάνονται από τους διαχειριστές αλλά και από το σύνολο των εταίρων. Μόνο οι διαχειριστές έχουν την εξουσία (αρμοδιότητα) να λαμβάνουν αποφάσεις μόνο σε θέματα διαχείρισης. Σε θέματα που αφορούν την εταιρική ζωή, πέρα από τους διαχειριστές αποφασίζουν και οι εταίροι. Για παράδειγμα, οι διαχειριστές δεν μπορούν να αποφασίσουν τροποποίηση του καταστατικού, αφού αυτό το θέμα δεν εμπίπτει στην διαχειριστική αρμοδιότητα. Για θέματα τέτοιου τύπου αποφασίζουν ομόφωνα οι εταίροι (ΑΚ 361). Πάντως είναι δυνατόν η εταιρική σύμβαση να επιτρέπει τη λήψη αποφάσεων με πλειοψηφία οπότε εφαρμόζεται ανάλογα και για τις αποφάσεις αυτές των εταίρων η ΑΚ 748 § 2. Η κρατούσα γνώμη, κατά την αρχή της εξειδίκευσης και της ανάγκης προστασίας της μειοψηφίας, απαιτεί να υπάρχουν ορισμένα μόνο θέματα για τα οποία αρκεί πλειοψηφία για να παρθεί απόφαση. Για τα υπόλοιπα πρέπει να απαιτείται ομοφωνία. Αυτή η θέση όμως είναι άκαμπτη και δικαίως αμφισβητείται. Οι τροποποιητικές αποφάσεις ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εταιριών πρέπει να καταχωρίζονται στο ΓΕΜΗ.

Η ΑΚ 741 υποδηλώνει ότι κάθε εταίρος υποσχέθηκε την εκπλήρωση των εταιρικών του υποχρεώσεων όχι μόνο στο σύνολο

των εταίρων, αλλά και σε κάθε εταίρο προσωπικά. Οπότε σε περίπτωση που η εταιρία έχει νομική προσωπικότητα, κάθε εταίρος υπόσχεται προς αυτή και προς κάθε άλλο εταίρο. Μόνο ο διαχειριστής μπορεί να ασκεί τις εταιρικές αξιώσεις έναντι των εταίρων, αλλά αν αδρανή τότε κάθε εταίρος μπορεί να τις ασκήσει στο όνομά του, αλλά στο όνομα της εταιρίας ως μη δικαιούχος διάδικος. Αντίθετα, οι εταιρικές αξιώσεις έναντι τρίτων ασκούνται μόνο από το διαχειριστή. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να πράξει το παραπάνω κάθε εταίρος στην περίπτωση της ΑΚ 751, όταν δηλαδή πρόκειται για επείγον μέτρο, ή σε περίπτωση συμπαιγνίας διαχειριστή και τρίτου εις βάρος της εταιρίας ή εταίρου. Μάλιστα ορισμένοι δέχονται ότι οι εταίροι μπορούν, σε περίπτωση αδράνειας του διαχειριστή, να ασκήσουν τις αξιώσεις έναντι τρίτων ως μη δικαιούχοι διάδικοι.

§12

Σε περίπτωση έλλειψη περιουσίας η εταιρία δεν έχει οργανωτικά στοιχεία αλλά είναι απλώς μια ενοχική σύμβαση, θέμα δε διανομής κερδών, συμμετοχής στις ζημίες και στο προϊόν της εκκαθαρίσεως δεν τίθεται. Δεν αποκλείεται επίσης να ανήκουν τα περιουσιακά στοιχεία σε ένα μόνο εταίρο, ο οποίος τα χρησιμοποιεί στα πλαίσια του εταιρικού σκοπού, οπότε δεν μπορεί να γίνει λόγος για κοινή περιουσία. Οι εταιρίες με οικονομικό ή εμπορικό σκοπό έχουν εκ των πραγμάτων περιουσία, διότι διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να εκπληρώσουν τον σκοπό τους. Η εταιρική περιουσία απαρτίζεται από τις εταιρικές εισφορές, ό,τι αποκτήθηκε από τη διαχείριση (ΑΚ 758) και από τα αποθεματοποιηθέντα κέρδη. Η δέσμευση στην οποία υπόκειται η εταιρική περιουσία εξαρτάται από το αν η εταιρία έχει νομική προσωπικότητα ή μη. Ειδικότερα,

Εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα

Περιουσία: Σχηματίζεται κατά βάση από τις εταιρικές εισφορές. Ο εισφέρων εταίρος παύει να είναι αποκλειστικός κύριος του εισφερόμενου πράγματος ή φορέας του δικαιώματος και φορείς αυτών γίνονται όλοι οι εταίροι από κοινού. Σε κάθε εισφορά

δημιουργείται κοινωνία κατά ιδανικά μέρη (ΑΚ 758) μεταξύ όλων των εταίρων κατά λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός (ΑΚ 758 § 1). Επίσης ανήκει κατ' όμοιο τρόπο στους εταίρους ό,τι αποκτά ο διαχειριστής στο όνομα αυτών (ΑΚ 758 § 1), ενώ αυτά που ο διαχειριστής, έχοντας εξουσιοδότηση, αποκτά στο όνομά του, έχει υποχρέωση να τα μεταβιβάσει στους εταίρους κατά λόγο της εταιρικής τους μερίδας. Η αξίωση προς μεταβίβαση ανήκει σε όλους τους εταίρους. Κατά την ΑΚ 748, για τη διάθεση και τη διαχείριση των κοινών αντικειμένων απαιτείται σύμπραξη όλων των διαχειριστών, εκτός αν έχουν διοριστεί συγκεκριμένοι διαχειριστές, οπότε η σύμπραξη περιορίζεται σ' αυτούς. Η εταιρική περιουσία δεν αποτελεί χωριστή ομάδα, δεν διακρίνεται δηλαδή από την ατομική περιουσία των εταίρων. Κάθε εταίρος έχει την ενοχική υποχρέωση απέναντι στους συνεταίρους του να μην διαθέσει την εταιρική του μερίδα στα κοινά αντικείμενα (ΑΚ 761 εδ. 1).

Χρέη: Όλοι οι εταίροι οφείλουν να εκπληρώσουν τις αναληφθείσες από τον διαχειριστή εταιρικές υποχρεώσεις ενώ ευθύνονται και για τις αδικοπραξίες που διέπραξε ο διαχειριστής στο πλαίσιο των διαχειριστικών του καθηκόντων (ΑΚ 922) (εταιρικά χρέη). Για την εκπλήρωση των χρεών, ευθύνεται κάθε εταίρος απεριόριστα (όχι μόνο με την εταιρική του μερίδα, αλλά και με την ατομική του περιουσία) και προσωπικά, αλλά όχι για το χρέος εις ολόκληρο, αλλά διαιρεμένα κατά το λόγο της εταιρικής του μερίδας (ΑΚ 759). Η ευθύνη των εταίρων για τις εταιρικές υποχρεώσεις με την εταιρική τους μερίδα επιτρέπεται μόνο όταν τούτο συμφωνηθεί με τους εταιρικούς δανειστές. Επίσης, οι απαιτήσεις των εταίρων από την εταιρική σχέση (απαίτηση για απόδοση δαπανών) ικανοποιούνται μέχρι ότου λυθεί η εταιρία, σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη, μόνο από την εταιρική περιουσία, δεν ευθύνονται δηλαδή για την ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτών οι υπόλοιποι εταίροι με την προσωπική τους εταιρία, εκτός αν η εταιρική περιουσία δεν επαρκεί για την ικανοποίησή τους.

Εταιρίες με νομική προσωπικότητα

Περιουσία: Έχουν δική τους περιουσία, ανεξάρτητη από την ατομική περιουσία των εταίρων (αρχή του χωρισμού). Φορέας του συνόλου των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στην εταιρική περιουσία, είναι το νομικό πρόσωπο της εταιρίας. Οι εταίροι μετά τη μεταβίβαση της εισφοράς, δεν έχουν κανένα νομικό δεσμό μ αυτήν. Συνεπώς η μεταβίβαση εταιρικού πράγματος από (μη διαχειριστή) εταίρο είναι μεταβίβαση από μη κύριο. Οι διαχειριστές μεταβιβάζουν εταιρικά αντικείμενα, λόγω της διαχειριστικής τους θέσης. Δεν έχουν κυριότητα σε αυτά.

Χρέη: Λόγω της αυτοτέλειας της εταιρικής περιουσίας, οι εταιρικοί δανειστές ικανοποιούνται χωριστά από τους εταίρους. Αποκλείεται ικανοποίηση των δανειστών από την ατομική περιουσία των εταίρων και ικανοποίηση των εταίρων από την εταιρική περιουσία.

Οι αστικές εταιρίες με νομική προσωπικότητα έχουν πτωχευτική ιδιότητα.

§ 13

Μεταβολές στο πρόσωπο των εταίρων επηρεάζουν την όλη υπόσταση της προσωπικής εταιρίας. Σύμφωνα με την αντίληψη του νομοθέτη το αμετάβλητο του προσώπου κάθε εταίρου και η παραμονή όλων στην εταιρία αποτελεί προϋπόθεση συνέχισης της λειτουργίας της. Γεγονότα τα οποία επέρχονται στο πρόσωπο ενός εταίρου (θάνατος, πτώχευση, υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση) επιφέρουν τη λύση της εταιρίας, ενώ δεν είναι επιτρεπτή η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής ούτε η είσοδος νέου εταίρου ή η έξοδος παλαιού. Μόνο με λύση και εκκαθάριση της εταιρίας και σύσταση νέας με άλλη σύνθεση θα μπορούσε πρακτικά να επιφέρει μεταβολή στα πρόσωπα των εταίρων. Τα παραπάνω δεν είναι αναγκαστικό δίκαιο, οπότε αντίθετη συμφωνία των εταίρων είναι ισχυρή.

Η εταιρική συμμετοχή είναι αμεταβίβαστη εκ νόμου, όμως μπορεί να καταστεί μεταβιβάσιμη. Αρχικά, το παραπάνω συμβαίνει εάν υπάρχει τέτοια ρήτρα στην εταιρική σύμβαση ή συμφωνούν ad hoc όλοι οι εταίροι. Εάν δεν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, το

κύρος της μεταβίβασης θα εξαρτηθεί από τη στάση των άλλων εταίρων, αφού αυτή λάβει χώρα. Η εταιρική σύμβαση μπορεί να επιβάλλει περιορισμούς στην μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής όπως να την εξαρτά από το πρόσωπο αυτού στον οποίο μεταβιβάζεται, ή από την έγκριση των εταίρων. Πάντως, επιτρέπεται και η μερική μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής. Ο νέος εταίρος εισέρχεται στην ίδια θέση που βρισκόταν ο παλιός εταίρος έχει δηλαδή τα ίδια δικαιώματα (εκτός από τα προσωποπαγή) και τις ίδιες υποχρεώσεις (ειδική διαδοχή). Ιδίως, ευθύνεται όχι μόνο για τα νέα αλλά και για τα παλαιά εταιρικά κέρδη (η ευθύνη όμως του μεταβιβάζοντος για τα παλαιά χρέη εξακολουθεί να υφίσταται). Ειδική συνέπεια του ότι επιτρέπεται ειδική διαδοχή είναι ότι η εταιρική συμμετοχή μπορεί να μεταβιβαστεί, χωρίς να λυθεί η εταιρία, ακόμα και σε διμελείς εταιρίες, αρκεί ο αποκτών να μην είναι ο άλλος εταίρος. Είναι δυνατή η σύσταση επικαρπίας ή ενεχύρου στην εταιρική συμμετοχή εφόσον υπάρχει πρόβλεψη στην εταιρική σύμβαση, ή η συμμετοχή είναι ελεύθερα μεταβιβάστη. Ο ενεχυρούχος και ο επικαρπωτής δεν μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματα διοικήσεως παρά μόνο έμμεσα με την παροχή πληρεξουσιότητας. Όταν η εταιρική συμμετοχή είναι αμεταβίβαστη, τότε αυτή είναι ακατάσχετη από τους ατομικούς δανειστές του εταίρου (ΚΠολΔ 982 § 2 στοιχείο β). Επομένως, οι ατομικοί δανειστές των εταίρων μόνο τις απαιτήσεις στα κέρδη και στο προϊόν της εκκαθάρισης μπορούν να κατάσχουν, εφόσον δε πρόκειται για εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα, και την (εμπράγματη) εταιρική μερίδα του εταίρου. Στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα, επιτρέπεται η ρευστοποίηση της αξίας της εταιρικής συμμετοχής του εταίρου από τους ατομικούς του δανειστές.

Η είσοδος και η αποχώρηση εταίρου είναι δυνατότητες που δεν προβλέπονται στο νόμο, αλλά προβλέπει γι αυτές η εταιρική σύμβαση. Με την είσοδο δημιουργείται μια νέα εταιρική συμμετοχή και με την έξοδο αποσβέννυται μια εταιρική συμμετοχή.

Η είσοδος νέου εταίρου αποτελεί πρωτότυπο τρόπο κτήσης της εταιρικής ιδιότητας. Απαιτείται σύμβαση του εισερχομένου και των

εταίρων, μια σύμβαση που δεν μπορεί να συναφθεί αποκλειστικά από το διαχειριστή της εταιρίας, εκτός αν του έχει δοθεί ειδική πληρεξουσιότητα από όλους τους εταίρους. Απαιτείται επίσης τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, αφού επέρχεται μεταβολή στο πρόσωπο των εταίρων. Ο νέος εταίρος, αν δεν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση, αποκτά τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με τους άλλους εταίρους και ευθύνεται μόνο για τα εταιρικά χρέη που δημιουργήθηκαν μετά την είσοδό του στην εταιρία. Με την είσοδο νέου εταίρου δεν μεταβάλλεται η ταυτότητα της εταιρίας.

Ο νόμος δεν παρέχει στους εταίρους το δικαίωμα εξόδου. Αν κάποιος εταίρος θέλει να αποχωρήσει, πρέπει να προκαλέσει τη λύση της εταιρίας με καταγγελία (ΑΚ 766, 767). Όμως, η εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέψει δικαίωμα εξόδου, χάρη σπουδαίου λόγου, οπότε η εταιρία συνεχίζει μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Οι προϋποθέσεις αποκλεισμού ενός εταίρου από την εταιρία είναι, σύμφωνα με την ΑΚ 771, οι ακόλουθοι:

Α) Ύπαρξη σπουδαίου λόγου που θα επέτρεπε τη λύση της εταιρίας με καταγγελία, ο οποίος προκλήθηκε υπαίτια από τον προς αποκλεισμό εταίρο.

Β) Αίτηση των λοιπών εταίρων στο δικαστήριο προς αποκλεισμό συγκεκριμένου εταίρου

Γ) Τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου με την οποία γίνεται δεκτή η αίτηση. Η απόφαση έχει διαπλαστικό χαρακτήρα και επιτάσσει τη συνέχεια της εταιρίας μεταξύ των υπόλοιπων εταίρων.

Βέβαια, όσο διαρκεί η δίκη, ο εταίρος συνεχίζει να έχει τα εταιρικά του δικαιώματα και τις εταιρικές του υποχρεώσεις, εκτός αν του αφαιρεθούν μέσω της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων. Η ρύθμιση του νόμου δεν είναι αναγκαστική, άρα η ΑΚ 771 παράγει ενδοτικό δίκαιο.

Με την έξοδο ή τον αποκλεισμό προκαλείται κατάλυση της εταιρικής συμμετοχής. Αν και δεν προβλέπεται, ο αποχωρών

εταίρος έχει αξίωση καταβολής της αξίας της εταιρικής του συμμετοχής καθώς και για τυχόν μη καταβληθέντα κέρδη. Λαμβάνει την αξία της εισφοράς του και όχι αυτούσια την εισφορά (ΑΚ 780 § 2). Επίσης, ο εταίρος δεν έχει αξίωση αυτούσιας διανομής της εταιρικής περιουσίας, αλλά μόνο χρηματική απαίτηση ίση με την αξία τη συμμετοχής του. Μετά την αποχώρηση εταίρου, η εταιρική του συμμετοχή προσαυξάνεται στους λοιπούς εταίρους. Ειδικά ζητήματα γεννώνται με το δικαίωμα του εταίρου έναντι των λοιπών να τον απαλλάξουν από τα εταιρικά χρέη, εφόσον αυτά τα χρέη συνυπολογίστηκαν για την εξεύρεση της αξίας της εταιρικής συμμετοχής. Σε περίπτωση που η εταιρία παρουσιάζει ζημίες, με αποτέλεσμα η εταιρική περιουσία να μην μπορεί να εξοφλήσει τα χρέη και να αποδώσει τις εισφορές, οι εταίροι έχουν αξίωση κατά του αποχωρούντος για κάλυψη του ελλείμματος, το οποίο αντιστοιχεί στο ποσοστό συμμετοχής του στις ζημίες. Ο αποχωρών εταίρος εξακολουθεί να ευθύνεται έναντι των εταιρικών δανειστών για τα ληξιπρόθεσμα ή μη εταιρικά χρέη, τα οποία είχαν γεννηθεί μέχρι την αποχώρησή του.

§ 14

Η λύση εταιριών που δεν έχουν εταιρική περιουσία επιφέρει, όπως και στις άλλες ενοχικές σχέσεις, την άμεση περάτωσή τους. Αυτό δεν μπορεί να συμβαίνει στις εταιρίες με περιουσία. Με τη λύση εταιρίας τέτοιου είδους αρχίζει το στάδιο των διακανονισμών των εκκρεμών της σχέσεων (στάδιο εκκαθάρισης) και αφού ολοκληρωθεί αυτό, τότε επέρχεται η περάτωση αυτής. Στο στάδιο της εκκαθάρισης, η εταιρία υφίσταται είτε ως ενοχική σχέση είτε ως νομικό πρόσωπο αλλά πλέον έχει αποκλειστικά εκκαθαριστικό σκοπό (784 εδ. β, το σωστό έρεισμα).

Οι λόγοι λύσης της εταιρίας προβλέπονται στα άρθρα 765-775 ΑΚ. Η απαρίθμηση δεν είναι αποκλειστική. Λόγοι μπορεί να προβλέπονται και στην εταιρική σύμβαση.

Ειδικότερα, η εταιρία λύεται μετά την πάροδο του χρόνου για τον οποίο έχει συσταθεί (ΑΚ 765). Το στάδιο της εκκαθάρισης σ αυτή

την περίπτωση αρχίζει αυτοδικαίως χωρίς ειδική απόφαση της εταιρίας, εκτός αν αυτή είναι ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη, οι οποίες οφείλουν να τηρήσουν διατυπώσεις δημοσιότητας. Αν μετά την παρέλευση του χρόνου διαρκείας δεν αρχίσει η εκκαθάριση, λογίζεται ότι η εταιρία συνεχίζεται για αόριστο χρονικό διάστημα (ΑΚ 769).

Η επίτευξη ή η αδυναμία πραγματοποίησης του εταιρικού σκοπού επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση της εταιρίας (ΑΚ 772). Αυτό κρίνεται αντικειμενικά ή και με την έκδοση αναγνωριστικής δικαστικής απόφασης. Η επίτευξη του σκοπού σημαίνει ότι αυτός ήταν ορισμένος (π.χ. κατασκευή έργου) και όχι διαρκής. Η αδυναμία μπορεί να είναι είτε πραγματική είτε νομική (με μεταγενέστερη διάταξη νόμου απαγορεύτηκε η δραστηριότητα που όριζε ο εταιρικός σκοπός).

Κατά την ΑΚ 773, ο θάνατος εταίρου, λόγω του προσωποπαγούς χαρακτήρα της εταιρίας, επιφέρει τη λύση της. Με το θάνατο εξομοιώνεται και η περάτωση του νομικού προσώπου, μέλους της εταιρίας. Ρητά, μέσω της ΑΚ 773, επιτρέπεται η δυνατότητα συνέχισης της εταιρίας μεταξύ των επιζώντων εταίρων όταν έχει συμφωνηθεί έτσι. Εάν δεν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά, οι κληρονόμοι του θανόντος εταίρου δεν αποκτούν την εταιρική του συμμετοχή, η οποία εξαφανίζεται, απλά έχουν αξίωση κατά της εταιρίας να τους καταβληθεί η αξία της, έχουν δηλαδή την ίδια νομική θέση την οποία έχει ο εξερχόμενος εταίρος. Αν η εταιρική συμμετοχή είναι κληρονομητή, εφόσον οι κληρονόμοι υπεισέρχονται σ αυτήν με το ευεργέτημα της απογραφής, ευθύνονται για τα χρέη που είχαν δημιουργηθεί πριν από την είσοδό τους στην εταιρία, μόνο μέχρι το ενεργητικό της κληρονομίας, ενώ για τη μετέπειτα περιουσία, ακόμα και με την ατομική τους περιουσία.

Η υποβολή του εταίρου σε δικαστική συμπαράσταση ή πτώχευση φέρει επίσης τη λύση της εταιρίας, εκτός αν έχει συμφωνηθεί η συνέχισή της μεταξύ των υπολοίπων (ΑΚ 775-αναγκαστικό δίκαιο), οπότε αποδίδεται στον υποβληθέντα σε δικαστική συμπαράσταση

ή πτώχευση, η αξία της συμμετοχής του. Η λύση επέρχεται αυτοδικαίως με τη δημοσίευση της απόφασης, με την οποία υποβλήθηκε ο εταίρος σε δικαστική συμπαράσταση (ΑΚ 1681) ή πτώχευση.

Ο σημαντικότερος λόγος λύσης των προσωπικών εταιριών είναι η καταγγελία. Η καταγγελία είναι μονομερής, απευθυντέα προς όλους τους εταίρους, δήλωση βουλήσεως. Δεν υπόκειται σε τύπο ή δημοσιότητα, ακόμα και όταν πρόκειται για ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία, έχει διαπλαστικό χαρακτήρα, η δε νομότυπη άσκησή της επιφέρει αμέσως τη λύση της εταιρίας και τη θέση της σε εκκαθάριση. Η καταγγελία είναι τακτική ή έκτακτη, ανάλογα με το εάν πρόκειται για εταιρία αόριστης ή ορισμένης διάρκειας. Ειδικότερα, η εταιρία είναι αόριστης διάρκειας όταν δεν προσδιορίζεται στην εταιρική σύμβαση ο χρόνος λήξης της, ή έχει συσταθεί για ολόκληρη τη ζωή ενός εταίρου (ΑΚ 768), ή συνεχίζει σιωπηρά μετά την πάροδο του χρόνου λήξης της. Η εταιρία αορίστου χρόνου λήγει με τακτική καταγγελία οποτεδήποτε και από οποιονδήποτε εταίρο (ΑΚ 767 § 1). Δεν είναι υποχρεωτική η παράθεση προθεσμίας ούτε η προβολή σπουδαίου λόγου. Αν όμως την προβάλλει άκαιρα, δηλαδή σε χρονικό σημείο επιζήμιο για την εταιρία, τότε η εταιρία λύεται, αλλά ο καταγγέλλων υποχρεούται σε αποζημίωση προς τους άλλους εταίρους, εκτός αν υπήρχε σπουδαίος λόγος, ο οποίος δικαιολογεί την άκαιρη καταγγελία (ΑΚ 767 § 2-για διαφυγόντα κέρδη). Πάντως η εταιρική σύμβαση μπορεί να θέσει περιορισμούς ως προς την άσκηση της τακτικής καταγγελίας.

Η εταιρία ορισμένου χρόνου μπορεί να λυθεί με έκτακτη καταγγελία και πριν από την πάροδο του χρόνου λήξης της, μόνον όμως εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος (ΑΚ 766 εδ.1). Απαιτείται η ύπαρξη σπουδαίου λόγου. Αν γίνει καταγγελία χωρίς σπουδαίο λόγο είναι άκυρη. Για το αν υπάρχει ή όχι σπουδαίος λόγος, αποφαινεται αναγνωριστικά το δικαστήριο. Πάντως το δικαστήριο δέχεται ότι είτε υπάρχει είτε όχι σπουδαίος λόγος, η εταιρία λύεται, αλλά ο εταίρος που προκαλεί τη λύση της εταιρίας με καταγγελία χωρίς σπουδαίο λόγο, οφείλει αποζημίωση στους άλλους εταίρους.

Η αποζημίωση εκτείνεται ως τα κέρδη που θα κέρδιζαν οι εταίροι από την περαιτέρω λειτουργία της εταιρίας. Σπουδαίος λόγος συνιστά οποιοδήποτε περιστατικό, το οποίο, σύμφωνα με την αρχή της καλής πίστης και τα συναλλακτικά ήθη, κάνει επαχθή για τον καταγγέλλοντα εταίρο τη συνέχιση της εταιρίας μέχρι την πάροδο του συμβατικού χρόνου διάρκειάς της. Επομένως σπουδαίος λόγος αποτελεί η παράβαση των εταιρικών υποχρεώσεων όσο και γεγονότα που συμβαίνουν στο πρόσωπο του εταίρου είτε υπαίτια είτε ανυπαίτια. Άκυρη είναι η συμφωνία η οποία περιορίζει με προθεσμία ή άλλο τρόπο το δικαίωμα καταγγελίας (ΑΚ 766 εδ. 2) Μπορεί όμως να συμφωνηθεί ότι η καταγγελία θα επιφέρει την έξοδο του εταίρου και όχι τη λύση της εταιρίας. Καταχρηστική καταγγελία είναι άκυρη.

Η εταιρία μπορεί να λυθεί πριν από το χρόνο λήξης με ομόφωνη απόφαση όλων των εταίρων, εκτός αν η εταιρική σύμβαση αρκείται σε πλειοψηφία (πρώρη λύση). Δεν αποκλείεται η πλειοψηφική απόφαση για πρώρη λύση να είναι καταχρηστική.

Η πτώχευση αστικής εταιρίας με νομική προσωπικότητα επιφέρει τη λύση της. Σε αντίθεση όμως με την πτώχευση ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εταιριών, όσον αφορά τα ομόρρυθμα μέλη τους, η πτώχευση της αστικής εταιρίας δεν επιφέρει και συμπτώχευση των εταίρων της (άρθρο 7 § 4 εδ. 2 ΠτωχΚ).

Όπως έχει προαναφερθεί, η επέλευση λόγου λύσης δεν επιφέρει την άμεση εξαφάνιση της εταιρίας, αλλά μόνο τη μεταβολή του σκοπού της, ο οποίος εφεξής συνίσταται στον διακανονισμό των εταιρικών δοσοληψιών. Συνεπώς, εφόσον οι εταίροι μπορούν πριν από τη λύση της εταιρίας να αποφασίσουν τη μεταβολή του εταιρικού σκοπού, το ίδιο μπορούν να κάνουν και μετά τη λύση, επαναφέροντας την εταιρία σε παραγωγική λειτουργία. Η απόφαση πρέπει να είναι ομόφωνη ή πλειοψηφική αν προβλέπεται έτσι. Σε περίπτωση λύση λόγω καταγγελίας, πρέπει να συμφωνήσει και ο καταγγείλας, ενώ σε περίπτωση λύσης λόγω θανάτου ενός από εταίρου, πρέπει να συμφωνήσουν και οι κληρονόμοι του. Δεν μεταβάλλεται η ταυτότητα αλλά μόνο ο σκοπός της εταιρίας.

§ 15

Μετά τη λύση της εταιρίας ακολουθεί η εκκαθάριση (ΑΚ 777). Σκοπός της εκκαθάρισης είναι η ρευστοποίηση της περιουσίας της εταιρίας, ώστε το ενεργητικό που απομένει μετά την εξόφληση των εταιρικών χρεών και την απόδοση των εισφορών να διανεμηθεί στους εταίρους. Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες, ο θεσμός της εκκαθάρισης εξυπηρετεί κυρίως τους δανειστές της εταιρίας, ενώ στις προσωπικές κυρίως τους εταίρους, αφού για τα χρέη της εταιρίας εξακολουθούν να ευθύνονται αυτοί με την ατομική τους περιουσία. Η νομοθετική ρύθμιση της εκκαθάρισης στις προσωπικές εταιρίες είναι ενδοτικού δικαίου και έτσι με ομοφωνία οι εταίροι μπορούν είτε να την παραλείψουν είτε να την τροποποιήσουν, αφού αυτό δεν θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των δανειστών της εταιρίας. Σύμφωνα με ορθή γνώμη στο στάδιο της εκκαθάρισης περιλαμβάνεται και η διανομή του προϊόντος της στους εταίρους, αφού η διανομή είναι ο τελικός της σκοπός. (λύση-εκκαθάριση-περάτωση)

Οι εκκαθαριστές έχουν περιορισμένες εξουσίες, όπως και η ίδια η εταιρία, σκοπός της οποίας είναι πλέον η εκκαθάριση και οι ανάγκες της. Ειδική ρύθμιση υπάρχει στα άρθρα 777 εδ. 1, 784 εδ. 2, 72 εδ. 2, 74 εδ. 2 του ΑΚ, ενώ γενικώς ισχύουν τα αντίστοιχα που ισχύουν και για τη νομική θέση των διαχειριστών. Δηλαδή, οι εκκαθαριστές εκπροσωπούν δικαστικά και εξώδικα την εταιρία, αναλαμβάνουν την περάτωση των εκκρεμών συμβάσεων και δικών, την είσπραξη απαιτήσεων και τη διεκπεραίωση των εργασιών της εκκαθάρισης. Η εξουσία των εκκαθαριστών αρχίζει με τη λήξη της εταιρίας και την εκκίνηση της εκκαθάρισης (ΑΚ 777 εδ. 2), ενώ η εξουσία των διαχειριστών λήγει με τη λήξη της εταιρίας, εκτός αν ανυπαίτια αυτοί την αγνοούν (ΑΚ 776 σε συνδυασμό με ΑΚ 774). Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, η εκκαθάριση ασκείται από κοινού από όλους τους εταίρους (ΑΚ 778 εδ. 1). Είναι δηλαδή δικαίωμα και υποχρέωση που απορρέει από την εταιρική ιδιότητα. Αν δεν προβλέπεται τίποτα στη σύμβαση, οι εταίροι μπορούν με ομόφωνη απόφαση να εκλέξουν εκκαθαριστές. Σε περίπτωση τριβών μεταξύ των εταίρων σχετικά με το θέμα των εκκαθαριστών,

μπορεί να αποφανθεί και να διορίσει εκκαθαριστές το δικαστήριο (ΑΚ 778 εδ. 2). Γίνεται δεκτή και η δικαστική αντικατάσταση εκκαθαριστή, αν συντρέχει στο πρόσωπο του τελευταίου σπουδαίος λόγος που να αιτιολογεί την αδυναμία του να είναι εκκαθαριστής. Αρμόδιο σε αυτές τις περιπτώσεις είναι το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (ΚΠολΔ 786 § 1, 3).

Ο εκκαθαριστής ευθύνεται για κάθε πταίσμα κατ εφαρμογή των άρθρων 754 και 714 ΑΚ, έχει δε την υποχρέωση να παρέχει πληροφορίες στους εταίρους για την πορεία της εκκαθάρισης και μετά το πέρας της οφείλει λογοδοσία. Η εξουσία των διαχειριστών παύει όπως η εξουσία των διαχειριστών και κατ ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων.

Οι εργασίες της εκκαθάρισης που αναφέρονται στα άρθρα 779 επ ΑΚ, είναι κατά σειρά οι εξής:

Α) αποδίδονται αυτούσιες οι εισφορές που είχαν εισφερθεί κατά χρήση (ΑΚ 779)

Β) Εξοφλούνται τα εταιρικά χρέη προς τους δανειστές

Γ) Εξοφλούνται τα μεταξύ των εταίρων χρέη που είχαν δημιουργηθεί από την εταιρική σχέση (ΑΚ 780 § 1), όπως οφειλόμενες δαπάνες, αποζημιώσεις, καθυστερούμενα κέρδη κλπ

Δ) Ακολουθεί η απόδοση των εισφορών (ΑΚ 780 § 1). Δεν αποδίδονται αυτούσιες, αλλά αποδίδεται η αξία που είχαν κατά το χρόνο εισφοράς τους. Δεν αποδίδεται καμία αποζημίωση εφόσον το αντικείμενο της παροχής ήταν εργασία ή χρήση πράγματος. (ΑΚ 780 § 3).

Ε) Αν τα χρήματα της εταιρικής περιουσίας δεν επαρκούν για την εξόφληση των εταιρικών χρεών και την απόδοση των εισφορών, η εταιρική περιουσία ρευστοποιείται, μετατρέπεται δηλαδή σε χρήμα, στο μέτρο που είναι αναγκαίο για την ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτών (ΑΚ 781 εδ. 1).

ΣΤ) Την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών ακολουθεί η διανομή της εταιρικής περιουσίας που τυχόν απέμεινε (προϊόν εκκαθάρισης). Εκτός αντίθετης συμφωνίας το προϊόν της εκκαθάρισης διανέμεται στους εταίρους κατά το λόγο της συμμετοχής τους στα κέρδη (ΑΚ 782). Τα μη διαιρετέα αντικείμενα εκποιούνται και το ποσό μοιράζεται κατά τον παραπάνω λόγο, ενώ τα αντικείμενα που είναι δεκτικά αυτούσιας διανομής διανέμονται κατά τον προσήκοντα τρόπο.

Ζ) Σε περίπτωση που η εταιρική περιουσία δεν επαρκεί για την εξόφληση των εταιρικών χρεών και την απόδοση των εισφορών, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι να καλύψουν το έλλειμμα κατά λόγο της συμμετοχής τους στις ζημιές. Εφόσον η είσπραξη από τους εκκαθαριστές του ελλείμματος που αναλογεί σε έναν εταίρο δεν είναι δυνατή, ενέχονται κατά την ίδια αναλογία οι υπόλοιποι εταίροι (ΑΚ 783). Η διάταξη αφορά τις προς τα έσω σχέσεις των εταίρων, άρα δεν μπορούν να την επικαλεστούν οι εταιρικοί δανειστές.

Η κατά ΑΚ 759 ευθύνη των εταίρων απέναντι στους εταιρικούς δανειστές δεν παύει με την περάτωση της εταιρίας.

Στις αστικές εταιρίες με νομική προσωπικότητα εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 268 του νόμου 4072/2012 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ΑΚ για την εκκαθάριση.

§ 16

Κοινοπραξία

Ο ρόλος της εταιρίας αυτής περιορίζεται στην οργάνωση και το συντονισμό της δράσης των μελών της. Κατά κύριο λόγο είναι μια εταιρία ευκαιρίας, δηλαδή μια εταιρία που συστάθηκε για την από κοινού διεκπεραίωση ορισμένων πράξεων ή ορισμένου έργου. Αποτελεί μια συμφωνία, προσωρινής συνήθως συνεργασίας μεταξύ περισσότερων επιχειρήσεων για τον από κοινού συντονισμό, οργάνωση και διεκπεραίωση ενός έργου. Κατά τη νομολογία η κοινοπραξία αποτελούσε αδημοσίευτη ομόρρυθμη εταιρία, όμως η απόφαση 22/1998 της ολομέλειας του Αρείου Πάγου περιέπλεξε τα

πράγματα αφού αναγνώρισε στην κοινοπραξία ικανότητα δικαίου. Διακρίνονται ανάλογα με τον σκοπό τους, σε γνήσιες και μη γνήσιες, αμφότερες χωρίς νομική προσωπικότητα. Αν εγγραφούν στο ΓΕΜΗ όμως αποκτούν ικανότητα δικαίου. Δεν είναι εμπορική εταιρία αφού ο σκοπός της (συντονισμός και οργάνωση δράσης για επίτευξη κοινού έργου), δεν είναι εμπορικός. Άρα στις προς τα έξω σχέσεις της ισχύουν οι διατάξεις για την αστική εταιρία, ιδίως η ΑΚ 759 που καθιερώνει σύμμετρη ευθύνη των κοινοπρακτούντων για τα χρέη της κοινοπραξίας. Βέβαια, μπορεί μεταξύ αυτών να συμφωνηθεί ευθύνη εις ολόκληρο για την εκπλήρωση των χρεών. Η κοινοπραξία έχει πτωχευτική ικανότητα. Αν αναπτύσσει εμπορική δραστηριότητα εφαρμόζονται ως προς αυτήν οι διατάξεις για την ομόρρυθμη εταιρία (παράγραφος 3 του άρθρου 293 του νόμου 4072/2012). Σε τέτοια περίπτωση γεννάται εις ολόκληρο ευθύνη των μελών της κοινοπραξίας για τα χρέη της και αυτή καταχωρείται υποχρεωτικά στο ΓΕΜΗ.

Ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού

Είναι υποχρεωτικός για τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης, λόγω της έκδοσης σχετικού κανονισμού. Εναρμονίστηκε στο ελληνικό δίκαιο με το π.δ 38/1992. Βοηθάει στη διασυνοριακή συνεργασία μικρομεσαίων επιχειρήσεων με έδρες και διοικήσεις σε διαφορετικές χώρες της ένωσης. Οι πηγές δικαίου του ΕΟΟΣ είναι ο κανονισμός 2137/1985, το πδ 38/1992 και η ρύθμιση του ΑΚ. Για την ίδρυσή του αρκεί ιδιωτικό έγγραφο και εγγραφή στο Μητρώο Ευρωπαϊκών Ομίλων Οικονομικού Σκοπού (ΜΕΟΟΣ), που τηρείται στο πρωτοδικείο του τόπου έδρας του ομίλου.

§ 17

Ομόρρυθμη εταιρία

Το δίκαιο της ομόρρυθμης εταιρίας περιέχεται στα άρθρα 249-270 του νόμου 4072/2012. Εφαρμόζονται επίσης, οι διατάξεις του αστικού κώδικα για την εταιρία με εξαίρεση εκείνες των άρθρων 758 και 761 ΑΚ (§ 2 αρθρ. 249). Η νομοθεσία για την ομόρρυθμη εταιρία εφαρμόζεται και στην αστική εταιρία με νομική

προσωπικότητα. Η νομοθεσία αυτή δεν αφορά εταιρίες που βρίσκονταν ήδη υπό πτώχευση ή εκκαθάριση πριν την ψήφιση του νόμου 4072/2012, ενώ αν στο καταστατικό εταιρίας ιδρυμένης πριν το νόμο αυτό αναγράφονται διατάξεις ενδοτικού δικαίου του ΑΚ, εξακολουθούν να ισχύουν, αν όχι, ισχύει η νέα νομοθετική πρόβλεψη.

Σύμφωνα με την § 1 του άρθρου 249, ομόρρυθμη εταιρία είναι η προσωπική εταιρία με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και στην οποία, παράλληλα προς την εταιρία, ευθύνονται όλοι οι εταίροι (ομόρρυθμοι εταίροι) έναντι των εταιρικών δανειστών απεριόριστα και εις ολόκληρο. Επειδή αποτελεί ειδικότερη μορφή της αστικής εταιρίας, οφείλει να έχει τα θεμελιώδη στοιχεία αυτής, δηλαδή εταιρική σύμβαση και εταιρικό σκοπό. Είναι όμως εμπορική εταιρία, επιδιώκει εμπορικό σκοπό και οι ομόρρυθμοι εταίροι λογίζονται έμποροι. Εκ των πραγμάτων έχει εταιρική περιουσία και είναι φορέας εμπορικής επιχείρησης. Έχει νομική προσωπικότητα, άρα εφαρμόζονται οι διατάξεις περί νομικού προσώπου του ΑΚ. Έχει εταιρική επωνυμία. Σε περίπτωση λύσης της εταιρίας ή αποχώρησης εταίρου υπάρχει ειδική βραχυπρόθεσμη παραγραφή των απαιτήσεων των εταιρικών δανειστών κατά των εταίρων. Καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ. Εκ νόμου ισχύουν ως προς αυτήν οι αρχές της ατομικής διαχείρισης και εκπροσώπησης. Επί πτωχεύσεως της εταιρίας, συμπτωχεύουν και οι ομόρρυθμοι εταίροι. Στην ομόρρυθμη εταιρία συνενώνονται η εργασία (υποχρέωση επιδίωξης του κοινού σκοπού), η φερεγγυότητα (που εξασφαλίζεται με την απεριόριστη ευθύνη όλων των εταίρων) και τα κεφάλαια (εισφορές). Αλλά οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν και αυξημένους οικονομικούς κινδύνους, διότι μια απερίσκεψια στη διαχείριση μπορεί να οδηγήσει σε πτώχευση τόσο αυτών όσο και της εταιρίας. Το δίκαιο της ομόρρυθμης εταιρίας εφαρμόζεται σε κάθε εταιρία με εμπορικό σκοπό σε περίπτωση ατελούς ή παράτυπης σύστασης, ακόμα και αν αντιτίθενται οι εταίροι.

Η σύσταση της ομόρρυθμης εταιρίας προϋποθέτει έγκυρη σύναψη εταιρικής σύμβασης. Επομένως δεν μπορεί να συσταθεί ΟΕ από

ένα μόνο πρόσωπο (μερική διάσπαση της αρχής αυτής εισάγεται με το άρθρο 267 του ν. 4075/2012). Δεν απαιτείται έγγραφος τύπος για τη σύστασή της. Εφόσον όμως η εταιρία συσταθεί με τη διαδικασία ενώπιον της υπηρεσίας μιας στάσης, ο νόμος απαιτεί την κατάθεση της εταιρικής σύμβασης σε αυτήν (περ. α § 1 αρθρ. 5 ν. 3853/2010). Συστατικό έγγραφο απαιτείται, όταν εισφέρεται εισφορά για τη μεταβίβαση της οποίας απαιτείται συμβολαιογραφικός τύπος.

Η καταχώρηση της ΟΕ στο ΓΕΜΗ απαιτεί πέρα από τα τυπικά στοιχεία και τα ειδικά στοιχεία εξειδίκευσης, δηλαδή το όνομα και την κατοικία των εταίρων, η εταιρική επωνυμία, η έδρα, ο σκοπός της εταιρίας και ο εκπρόσωπός της. Ειδικά για την εταιρική επωνυμία, αποτελεί το όνομα με το οποίο εμφανίζεται η εταιρία δια του εκπροσώπου της στις συναλλαγές και πρέπει, όπως και στις κεφαλαιουχικές, να περιλαμβάνει είτε τα ονόματα των εταίρων είτε το όνομα ενός ή ορισμένων εταίρων είτε το αντικείμενο της εταιρίας μαζί με την επωνυμία ΟΕ (§ 1 άρθρου 250). Σε περίπτωση αποχώρησης εταίρου, το όνομα του οποίου περιέχεται στην εταιρική επωνυμία, απαιτείται η συγκατάθεση αυτού ή των κληρονόμων του για την εξακολούθηση χρήσης της επωνυμίας (§ 2 αρθρ. 250). Εφόσον υπάρχει συγκατάθεση και συνεχίζεται η χρήση της ίδιας επωνυμίας, επέρχεται κάμψη της αρχής της αλήθειας της επωνυμίας υπέρ της αρχής της διάρκειας.

Η ΟΕ δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο ΓΕΜΗ, όπως κάθε εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα. Υπόχρεοι για την καταχώριση είναι όλοι οι εταίροι από κοινού (εδ. 1 § 1 αρθρ. 251). Μάλιστα η καταχώριση αποτελεί και συστατικό στοιχείο της ΟΕ, δηλαδή η ΟΕ αποκτά νομική προσωπικότητα με την καταχώριση στο ΓΕΜΗ. Η δημοσιότητα πραγματοποιείται με την καταχώριση στο ΓΕΜΗ και τη δημοσίευση στον διαδικτυακό τόπο του ΓΕΜΗ, σύμφωνα με την περίπτωση α § 1 αρθρ. 16 του νόμου 3419/2005. Συστατικό χαρακτήρα έχουν και οι καταχωρήσεις που αφορούν τροποποιήσεις του καταστατικού (§ 1 αρθρ. 15 ν. 3419/2005) όπως η μετατροπή, η συγχώνευση, η είσοδος νέου εταίρου, η παράταση του χρόνου διάρκειας της εταιρίας ή η αναβίωσή της.

Το ζήτημα νομικής μεταχείρισης της αδημοσίευτης ΟΕ αντιμετωπίζει ο ν. 4072/2012 με τα εδ. 1 και 2 της παραγράφου 3 του άρθρου 251. Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, εφόσον η εταιρία αρχίσει την εμπορική της δραστηριότητα πριν την καταχώριση στο ΓΕΜΗ, εφαρμόζονται αναλόγως και σ αυτή οι διατάξεις του νόμου 4072/2012 για την ΟΕ. Συνεπώς, σχετικά με τέτοια εταιρία, ως προς τις έσω σχέσεις, ισχύει ό,τι έχει συμφωνηθεί μεταξύ των εταίρων, ενώ ως προς τις έξω σχέσεις, το δίκαιο του νόμου 4072/2012. Άρα, πχ οι εταίροι αδημοσίευτης εμπορικής εταιρίας, ευθύνονται για τα χρέη αυτής απεριόριστα και εις ολόκληρο όπως οι ομόρρυθμοι εταίροι, ακόμα και αν ήθελαν να συστήσουν πχ ετερόρρυθμη εταιρία ή ισχύει ακόμα και αν συμφωνήθηκε διαφορετικά, η ατομική εξουσία εκπροσώπησης (άρθρο 257). Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, η καταχωρημένη στο ΓΕΜΗ εταιρία έχει πτωχευτική ικανότητα και ικανότητα δικαίου, αν έχει αρχίσει εμπορική δραστηριότητα. Ειδικά αυτή η διάταξη ισχύει για όλες τις εταιρίες (ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ), εφόσον ασκούν εμπορική δραστηριότητα, παρότι δεν έχουν τηρήσει τους κανόνες δημοσιότητας.

Εξ όλων αυτών, φορέας της εταιρικής περιουσίας είναι η εταιρία και όχι οι εταίροι (αρχή του χωρισμού). Επίσης η εταιρία έχει δικαιοκτητική και αδικοπρακτική ικανότητα.

Η ελαττωματική σύσταση πέρα λόγω έλλειψης δημοσιότητας πραγματοποιείται και με την ύπαρξη ελαττωμάτων ουσίας. Εταιρία που δεν δημοσιεύτηκε είναι ανυπόστατη και ως εταιρία και ως νομικό πρόσωπο και μόνο αν ασκεί εμπορική δραστηριότητα, αποκτά ικανότητα δικαίου, όχι όμως και ολοκληρωμένη νομική προσωπικότητα. Αν έχει γίνει ατελής καταχώρηση (έλλειψη στοιχείων που προβλέπονται στο άρθρο 251 παρ. 1 εδ. 2), τότε κατ αναλογία προς τις κεφαλαιουχικές εταιρίες, ισχύει ότι η εταιρία είναι υποστατή, αλλά μπορεί να ζητηθεί η αναγνώριση της ακυρότητάς της. Επιπλέον παράνομες, ανήθικες ή ανακριβείς καταχωρήσεις στο ΓΕΜΗ διαγράφονται, και η εταιρία πάσχει από ελάττωμα. Η νομότυπη δημοσίευση της εταιρίας δεν έχει ως αποτέλεσμα τη θεραπεία των ελαττωμάτων ουσίας από τα οποία

πάσχει. Ελαττώματα ουσίας είναι πχ ο παράνομος ή αντίθετος προς τη δημόσια τάξη σκοπός, η μη σύναψη εταιρικής σύμβασης (εταιρία που συνήφθη εικονικά, ωστόσο εμφανίζεται προς τα έξω). Η ακυρότητα, όμως, για λόγους ασφάλειας του φαινομένου δικαίου δεν μπορεί να προβληθεί έναντι καλόπιστων τρίτων. Η παράλειψη δημοσίευσης ειδικών εταιρικών συμφωνιών έχει ως αποτέλεσμα αυτές να δεσμεύουν μόνο τους εταίρους και όχι τους τρίτους που θίγονται από αυτές.

§ 18

Στην ΟΕ ισχύει επίσης η αρχή της ελευθερίας της βουλήσεως ως προς τη διαμόρφωση των σχέσεων των εταίρων. Οι περισσότερες διατάξεις του νόμου είναι ενδοτικό δίκαιο.

Η διαχείριση στην ΟΕ ρυθμίζεται με ειδική διάταξη (άρθρο 254). Σύμφωνα με αυτό, δικαίωμα και υποχρέωση διαχείρισης έχουν όλοι οι εταίροι. Σε αντίθεση με την αστική εταιρία όπου ισχύει η αρχή της συλλογικής διαχείρισης, στην ΟΕ ισχύει η αρχή της ατομικής διαχείρισης, δηλαδή κάθε εταίρος διαχειριστής μπορεί για λόγους ταχείας λήψης αποφάσεων, να ενεργεί μόνος διαχειριστικές πράξεις, χωρίς τη συγκατάθεση άλλων (νόμιμη διαχείριση (άρθρο 254 παρ. 2)). Η εταιρική σύμβαση μπορεί να θέσει άλλους τρόπους διαχείρισης και λήψης των αποφάσεων (ολικός ή μερικός αποκλεισμός ορισμένων εταίρων, συλλογική διαχείριση). Όμως, σε περίπτωση επείγοντος, κατ αναλογική εφαρμογή του άρθρου 751 ΑΚ, κάθε εταίρος διαχειριστής ή μη διαχειριστής μπορεί να λάβει μόνος του τα δέοντα μέτρα.

Ταυτόχρονα, προβλέπεται δικαίωμα εναντίωσης σε κάθε εταίρο διαχειριστή στην ενέργεια μιας πράξης πριν την εκτέλεσή της, ως αντίβαρο στην ευρεία εξουσία του διαχειριστή στα πλαίσια της ατομικής διαχείρισης (άρθρο 254 παρ. 2 εδ. 2). Η τέλεση όμως της πράξης παρά την εναντίωση δεν επιδρά στο κύρος της (αναλογική εφαρμογή παρ. 3 εδ. 3 του άρθρου 257). Γεννάται μόνο υποχρέωση αποζημίωσης, ενδεχομένως, αν η τέλεση της πράξης

αποτελεί παράβαση της προς τα έξω διαχειριστικής εξουσίας του εταίρου.

Οι αποκλεισθέντες από τη διαχείριση εταίροι έχουν δικαίωμα πληροφόρησης και δικαίωμα λογοδοσίας (§ 4 άρθρο 255 και ΑΚ 755).

Η εξουσία διαχείρισης περιορίζεται στις πράξεις συνήθους διαχείρισης (§ 3 άρθρο 254). Για πράξεις εκτός αυτής πχ για την ίδρυση υποκαταστήματος, απαιτείται συναίνεση όλων των εταίρων. Η εξουσία διαχείρισης μπορεί να περιορίζεται από διατάξεις της εταιρικής σύμβασης και αποφάσεις των εταίρων. Εξουσίες που δεν υπάγονται στη διαχείριση όπως η τροποποίηση του καταστατικού λαμβάνονται από όλους τους εταίρους ακόμα και από αυτούς που έχουν αποκλεισθεί από τη διαχείριση. Σύμφωνα με τον προσωπικό χαρακτήρα των ΟΕ, οι αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία όλων των εταίρων (§ 1 άρθρο 253). Δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων και την ψηφοφορία έχουν όλοι οι εταίροι. Ψηφοφορία με αντιπρόσωπο είναι δυνατή μόνο εφόσον το προβλέπει η εταιρική σύμβαση ή συμφωνούν όλοι οι εταίροι.

Η αρχή της ομόφωνης λήψης των αποφάσεων δεν είναι αναγκαστικό δίκαιο. Μπορεί οι αποφάσεις να λαμβάνονται και με πλειοψηφία, η οποία εν αμφιβολία υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των εταίρων και όχι το ύψος των εισφορών τους (§ 2 άρθρο 253).

Τροποποιητικές αποφάσεις των εταίρων υπόκεινται σε συστατική δημοσιότητα. Αποφάσεις που αντίκεινται στο νόμο, τα χρηστά ήθη και την εταιρική σύμβαση ή που δεν συγκεντρώνουν τις απαραίτητες ψήφους είναι άκυρες. Σχετικά με τις τροποποιητικές αποφάσεις η ακυρότητα ισχύει για το μέλλον.

Οι εταίροι ευθύνονται για κάθε πταίσμα. Στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης συντάσσεται λογαριασμός απ όπου φαίνονται τα κέρδη και οι ζημίες της εταιρίας. Καταρτίζεται από τον διαχειριστή και εγκρίνεται από το σύνολο των εταίρων οι οποίοι αποφασίζουν για τον τρόπο διανομής των κερδών. Μπορεί να αποφασιστεί ακόμα

και ο σχηματισμός αποθεματικών. Οι εταίροι αποκτούν αξίωση καταβολής των κερδών από την λήψη της απόφασης για τη διανομή τους. Σε περίπτωση ζημιών, η εταιρία δεν έχει αξίωση κατά των εταίρων για κάλυψή τους (ΑΚ 745), για να διανεμηθούν όμως τα κέρδη πρέπει πρώτα να καλυφθούν οι ζημίες από μελλοντικά κέρδη.

§ 19

Οι σχέσεις προς τα έξω της εταιρίας, δηλαδή οι σχέσεις της εταιρίας ως νομικού προσώπου με τρίτους αναφέρονται κυρίως στην εξουσία εκπροσώπησης και την ευθύνη των εταίρων. Κατά κανόνα οι διατάξεις που αφορούν τις προς τα έξω σχέσεις αποτελούν αναγκαστικό δίκαιο.

Εκπροσώπηση

Ισχύει ο κανόνας της ατομικής εκπροσώπησης, κατά αναλογία της ατομικής διαχείρισης. Για λόγους ταχείας σύναψης συναλλαγών, κάθε εταίρος έχει εξουσία εκπροσώπησης της εταιρίας (§ 1 άρθρο 257). Η εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπει άλλο τρόπο εκπροσώπησης από τον οριζόμενο στο νόμο (καταστατική εκπροσώπηση). Έτσι μπορεί να προβλέπεται συλλογική εκπροσώπηση όλων ή ορισμένων εταίρων, ή αποκλεισμός όλων πλην ενός. Σε περίπτωση συλλογικής εκπροσώπησης αρκεί να περιέλθει η απευθυντέα προς την εταιρία δήλωση βουλήσεως σε έναν από τους εταίρους. Τα στοιχεία του εκπροσώπου της εταιρίας καταχωρούνται στο ΓΕΜΗ. Ο εκπρόσωπος της εταιρίας έχει την εξουσία να εκπροσωπήσει την εταιρία δικαστικά (§ 2 άρθρο 64 ΚΠολΔ) και εξώδικα σχετικά με όλες τις πράξεις εκπροσώπησης ακόμα και αν βρίσκονται εκτός της συνήθους διαχείρισης. Ακόμα και αν αυτός τελέσει πράξη καθ υπέρβαση του σκοπού της εταιρίας, αυτή δεν μπορεί να αντιτάξει στον τρίτο συμβληθέντα την ακυρότητα της πράξης αυτής, εκτός αν αποδείξει ότι ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την υπέρβαση εκ μέρους του εκπροσώπου (§ 3 εδ. 2 άρθρο 257). **Η εκπροσωπευτική εξουσία είναι απεριόριστη.** Ο τρίτος δεν μπορεί να αντιτάξει την

ακυρότητα της πράξης λόγω υπέρβασης του εταιρικού σκοπού εκ μέρους του εκπροσώπου, γιατί ο περιορισμός της εκπροσωπευτικής εξουσίας αφορά την προστασία των εταίρων και όχι τη δική του. Η εκπροσωπευτική εξουσία δεν εκτείνεται σε ζητήματα που αφορούν τις προς τα έξω σχέσεις των εταίρων (τροποποίηση καταστατικού, πρόσληψη νέου εταίρου). **Επίσης, η εκπροσωπευτική εξουσία δεν είναι περιορίσιμη με την εταιρική σύμβαση ή με απόφαση των εταίρων, έστω και αν έχουν καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ.**

Ευθύνη ομόρρυθμων εταίρων

Η ομόρρυθμη εταιρία οφείλει, ως αυτοτελές υποκείμενο δικαίου, να εκπληρώνει τις συμβατικές της υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν από τη δράση του διαχειριστή σε περίπτωση δε πλημμελούς εκπλήρωσης ή μη εκπλήρωσης ή τέλεσης αδίκων πράξεων από τον διαχειριστή, ευθύνεται σε αποζημίωση με την περιουσία της (ΑΚ 70, 71). Σύμφωνα όμως με τη διάταξη της § 1 άρθρο 249, παράλληλα προς την εταιρία ευθύνονται όλοι οι εταίροι με την ατομική τους περιουσία για τα χρέη της εταιρίας. Καθιερώνεται δηλαδή απεριόριστη και εις ολόκληρο ευθύνη κάθε ομόρρυθμου εταίρου για τις υποχρεώσεις της εταιρίας, είτε αυτές πηγάζουν από σύμβαση είτε από αδίκημα είτε από άλλο γενεσιουργό λόγο, τόσο απέναντι σε ιδιώτες όσο και απέναντι στις αρχές (ΙΚΑ, εφορία). Η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων είναι ευθύνη εκ του νόμου και έχει προεκτάσεις και σε περίπτωση πτώχευσης της εταιρίας η οποία επιφέρει τη συμπτώχευση και των ομόρρυθμων εταίρων (άρθρο 7 παρ. 4 του ΠτΚ). Η ευθύνη των εταίρων αποτελεί αναγκαστικό δίκαιο. Συμφωνία για περιορισμό ή αποκλεισμό της ευθύνης έναντι τρίτων δεν ισχύει (§ 1 άρθρο 258). Μόνο για απαιτήσεις των εταίρων κατά της εταιρίας που απορρέουν από την εταιρική σχέση γίνεται δεκτό ότι ευθύνεται μόνο η εταιρία.

Η ευθύνη των εταίρων είναι προσωπική (ευθύνονται όλοι οι εταίροι) και απεριόριστη (ευθύνονται με όλη την περιουσία τους και όχι απλώς κατά το λόγο της εισφοράς τους ή μέχρι ορισμένου ποσού). Είναι ευθύνη εις ολόκληρο. Μεταξύ των εταίρων δηλαδή

υπάρχει γνήσια παθητική ενοχή εις ολόκληρο, κάθε εταίρος δηλαδή γέχει την υποχρέωση να εκπληρώσει ολόκληρο το χρέος (ΑΚ 481). Οι ομόρρυθμοι εταίροι δεν ευθύνονται συμμέτρως όπως οι αστικοί εταίροι (ΑΚ 759). Η εις ολόκληρο ευθύνη δεν υπάρχει μόνο μεταξύ των εταίρων αλλά μεταξύ των εταίρων και της εταιρίας. Είναι άμεση (ευθύνονται οι εταίροι απέναντι στους δανειστές και όχι απέναντι στην εταιρία). Είναι πρωτογενής (ο δανειστής δεν χρειάζεται να εξαντλήσει τα περιθώρια ικανοποίησης της απαίτησής του πρώτα από την εταιρική περιουσία, μπορεί να στραφεί αμέσως κατά του εταίρου).

Συνεπώς ο εταιρικός δανειστής μπορεί να ασκήσει την αξίωσή του (ολόκληρη ή μέρος της) είτε κατά της εταιρίας είτε κατά ενός ή περισσοτέρων εταίρων είτε κατά όλων των εταίρων και της εταιρίας μαζί (ΑΚ 482), συγχρόνως ή διαδοχικά, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να στραφεί πρώτα κατά της εταιρίας.

Εναγόμενος εταίρος από εταιρικό δανειστή μπορεί να προβάλλει τις εξής ενστάσεις:

Α) προσωπικές ενστάσεις, τις οποίες έχει κατά εταιρικού δανειστή είτε αναφορικά με το εταιρικό χρέος (ένσταση για χορήγηση προθεσμίας) είτε από άλλη σχέση που δεν σχετίζεται με το εταιρικό χρέος

Β) ενστάσεις που έχει η εταιρία έναντι του εταιρικού δανειστή, όπως πχ ένσταση εξόφλησης ή δόσης αντί καταβολής, ακυρότητα της σύμβασης, ένσταση δεδικασμένου (ΚΠολΔ 329).

Δεν μπορεί όμως ο εταίρος να προτείνει σε συμψηφισμό απαίτηση της εταιρίας κατά του δανειστή γιατί για την ενέργεια αυτή αρμόδιος είναι ο διαχειριστής.

Ο εταίρος που κατέβαλε το χρέος έχει αναγωγικά δικαιώματα κατά της εταιρίας και των συνεταίρων του (ΑΚ 487, 488). Αντίθετα η εταιρία που ικανοποίησε τον δανειστή δεν έχει αναγωγικά δικαιώματα κατά των εταίρων. Ο εταίρος, με βάση την καλόπιστη ερμηνεία της εταιρικής σύμβασης, οφείλει αρχικά να επιδιώξει την

εκπλήρωση της απαίτησής του από την εταιρική περιουσία και κατά δεύτερο λόγο από την περιουσία των συνεταίρων του.

Ο εταίρος που αποχωρεί από την εταιρία εξακολουθεί να ευθύνεται για τις εταιρικές υποχρεώσεις (και τις μη ληξιπρόθεσμες) που είχαν γεννηθεί μέχρι τη δημοσίευση της αποχώρησής του. Νέος εταίρος που εισέρχεται στην εταιρία ευθύνεται απεριόριστα και εις ολόκληρο και τα πριν την είσοδό του εταιρικά χρέη. Αντίθετη συμφωνία δεν ισχύει έναντι των τρίτων. Το άρθρο 269 προβλέπει βραχυπρόθεσμη πενταετή παραγραφή των απαιτήσεων των εταιρικών δανειστών κατά των ομόρρυθμων εταίρων από την καταχώρηση της λύσης της εταιρίας ή της εξόδου ή του αποκλεισμού εταίρου στο ΓΕΜΗ, εκτός αν η αξίωση κατά της εταιρίας υπόκειται σε βραχύτερη παραγραφή.

§ 20

Τα στοιχεία των προσώπων των εταίρων υπόκεινται σε δημοσιότητα. Οποιαδήποτε μεταβολή στο πρόσωπο των εταίρων αποτελεί, ως εκ τούτου, τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης και υπόκειται σε καταχώρηση στη ΓΕΜΗ. Μη καταχώρηση στο ΓΕΜΗ έχει ως αποτέλεσμα την εξακολούθηση της ευθύνης απερχόμενου εταίρου για τα εταιρικά χρέη έναντι καλόπιστων τρίτων.

Γενικώς, ισχύουν τα ίδια με την αστική εταιρία σχετικά με την είσοδο, την έξοδο και τη μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής. Όμως, στην ΟΕ και την ΕΕ, δεν ισχύει ο κανόνας ότι ο θάνατος, η πτώχευση και η θέση σε δικαστική συμπαράσταση εταίρου επιφέρουν τη λύση της εταιρίας.

Η εταιρική συμμετοχή δεν είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμη. Εφόσον υπάρχει συγκατάθεση των εταίρων είτε πριν είτε μετά την είσοδο του νέου εταίρου, τότε η μεταβίβαση επιτρέπεται. Ρητά, πλέον, ορίζεται ότι είναι δυνατή η ολική ή η μερική μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής, εφόσον τούτο επιτρέπεται από τη σύμβαση ή συναινούν σ αυτή όλοι οι εταίροι. Η εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπει ότι η εταιρική συμμετοχή είναι κληρονομητή.

Στα άρθρα 260 και 261 ρυθμίζονται η έξοδος και ο αποκλεισμός του εταίρου. Ειδικότερα:

Σύμφωνα με το άρθρο 260, ο θάνατος, η πτώχευση και η υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση δεν είναι πλέον λόγος λύσης της εταιρίας. Αυτή συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων. Αν πάντως οι εταίροι το θέλουν, μπορούν να ισχύσουν οι διατάξεις του ΑΚ.

Με τη διάταξη του άρθρου 261 υποκαθίσταται το δικαίωμα καταγγελίας που προβλέπεται στα άρθρα 766 και 767 του ΑΚ, με το δικαίωμα εξόδου του εταίρου. Κάθε εταίρος μπορεί με δήλωσή του προς την εταιρία και τους λοιπούς εταίρους να εξέλθει από την εταιρία, είτε αυτή είναι αορίστου ή ορισμένου χρόνου. Ο νόμος δεν θέτει καμία προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος εξόδου όπως την ύπαρξη σπουδαίου λόγου ή την έκδοση δικαστικής απόφασης. Αυτό βέβαια μπορεί να αλλάζει αν το προβλέπει η εταιρική σύμβαση (μπορεί να απαιτείται σπουδαίος λόγος ή να δίνεται το δικαίωμα καταγγελίας). Στην εταιρία ορισμένου χρόνου πάντως, αν δεν υπάρχει σπουδαίος λόγος εξόδου, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ότι ο εξερχόμενος εταίρος δεν έχει αξίωση για την καταβολή της αξίας της συμμετοχής του.

Σύμφωνα με το άρθρο 262, ο ατομικός δανειστής εταίρου ΟΕ μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την έξοδο εταίρου και τον καθορισμό της αξίας της συμμετοχής του, από την οποία θα ικανοποιηθεί. Προϋπόθεση είναι να έχει αποβεί η αναγκαστική εκτέλεση του δανειστή κατά της περιουσίας του εταίρου άκαρπη. Εφόσον οι εταίροι συμφωνούν, μπορεί ο κατά τρόπο αυτό εξελθών εταίρος να παραμείνει στην εταιρία εφόσον καταβάλει νέα εισφορά.

Ένας εταίρος μπορεί να αποκλεισθεί με αίτηση των λοιπών εταίρων και έκδοση διαπλαστικής δικαστικής απόφασης, ή επειδή συντρέχει στο πρόσωπό του σπουδαίος λόγος λύσης.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 264, ο εξερχόμενος ή αποκλειόμενος εταίρος έχει αξίωση κατά της εταιρίας για καταβολή της πλήρους αξίας της συμμετοχής του. Αν η εταιρική περιουσία

δεν επαρκεί για την κάλυψη των χρεών της εταιρίας, ο εξερχόμενος ή αποκλειόμενος εταίρος υποχρεούται να τα καλύψει κατά το λόγο της συμμετοχής του στις ζημιές (§ 3 άρθρο 264).

Ο εξερχόμενος ή αποκλειόμενος εταίρος εξακολουθεί να ευθύνεται για τα χρέη της εταιρίας. Εντούτοις, οι αξιώσεις των εταιρικών δανειστών για τα εταιρικά χρέη παραγράφονται μετά από 5 χρόνια από την καταχώρηση της εξόδου ή του αποκλεισμού του εταίρου στο ΓΕΜΗ, εκτός αν η αξίωση κατά της εταιρίας υπόκειται σε βραχύτερη παραγραφή.

Η για οποιονδήποτε λόγο έξοδος ή αποκλεισμός εταίρου είναι δυνατός μόνο αν παραμένουν τουλάχιστον δύο εταίροι, καθόσον στις προσωπικές εταιρίες, και σ αυτές με νομική προσωπικότητα, εξακολουθεί να υφίσταται ο εταιρικός συμβατικός δεσμός και μετά τη σύσταση της εταιρίας. Αν παραμένει μόνο ένας εταίρος, η εταιρία λύνεται. Όμως, σύμφωνα με το άρθρο 267, ο νόμος δίνει στον εναπομείναντα εταίρο δίμηνη προθεσμία ανεύρεσης νέου ομόρρυθμου ή ετερόρρυθμου εταίρου και δημοσίευσης της εισόδου του στην εταιρία στο ΓΕΜΗ. Κατά το διάστημα αυτό η εταιρία λειτουργεί ως μονοπρόσωπη εταιρία. Κατά τη διάρκεια της δίμηνης προθεσμίας ο μοναδικός εταίρος οφείλει να προσθέσει στην επωνυμία της εταιρίας τις λέξεις «Μονοπρόσωπη ΟΕ» και να προβεί σε αντίστοιχες καταχωρήσεις στο ΓΕΜΗ.

§ 21

Ισχύουν οι γενικοί κανόνες λύσης και εκκαθάρισης της αστικής εταιρίας και για την ΟΕ. Πρέπει ωστόσο να γίνεται διάκριση μεταξύ της λύσης και της περάτωσης της εταιρίας. Με τη λύση της εταιρίας, αυτή εισέρχεται στο στάδιο της εκκαθάρισης, κατά τη διάρκεια του οποίου η εταιρία υφίσταται και μπορεί να αναβιώσει. Μετά το πέρας των εργασιών εκκαθάρισης και τη διανομή επέρχεται η περάτωση, δηλαδή η παύση της ύπαρξης του νομικού προσώπου της ΟΕ.

Η επίτευξη του σκοπού ή η μη επίτευξη του σκοπού της εταιρίας δεν αποτελούν λόγους λύσης της εταιρίας, αλλά ενδεχομένως λόγους εξόδου ή δικαστικής λύσης της εταιρίας.

Η εταιρία μπορεί να είναι αόριστης ή ορισμένης διάρκειας. Στην εταιρία ορισμένης διάρκειας ο χρόνος λήξης της εταιρίας αναφέρεται στην εταιρική σύμβαση. Αν μετά την πάροδο του χρόνου διάρκειας η εταιρία συνεχίζεται σιωπηρά, ισχύει ως εταιρία αορίστου χρόνου (ΑΚ 769).

Η εταιρία μπορεί να λυθεί με ομόφωνη απόφαση των εταίρων πριν από την πάροδο του χρόνου διάρκειάς της, εκτός αν η εταιρική σύμβαση αρκείται σε πλειοψηφική απόφαση. Η λύση επέρχεται με την καταχώριση της απόφασης στο ΓΕΜΗ.

Η κήρυξη της ΟΕ σε πτώχευση έχει ως συνέπεια τη λύση της (άρθρο 96 ΠτΚ).

Λύση της εταιρίας μπορεί να επέλθει και με δικαστική απόφαση κατόπιν αίτησης εταίρου. Ουσιαστική προϋπόθεση είναι να υπάρξει σπουδαίος λόγος για τη λύση της εταιρίας. Η δικαστική απόφαση καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ. Μπορεί να προβλεφθεί στην εταιρική σύμβαση ότι ο εταίρος που υποβάλλει την αίτηση μπορεί να αποχωρεί από την εταιρία και αυτή να συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων. Μπορεί επίσης να προβλεφθεί ότι η εταιρία θα λύνεται μόνο με καταγγελία.

Με συμφωνία όλων των εταίρων μπορεί η λυθείσα εταιρία να επαναλειτουργήσει. Εφόσον συμφωνούν όλοι οι εταίροι, η εταιρία μπορεί να λειτουργήσει μόνο μεταξύ ορισμένων εξ αυτών. Η αναβίωση επέρχεται με την καταχώρηση της απόφασης στο ΓΕΜΗ. Η μη καταχώρηση σημαίνει ότι η εταιρία εξακολουθεί να βρίσκεται στο στάδιο της εκκαθάρισης.

Σχετικά με τις εργασίες της εκκαθάρισης, ισχύουν οι κανόνες για την αστική εταιρία. Οι διατάξεις για την εκκαθάριση δεν είναι αναγκαστικό δίκαιο και οι εταίροι μπορούν να συμφωνήσουν διαφορετικό τρόπο διευθέτησης των μεταξύ τους εκκρεμοτήτων

από την εταιρική περιουσία. Κατά το άρθρο 288 η λύση της εταιρίας καθώς και τα στοιχεία των εκκαθαριστών καταχωρίζονται στο ΓΕΜΗ. Η ευθύνη των εταίρων εξακολουθεί να ισχύει και μετά την περάτωση της εταιρίας, εφόσον η εκκαθαριζόμενη εταιρική περιουσία δεν επαρκεί για την πλήρη ικανοποίηση των εταιρικών δανειστών.

§22

Ετερόρρυθμη εταιρία

Η ετερόρρυθμη εταιρία αποτελεί παραλλαγή της ΟΕ, με μόνη διαφορά ότι στην ΕΕ υπάρχουν και εταίροι που ευθύνονται περιορισμένα. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον ορισμό της παραγράφου 1 άρθρο 271, ετερόρρυθμη εταιρία είναι η εταιρία με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και για τα χρέη της οποίας ένας τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται περιορισμένα (ετερόρρυθμος εταίρος) ενώ ένας άλλος τουλάχιστον εταίρος ευθύνεται απεριόριστα (ομόρρυθμος εταίρος). Στην ετερόρρυθμη εταιρία ισχύουν οι γενικοί κανόνες για την εταιρία του ΑΚ και οι διατάξεις για την ομόρρυθμη εταιρία (§2 άρθρο 271). Η ιδιομορφία της ΕΕ έναντι της ΟΕ είναι η έκταση της ευθύνης των ετερόρρυθμων εταίρων. Στην ΕΕ δεν έχουν όλοι οι εταίροι την ίδια νομική θέση, ιδίως από απόψεως ευθύνης, αλλά υπάρχουν δύο ειδών εταίροι. Η έλλειψη ευθύνης ή η περιορισμένη ευθύνη έχει συνήθως ως συνέπεια την περιορισμένη ανάμειξη των ετερόρρυθμων εταίρων στις εταιρικές υποθέσεις, ώστε η βασική συμβολή τους να εξαντλείται στην καταβολή της εισφοράς.

Για τη σύσταση της ΕΕ ισχύει ό,τι και στην ΟΕ. Πρόσθετο στοιχείο που πρέπει να καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ είναι τα στοιχεία των ετερόρρυθμων εταίρων και η αξία της εισφοράς τους. Η εταιρική επωνυμία απαιτείται να δηλώνει την ύπαρξη ετερόρρυθμης εταιρίας. Δεν μπορεί όμως να αναγράφει το όνομα του ετερόρρυθμου εταίρου (§ 1 άρθρο 272). Αν αναγραφεί τότε ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται έναντι καλόπιστων τρίτων, έχει όμως δικαίωμα αναγωγής κατά του ή των ομόρρυθμων εταίρων.

Η νομική προσωπικότητα της ΕΕ αποκτάται με την καταχώρησή της στο ΓΕΜΗ (§2 άρθρο 251 σε συνδυασμό με §2 άρθρο 271). Εφόσον αρχίσει την εμπορική της δραστηριότητα πριν τη δημοσίευση δεν αποκτά νομική προσωπικότητα ούτε ικανότητα δικαίου, όπως η μη καταχωρημένη ΟΕ. Μπορεί απλά να θεωρηθεί ως μη καταχωρημένη ΟΕ, άρα ο ετερόρρυθμος εταίρος να καταστεί ομόρρυθμος (άρθρο 280).

Οι λόγοι λύσης που προβλέπονται για την ΟΕ είναι λόγοι λύσης και της ΕΕ, οι δε συνέπειες για την επέλευση ορισμένων γεγονότων στο πρόσωπο των ομόρρυθμων εταίρων (θάνατος, έξοδος) ισχύουν και για τους ετερόρρυθμους εταίρους). Η εταιρική σύμβαση πάντως μπορεί να προβλέπει διαφοροποιήσεις. Σε περίπτωση θανάτου, εξόδου ή αποκλεισμού του μοναδικού ετερόρρυθμου εταίρου τάσσεται δίμηνη προθεσμία είτε για να καταστεί ετερόρρυθμος εταίρος, ομόρρυθμος είτε για να εισέλθει νέος ομόρρυθμος εταίρος. Με την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας, η εταιρία λύεται. Για τις πράξεις που διενεργεί μέσα στο διάστημα της προθεσμίας ο ετερόρρυθμος εταίρος, αυτός ευθύνεται απερίοριστα, σύμφωνα με το άρθρο 278 § 2 εδ. 2.

Σχετικά με την εκκαθάριση, προβλέπεται ότι εκκαθαριστής μπορεί να είναι και ο ετερόρρυθμος εταίρος.

Προβλέπεται δυνατότητα μετατροπής της ετερόρρυθμης εταιρίας σε άλλου είδους εταιρία (ομόρρυθμη, ανώνυμη, ΕΠΕ, ΙΚΕ) με ομοφωνία όλων των εταίρων

§ 23

Λόγω του ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος μετέχει κατά κανόνα μόνο κεφαλαιουχικά στην εταιρία έχει λιγότερα δικαιώματα και λιγότερες υποχρεώσεις από εκείνες του ομόρρυθμου εταίρου. Έτσι εξουσία διαχείρισης έχουν μόνο οι ομόρρυθμοι και όχι οι ετερόρρυθμοι εταίροι. Σύμφωνα με την § 1 του άρθρου 274, ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν συμμετέχει στη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, ούτε στη λήψη των αποφάσεων. Μιλώντας για λήψη αποφάσεων, εννοούμε αποφάσεις σχετικές με τη διαχείριση, όχι σχετικές με τις

βάσεις της εταιρίας όπως πχ οι τροποποιήσεις της εταιρικής σύμβασης. Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει δικαίωμα εναντίωσης σε πράξεις του διαχειριστή ομόρρυθμου εταίρου εκτός αν η πράξη υπερβαίνει τη συνήθη διαχείριση (§ 2 του άρθρου 274) ή του ανατεθούν καθήκοντα βάσει σχετικής πρόβλεψης στην εταιρική σύμβαση. Επειδή οι προς τα έξω σχέσεις, όμως, διαμορφώνονται ελεύθερα από τους εταίρους μπορεί να συμφωνηθεί ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος θα έχει εξουσία διαχείρισης. Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει δικαίωμα σύμπραξης στη σύνταξη των εταιρικών λογαριασμών, έχει όμως δικαίωμα ελέγχου αυτών και των βιβλίων της εταιρίας, το οποίο όμως με πρόβλεψη στην εταιρική σύμβαση μπορεί είτε να διευρυνθεί είτε να αποκλεισθεί (άρθρο 275). Επίσης δεν έχει το ευρύ δικαίωμα πληροφόρησης που έχουν οι ομόρρυθμοι εταίροι (§4 άρθρο 254). Εκτός αντίθετης ρύθμισης, μετέχει στα κέρδη και τις ζημίες κατά το ποσοστό της συμμετοχής του, το οποίο, συμβατικά, μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της εισφοράς του (άρθρο 277 σε συνδυασμό με άρθρο 255 εδ. 3).

Ο ετερόρρυθμος εταίρος υπέχει υποχρέωση πίστης και παράλειψης τέλεσης πράξεων ανταγωνισμού εκτός αν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στην εταιρική σύμβαση (άρθρο 276).

Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει οργανική εξουσία εκπροσώπησης, όπως οι ομόρρυθμοι εταίροι. Μπορεί απλά να του χορηγηθεί πληρεξουσιότητα τέλεσης ορισμένων πράξεων. Προβλέπεται ότι με την εταιρική σύμβαση μπορεί να ανατεθεί και σε ετερόρρυθμο εταίρο η εκπροσώπηση της εταιρίας. Συγχρόνως όμως προβλέπεται ότι για κάθε πράξη εκπροσώπησης από μέρους του ετερόρρυθμου εταίρου ευθύνεται ο ίδιος ως ομόρρυθμος εκτός αν ο τρίτος που συναλλάχθηκε μαζί του γνώριζε ότι είναι ετερόρρυθμος (§ 2 άρθρο 278). Αντίθετα, σε περίπτωση που η εταιρική σύμβαση δεν έχει χορηγήσει τέτοιες εξουσίες στον ετερόρρυθμο εταίρο αλλά αυτός με δική του πρωτοβουλία συνάπτει συναλλαγές με τρίτους, η εταιρία δεν δεσμεύεται αλλά εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις των ΑΚ 229 επ. Βέβαια αν οι εταίροι ανέχθηκαν την κατάσταση αυτή, θα πρόκειται για *de facto*

εκπροσώπηση, οπότε οι πράξεις που συνήψε ο ετερόρρυθμος εταίρος θα είναι έγκυρες, αλλά ο ίδιος θα ευθύνεται.

Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Δεν ευθύνεται για τα εταιρικά χρέη με την προσωπική του περιουσία, απλά η εισφορά του υπόκειται στον επιχειρηματικό κίνδυνο και να χαθεί σε περίπτωση που η εταιρία έχει ζημιές (άρθρο 279 § 1). Αν αντίθετα ο εταίρος δεν έχει καταβάλει την εισφορά του ευθύνεται προσωπικά έναντι των εταιρικών δανειστών μέχρι του ποσού της εισφοράς του (άρθρο 279 § 2). Συνεπώς αν δεν έχει καταβάλει την εισφορά του, ευθύνεται άμεσα, πρωτογενώς και εις ολόκληρο με όλη την περιουσία του, όχι όμως απεριορίστα αλλά περιορισμένα, μέχρι την αξία της οφειλόμενης εισφοράς του, όπως αυτή έχει καταχωρηθεί στο ΓΕΜΗ. Την ίδια ευθύνη υπέχει και ο εισερχόμενος στην εταιρία εταίρος για τα προ της εισόδου του υφιστάμενα χρέη (άρθρο 279 παρ. 2). Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 279 οι διατάξεις αυτές αποτελούν αναγκαστικό δίκαιο.

Σε περίπτωση που δεν είναι γνωστή σε τρίτους η ιδιότητα εταίρου ως ετερόρρυθμου, ο εταίρος αυτός ευθύνεται έναντι των τρίτων απεριορίστα. Απεριορίστα ευθύνεται και ο, σύμφωνα με τις εταιρικές συμφωνίες, ετερόρρυθμος εταίρος που πριν την καταχώριση της εταιρίας στο ΓΕΜΗ, εμφανίζεται ή συναλλάσσεται με τρίτους (άρθρο 280). Πάντως ακόμα και στις περιπτώσεις που ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται απεριορίστα και εις ολόκληρο, δεν αποκτά από μόνο το γεγονός αυτό την εμπορική ιδιότητα, άρα δεν πτωχεύει, εκτός αν αποδειχθεί ότι αυτός διευθύνει στην ουσία την εταιρία.

§ 24

Η αφανής εταιρία

Η αφανής εταιρία ρυθμίζεται στα άρθρα 285-292 του νόμου 4072/2012. Συμπληρωματικά εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΑΚ, εκτός από αυτές που δεν συμβαδίζουν με τη φύση της (άρθρο 285

παρ. 3). Τέτοιες είναι αυτές που αφορούν την εταιρική περιουσία και την εμφάνιση προς τα έξω.

Αφανής ή συμμετοχική είναι η προσωπική εταιρία στην οποία ένας ή περισσότεροι εταίροι (αφανείς εταίροι) μετέχουν με την καταβολή εισφοράς στην εμπορική επιχείρηση άλλου (εμφανής εταίρος) έναντι συμμετοχής στα κέρδη (άρθρα 285 παρ. 1 και 286). Η αφανής εταιρία δεν έχει νομική προσωπικότητα και δεν καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ. Ο εταιρικός δεσμός εκδηλώνεται μόνο στις προς τα έσω σχέσεις των εταίρων, ενώ ως προς τα έξω, δρα στο δικό του όνομα ο εμφανής εταίρος, λαμβάνοντας όμως το κοινό συμφέρον αυτού και των αφανών εταίρων. Η συμμετοχή του αφανούς εταίρου μπορεί να περιορίζεται στα αποτελέσματα μίας ή περισσοτέρων εμπορικών πράξεων (εταιρία ευκαιρίας).

Η αφανής εταιρία είναι γνήσια εταιρική μορφή και υπάγεται στην έννοια της εταιρίας του ΑΚ. Όλοι οι εταίροι, εμφανείς και αφανείς, έχουν υποχρέωση καταβολής εισφορών και συμβολής στην επίτευξη του κοινού σκοπού. Είναι προσωπική εταιρία με έντονο κεφαλαιουχικό χαρακτήρα (όπως η ετερόρρυθμη), καθώς ο αφανής εταίρος συμμετέχει μόνο οικονομικά σ αυτή. Είναι εσωτερική εταιρία, καθώς ο εταιρικός δεσμός λειτουργεί μόνο ως προς τις έσω σχέσεις της εταιρίας. Προς τα έξω δεν εμφανίζεται εταιρία (ούτε ως νομικό πρόσωπο ούτε ως οργανωμένη ένωση προσώπων). Δεν έχει ούτε νομική προσωπικότητα ούτε εταιρική περιουσία, ούτε διαχειριστές. Δεν χαρακτηρίζεται ως εμπορική εταιρία. Εμπορική ιδιότητα αποκτά αποκλειστικά ο εμφανής εταίρος. Τόσο ο εμφανής όσο και ο αφανής εταίρος μπορεί να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα. Ο αφανής εταίρος δεν έχει όλα τα δικαιώματα εταίρου εξωτερικής εταιρίας. Συνεπώς δεν έχει ούτε όλες τις υποχρεώσεις του εμφανούς εταίρου και πρωταρχικώς, ευθύνη για τα χρέη της εταιρίας. Λόγοι λύσης που συντρέχουν στο πρόσωπο του αφανούς εταίρου έχουν ως αποτέλεσμα τη λύση της εταιρίας. Στην αφανή εταιρία ισχύει πλήρως η αρχή της ελεύθερης διαμόρφωσης των προς τα έσω σχέσεων των εταίρων, με αποτέλεσμα τη δυνατότητα δημιουργίας άτυπων εταιρικών μορφωμάτων.

Στην αφανή εταιρία δεν υπάρχει κατά κανόνα εταιρική περιουσία. Ο αφανής εταίρος μεταβιβάζει την εισφορά του κατά κυριότητα ή την παραχωρεί κατά χρήση στον εμφανή εταίρο (άρθρο 286). Επίσης τα αποκτώμενα από τη διαχείριση της εταιρίας ανήκουν στον εμφανή εταίρο (άρθρο 288 παρ.2). Αν ο αφανής εταίρος εισφέρει εργασία, αυτή παρέχεται στον ιδιοκτήτη της επιχείρησης δηλαδή τον εμφανή εταίρο.

§ 25

Για τη σύσταση της αφανούς εταιρίας δεν απαιτείται συστατικός τύπος ούτε καταχώρηση στο ΓΕΜΗ. Σύμφωνα με το άρθρο 285 παρ. 2 εδ. 2, οι όροι της εταιρικής σύμβασης αποδεικνύονται μόνο με έγγραφη συμφωνία των εταίρων.

Η διαχείριση της αφανούς εταιρίας ανήκει αποκλειστικά στον εμφανή εταίρο (άρθρο 288 παρ. 1), ο οποίος έχει έναντι των αφανών εταίρων όλες τις υποχρεώσεις και ευθύνες διαχειριστή. Ο αφανής εταίρος δεν έχει δικαίωμα εναντίωσης ακόμα και για τις πράξεις έξω από τη συνήθη διαχείριση, έχει όμως δικαίωμα ελέγχου των βιβλίων και των εγγράφων της επιχείρησης του εμφανούς, εκτός αν η εταιρική σύμβαση προβλέπει διαφορετική ρύθμιση (άρθρο 290). Ο αφανής εταίρος μετέχει υποχρεωτικά στα κέρδη κατά το ποσοστό ή το ποσό που έχει συμφωνηθεί στην εταιρική σύμβαση, αλλιώς εφαρμόζεται η ΑΚ 763, δηλαδή η συμμετοχή στα κέρδη κατά ίσα μέρη. Κύρια υποχρέωση του αφανούς εταίρου είναι η καταβολή της εισφοράς και η υποχρέωση πίστης.

Οι αφανείς εταίροι δεν έχουν ούτε δικαίωμα εκπροσώπησης ούτε χρήσης της εταιρικής επωνυμίας. Συνεπώς μόνο ο εμφανής εταίρος ευθύνεται με την προσωπική του περιουσία για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει έναντι των τρίτων. Αντίστοιχα οι τρίτοι αναλαμβάνουν υποχρεώσεις και αποκτούν δικαιώματα μόνο έναντι του εμφανούς εταίρου (άρθρο 287). Επίσης, αυτά που αποκτά ο εμφανής εταίρος από τη διαχείριση ανήκουν μόνο σ αυτόν (άρθρο 288 παρ. 2). Μόνο αν τα αποκτώμενα είναι χρήματα

έχει ο εμφανής εταίρος την υποχρέωση με τις προϋποθέσεις του άρθρου 289 να τα διανείμει υπό τη μορφή των κερδών.

Η αφανής εταιρία λύεται για τους ίδιους λόγους, για τους οποίους λύεται και η αστική εταιρία (άρθρο 291 § 1 εδ. 1). Ο θάνατος, η πτώχευση, η θέση σε δικαστική συμπαράσταση και η καταγγελία επιφέρουν τη λύση της εταιρίας, ακόμα και όταν συντρέχουν στο πρόσωπο του αφανούς.

Με τη λύση επέρχεται αμέσως και η περάτωση της εταιρίας, αφού ανάγκη σταδίου εκκαθάρισης υπάρχει μόνο στις εξωτερικές εταιρίες οι οποίες έχουν περιουσία. Η εκκαθάριση που αναφέρεται στο άρθρο 291 έχει απλώς τη σημασία της απόδοσης στον αφανή εταίρο από τον εμφανή της αξίας της συμμετοχής του, μειωμένης κατά τις ζημιές που του αναλογούν. Ο εμφανής εταίρος καθορίζει την αξία της συμμετοχής του αφανούς, την οποία και του καταβάλλει, με βάση τον ισολογισμό εκκαθάρισης που καταρτίζει ο ίδιος. Καθήκοντα εκκαθάρισης αναλαμβάνει ο εμφανής εταίρος, ο οποίος έχει υποχρέωση λογοδοσίας προς τον αφανή, καθώς και να του παρέχει πληροφορίες για την εξέλιξη των εργασιών εκκαθάρισης.

Η κήρυξη σε πτώχευση του εμφανούς ή του αφανούς εταίρου έχει ως συνέπεια τη λύση της αφανούς εταιρίας. Σε περίπτωση πτώχευσης του εμφανούς εταίρου, ο αφανής εταίρος μπορεί να αναγγελθεί ως πτωχευτικός πιστωτής για την καταβληθείσα εισφορά του και το υπόλοιπο των κερδών που προκύπτουν από τη διαχείριση της αφανούς εταιρίας (άρθρο 292 § 1).

§ 26

Η ανώνυμη εταιρία

Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας ρυθμίζεται από το νόμο 2190/1920 μετά την τροποποίησή του από τον 3604/2007. Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 1 παρ. 1 και 2, ανώνυμη εταιρία είναι η κατά το τυπικό σύστημα εμπορική κεφαλαιουχική εταιρία με νομική προσωπικότητα, για τα χρέη της οποίας

ευθύνεται μόνο η ίδια με την περιουσία της. Συνέπεια του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα της ανώνυμης εταιρίας είναι ότι έχει μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο είναι διαιρεμένο σε ίσα μερίδια, τις μετοχές.

Είναι ένωση προσώπων που έχει ιδρυθεί με δικαιοπραξία για την επίτευξη ορισμένου σκοπού (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου). Διαφοροποιείται από το σωματείο γιατί δεν επιδιώκει αποκλειστικά μη κερδοσκοπικό σκοπό και από την εταιρία του ΑΚ, γιατί η βούλησή της δεν εκφράζεται από τους ίδιους τους εταίρους της, μεταξύ των οποίων υπάρχει προσωποπαγής συμβατικός δεσμός.

Επειδή έχει σωματιακή μορφή, η επιδίωξη του σκοπού της δεν απαιτεί τη σύμπραξη των μελών της, δηλαδή των μετόχων (αυτοί δεν έχουν εξουσία διαχείρισης και εκπροσώπησης), αλλά η διαχείριση και η εκπροσώπηση ανατίθενται σε ειδικό, ολιγομελές όργανο διοικήσεως, το διοικητικό συμβούλιο, τα μέλη του οποίου δεν είναι υποχρεωτικά μέτοχοι (διάσπαση μεταξύ μετοχικής ιδιότητας και διοίκησης).

Είναι μια κεφαλαιουχική εταιρία. Μόνο η καταβολή της εισφοράς έχει σημασία, όχι το πρόσωπο των μετόχων. Η ανωτέρω ρύθμιση αποτελεί αναγκαστικό δίκαιο.

Έχει νομική προσωπικότητα. Φορέας της εταιρικής περιουσίας είναι το νομικό πρόσωπο της εταιρίας και ως εκ τούτου ισχύει η αρχή του χωρισμού της εταιρικής περιουσίας από την ατομική περιουσία των μετόχων. Συνέπεια αυτού, είναι η έλλειψη ευθύνης των μελών της ΑΕ για τα χρέη της (καθολική αυτοτέλεια του νομικού προσώπου της ΑΕ).

Θεμελιώδης έννοια είναι το μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο διαιρείται σε μετοχές. Επειδή οι δανειστές ικανοποιούνται μόνο από την εταιρική περιουσία, ο νόμος επιβάλλει την καταβολή ελάχιστης εταιρικής περιουσίας, η οποία απεικονίζεται στο μετοχικό κεφάλαιο, αφετέρου αποκλείει τη διανομή στους μετόχους εταιρικής περιουσίας, εφόσον εκτός από τα χρέη, δεν καλύπτεται το μετοχικό κεφάλαιο.

Η ικανότητα συλλογής κεφαλαίων και χρηματοδότησης της εταιρίας καθίσταται ευκολότερη αν οι μετοχές της είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά (χρηματιστήριο). Η εισαγωγή των μετοχών σε χρηματιστήριο δεν είναι υποχρεωτική, εφόσον όμως η εταιρία αποφασίσει την εισαγωγή, εφαρμόζονται ως προς αυτή και οι κανόνες του δικαίου της κεφαλαιαγοράς.

Η νομική θέση του μετόχου συνίσταται σε 3 βασικές αρχές αναγκαστικού δικαίου: α) ελεύθερη μεταβίβαση της μετοχικής σχέσης β) έλλειψη υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτή γ) απουσία εξουσίας διαχείρισης και εκπροσώπησης παρά μόνο μετά την εκλογή ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας, όπως και κάθε τρίτος.

Με το νόμο 3604/2007 κατέστη δυνατή η δημιουργία και μονοπρόσωπης ΑΕ, δηλαδή εταιρίας όπου όλες οι μετοχές συγκεντρώνονταν σε ένα μόνο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Γνώμονας για τη συμπεριφορά των μετόχων και ιδίως των διοικούντων την ΑΕ πρέπει να είναι το, με αντικειμενικά κριτήρια προσδιοριζόμενο, εταιρικό συμφέρον.

§ 28

Δεν μπορεί να υπάρξει ΑΕ χωρίς κεφάλαιο και χωρίς εταιρική περιουσία. Γι αυτό δεν είναι έγκυρη η σύσταση ΑΕ, στο καταστατικό της οποίας δεν περιέχεται διάταξη για το κεφάλαιο. Από νομικής και λογιστικής πλευράς, μετοχικό κεφάλαιο είναι το ποσό που αναγράφεται στο καταστατικό και το οποίο κατά την ίδρυση της εταιρίας αντιστοιχεί στο άθροισμα της αξίας των εισφορών των μετόχων. Δεδομένου ότι το μετοχικό κεφάλαιο είναι ένα σταθερό μέγεθος, μόνο με τροποποίηση του καταστατικού μπορεί να μεταβληθεί, δηλαδή είτε να αυξηθεί είτε να μειωθεί.

Πρέπει να γίνει διαφοροποίηση μεταξύ κεφαλαίου και περιουσίας. Το κεφάλαιο είναι ένα σταθερό μέγεθος, ενώ η περιουσία, η σχηματισθείσα από τις εταιρικές εισφορές, από τη στιγμή που η εταιρία λειτουργήσει, υπόκειται σε συνεχείς αυξομειώσεις. Είναι

δυνατόν σε τυχαία στιγμή η αξία της εταιρικής περιουσίας να είναι μεγαλύτερη από αυτή του κεφαλαίου. Συνεπώς, σύμπτωση κατά ποσό της αξίας της εταιρικής περιουσίας με το μετοχικό κεφάλαιο κατά τη διάρκεια λειτουργίας της εταιρίας θα είναι σπάνιο και τυχαίο γεγονός.

Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα μερίδια, τις μετοχές. Το άθροισμα της ονομαστικής αξίας των μετοχών ισούται προς το κεφάλαιο.

Μόνο η εταιρική περιουσία της ΑΕ είναι υπέγγυα στους δανειστές της, όχι η ατομική περιουσία των μετόχων της, όπως συμβαίνει στις προσωπικές εταιρίες. Για την προστασία λοιπόν αυτών, ο νομοθέτης προβλέπει διατάξεις που εξασφαλίζουν την καταβολή και τη διατήρηση τόσης τουλάχιστον εταιρικής περιουσίας όσης αντιστοιχεί στο μετοχικό κεφάλαιο, χωρίς ωστόσο να απαγορεύεται η διάθεση της περιουσίας αυτής για εκπλήρωση του εταιρικού σκοπού. Η αρχή της διατήρησης της εταιρικής περιουσίας της ΑΕ που αντιστοιχεί στο μετοχικό κεφάλαιο έχει απλώς την έννοια ότι δεν επιτρέπεται η διανομή της, ακόμα και αν συμφωνούν όλοι οι μέτοχοι, είτε υπό τη μορφή της επιστροφής εισφορών είτε διανομής μη πράγματι επιτευχθέντων κερδών. Υπό την έννοια αυτή, η εταιρική περιουσία που αντιστοιχεί στο κεφάλαιο, είναι δεσμευμένη (τυπικά και όχι πραγματικά).

Προβλέπεται κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου 60.000 ευρώ, το οποίο μάλιστα πρέπει να έχει καταβληθεί ολόκληρο κατά την ίδρυση της εταιρίας, εκτός αν το μετοχικό κεφάλαιο είναι μεγαλύτερο οπότε μπορούν απλά να κατατεθούν οι 60.000 και τα υπόλοιπα μεταγενέστερα. Μάλιστα ανώνυμες εταιρίες που θέλουν να εισαχθούν στο χρηματιστήριο Αθηνών πρέπει να έχουν κεφάλαια τουλάχιστον 150.000.000 ευρώ (άρθρο 207 κανονισμού ΧΑ).

Παρά την έλλειψη ρητής διάταξης, συνάγεται από τα παραπάνω ότι, πριν από τη λύση της εταιρίας, ο μέτοχος έχει δικαίωμα να λάβει από την εταιρία μόνο ποσά από πραγματικά κέρδη που του

αναλογούν και τα οποία εμφανίζονται στον ισολογισμό. Δεν έχει λοιπόν ούτε αξίωση επιστροφής της εισφοράς του, ούτε αξίωση για καταβολή τόκων ή άλλων παροχών ως αντάλλαγμα για την καταβολή της εισφοράς. Μάλιστα μια τέτοια ανάληψη υποχρέωσης εκ μέρους της εταιρίας θα ήταν άκυρη.

Η εταιρική περιουσία που ανταποκρίνεται στο δηλούμενο ποσό του μετοχικού κεφαλαίου, συγκεντρώνεται με την καταβολή των εισφορών, δηλαδή με την καταβολή της αξίας των μετοχών εκ μέρους των μετόχων. Η ανάληψη αυτής της υποχρέωσης εκ μέρους των μετόχων λέγεται κάλυψη. Το κεφάλαιο πρέπει να έχει καλυφθεί πάντοτε ήδη κατά τη σύναψη του καταστατικού. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν η εταιρία να προβεί σε άφεση χρέους ή χορήγηση προθεσμίας εξοφλήσεως σχετικά με την υποχρέωση του μετόχου για την καταβολή εισφοράς. Απαγορεύεται η έκδοση μετοχών σε τιμή μικρότερη από την ονομαστική τους αξία (άρθρο 14 § 2). Αντίθετα επιτρέπεται η πώληση μετοχών σε τιμή μεγαλύτερη από την αναγραφόμενη ονομαστική αξία. Η διαφορά αυτή μεταξύ τιμής πώλησης και ονομαστικής αξίας αναγράφεται στον ισολογισμό της εταιρίας ως υποχρεωτικό αποθεματικό αυτής, άρα δεν αποτελεί κέρδος. Υπάρχουν 2 είδη κάλυψης ανάλογα με το αν η ανάληψη της υποχρέωσης για καταβολή των εισφορών γίνεται από τους ιδρυτές ή από το κοινό με δημόσια προσφορά κινητών αξιών.

Η εκπλήρωση της υποχρέωσης, δηλαδή η εκπλήρωση της κάλυψης, λέγεται καταβολή. Η καταβολή των εισφορών, τόσο των χρηματικών όσο και των σε είδος, πρέπει να συντελεσθεί το αργότερο μέχρι την ολοκλήρωση της ιδρυτικής διαδικασίας. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει και νωρίτερο χρονικό σημείο, όχι όμως μεταγενέστερο. Το διοικητικό συμβούλιο έχει την υποχρέωση μέσα σε ένα δίμηνο από τη σύσταση της εταιρίας να πιστοποιήσει, αν καταβλήθηκε ή όχι το κεφάλαιο, να υποβάλει μέσα σε άλλες είκοσι μέρες από την πάροδο του διμήνου στην αρμόδια αρχή αντίγραφο του πρακτικού της συνεδριάσεως και να υποβάλει τις διατυπώσεις δημοσιότητας που απαιτεί το άρθρο 7β. Σε περίπτωση παράβασης ή ψευδούς πιστοποίησης, το διοικητικό συμβούλιο

υπέχει ποινική ευθύνη (άρθρα 58^α στοιχείο α και 55). Οι ανωτέρω πράξεις υπόκεινται στην εποπτεία της Διοίκησης (άρθρο 52).

Είναι δυνατή και η μερική καταβολή των εισφορών. Αφορά όμως μόνο χρηματικές εισφορές και μόνο ΑΕ που δεν έχουν τις μετοχές τους εισηγμένες στο χρηματιστήριο (άρθρο 12 παρ. 1 εδ. 2). Μερική καταβολή σημαίνει ότι μπορεί να καταβληθεί μέρος της αξίας όλων των μετοχών σε βραδύτερο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με το άρθρο 12, η μερική καταβολή, για να είναι δυνατή, πρέπει να προβλέπεται στο καταστατικό. Το αμέσως καταβαλλόμενο ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο του $\frac{1}{4}$ της ονομαστικής αξίας της μετοχής και το οφειλόμενο ποσό συνεπώς να μην ξεπερνάει τα $\frac{3}{4}$ της συνολικής αξίας της μετοχής. Επίσης η μερική καταβολή αποκλείεται σε εταιρίες που δεν έχουν κεφάλαιο ανώτερο από 60.000 ευρώ, ή η ονομαστική αξία κάθε μετοχής δεν ξεπερνάει τα 0,3 ευρώ. Αυτός που επιδιώκει τη μερική καταβολή, οφείλει να αναλάβει την υποχρέωση να καταβάλλει και την υπόλοιπη αξία των μετοχών που απέκτησε, οι οποίες υποχρεωτικά είναι ονομαστικές. Η προθεσμία της καταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 έτη. Μετά την πάροδο τριμήνου από το πέρας της προθεσμίας, σε περίπτωση μη αποπληρωμής, οι μετοχές θεωρούνται αυτοδικαίως άκυρες. Ο μέτοχος που δεν πλήρωσε αποκλείεται από την εταιρία και η εταιρία είναι υποχρεωμένη να προβεί σε νέα πώληση χρηματιστηριακών μετοχών. Αν η πώληση αποτύχει, η εταιρία οφείλει να προβεί σε μείωση του κεφαλαίου ίση με την αξία των μη αποπληρωθεισών μετοχών.

Πέρα από χρηματικές εισφορές, οι μέτοχοι, κατόπιν σχετικής πρόβλεψης του καταστατικού, μπορούν να εισφέρουν και άλλα αντικείμενα, τα οποία απαραίτητως πρέπει να είναι δεκτικά χρηματικής αποτίμησης (άρθρο 8 παρ. 5 εδ. 1), π.χ. μεταβίβαση κυριότητας ακινήτου στην εταιρία. Απαγορεύεται η εισφορά εργασίας (άρθρο 8 παρ. 5 εδ. 2). Θεωρητικά είναι δυνατός ο σχηματισμός κεφαλαίου αποκλειστικά από εισφορές σε είδος. Τέτοιες εισφορές υπόκεινται σε εκτιμητικό έλεγχο από τριμελή επιτροπή εμπειρογνομόνων (δύο υπουργοί του υπουργείου ανάπτυξης τομέα εμπορίου και ένας ορκωτός λογιστής), η οποία

υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή και υπόκειται σε διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β (άρθρο 9 παρ. 6). Με το άρθρο 9^α παρακάμπτεται με μορφή εξαιρέσεων η υποχρεωτική εκτίμηση των εισφορών σε είδος. Η § 1 του άρθρου 10 επιβάλλει την εκτίμηση και σε πωλήσεις προς την εταιρία στοιχείων του ενεργητικού των ιδρυτών, ή μετόχων με ποσοστό μεγαλύτερο του 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μελών του διοικητικού συμβουλίου, συγγενών τους ή άλλων προσώπων συνδεδεμένων με αυτά. Τέτοιες πωλήσεις είναι άκυρες αν α) έγιναν μέσα σε μια διετία από την ίδρυση της εταιρίας ή την αύξηση του κεφαλαίου της, β) από πρόσωπα που ασκούν επιρροή στην ΑΕ ή συγγενών αυτών και γ) το καταβληθέν από την εταιρία τίμημα είναι ανώτερο από το 1/10 του κεφαλαίου της.

Ο υγιέστερος τρόπος χρηματοδότησης μια ΑΕ είναι είτε με τα ίδια τα μέσα της εταιρίας είτε με την καταβολή νέων εισφορών. Η χρηματοδότηση με τα ίδια τα μέσα της εταιρίας μπορεί να προέρχεται από αποθησαυρισθέντα κέρδη είτε με τη μορφή αποθεματικών είτε κεφαλαιοποιημένων κερδών (αυτοχρηματοδότηση). Παράλληλα όμως η χρηματοδότηση της εταιρίας μπορεί να προέρχεται από ξένα κεφάλαια, δηλαδή από βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δανειοδοτήσεις τραπεζών ή άλλων πιστωτών ή από τη σύναψη ομολογιακών δανείων. Επίσης η εταιρία μπορεί να δανειστεί χρήματα από τους μετόχους της.

§ 29

Για την ίδρυση της ΑΕ απαιτείται σύναψη καταστατικού, ανάληψη των μετόχων και τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας. Το καταστατικό της υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας και έγκριση από αρμόδια διοικητική αρχή.

Το πρώτο στάδιο για την ίδρυση της ανώνυμης εταιρίας είναι η σύναψη του καταστατικού. Το καταστατικό είναι σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ 2 τουλάχιστον προσώπων, τους ιδρυτές, οι οποίοι μπορεί να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα. Με τον

νόμο 3604/2007 επιτράπηκε, εντούτοις, η ίδρυση ΑΕ και από ένα μόνο πρόσωπο (άρθρα 1 § 1 και 4^α § 1 περ. γ). Στην ιδρυτική πράξη, δηλαδή το καταστατικό, της μονοπρόσωπης ΑΕ εμπεριέχεται μονομερής δήλωση βουλήσεως του ιδρυτή, η οποία κατευθύνεται στην ίδρυση της ΑΕ. Τόσο οι δηλώσεις βουλήσεως των ιδρυτών όσο και αυτή του μοναδικού ιδρυτή, για να είναι έγκυρες, δεν πρέπει να πάσχουν από ελαττώματα. Το καταστατικό πρέπει να καταρτισθεί με συστατικό δημόσιο έγγραφο (άρθρα 4 § 1, 63, 158, 159 § 1 ΑΚ) και υπογράφεται από τους ιδρυτές ή τον ιδρυτή ενώπιον συμβολαιογράφου. Οι διατάξεις του καταστατικού είναι αμετάβλητες, αλλά μπορούν να τροποποιηθούν με απόφαση της γενικής συνέλευσης, για την οποία κατά απόκλιση από την αρχή που θέτει η ΑΚ 164, δεν απαιτείται δημόσιο έγγραφο (άρθρο 4 § 2 εδ. 2). Αντίθετα για απλές κωδικοποιήσεις του καταστατικού δεν απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης αλλά αυτές διαμορφώνονται με ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου. Οι διατάξεις του καταστατικού ισχύουν και για τους νέους εισερχόμενους μετόχους.

Στο καταστατικό πρέπει να περιέχονται υποχρεωτικά, σύμφωνα με το άρθρο 2:

Α) Η επωνυμία της εταιρίας μαζί με τις λέξεις «ανώνυμη εταιρία» (§ 3 άρθρο 5). Αρκεί και η σύντμηση ΑΕ. Η επωνυμία της εταιρίας μπορεί να μεταβληθεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης, ακόμα και με συνήθη απαρτία και πλειοψηφία.

Β) Ο σκοπός της εταιρίας ή και ακριβέστερα το αντικείμενο της επιχείρησης, δηλαδή ο προσδιορισμός του πλαισίου, μέσα στο οποίο ασκείται η εταιρική δραστηριότητα. Το αντικείμενο της επιχείρησης, το οποίο προδιαγράφει και τα όρια δράσης του διοικητικού συμβουλίου, μπορεί να μεταβληθεί με απόφαση της καταστατικής γενικής συνέλευσης (άρθρο 29 § 3). Ο σκοπός απλά περιορίζεται στο να είναι κερδοσκοπικός ή μη.

Γ) Η έδρα της εταιρίας. Ως έδρα ορίζεται ο δήμος ή κοινότητα της ελληνικής επικράτειας (άρθρο 6 με παραβολή και στα άρθρα 20 και

25), είναι ο τόπος που ασκείται η διοίκηση της εταιρίας (δεν συμπίπτει αναγκαία με τον τόπο άσκησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων). Η ΑΕ επιτρέπεται να έχει μόνο μια έδρα, μπορεί όμως να έχει και ειδική επαγγελματική κατοικία (ΑΚ 51 εδ.3). Η έδρα της ΑΕ μπορεί να μεταβληθεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης, η οποία λαμβάνεται με συνήθη απαρτία και πλειοψηφία, εκτός αν αποφασισθεί η μεταφορά της στο εξωτερικό ή η μεταβολή της εθνικότητάς της, οπότε απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία (άρθρα 29 § 3, 31 § 2).

Δ) Η διάρκεια της εταιρίας. Η ΑΕ κατά την κρατούσα γνώμη είναι πάντοτε εταιρίες ορισμένης διάρκειας.

Ε) Το ύψος και ο τρόπος καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου.

ΣΤ) Το είδος, ο αριθμός, η ονομαστική αξία και η έκδοση των μετοχών, αν δεν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες, ο αριθμός των μετοχών κάθε κατηγορίας.

Ζ) Τα ατομικά στοιχεία των φυσικών ή νομικών προσώπων που υπέγραψαν το καταστατικό της εταιρίας ή στο όνομα και για λογαριασμό των οποίων έχει υπογραφεί το καταστατικό

Η) Τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή τους κανόνες καθορισμού του αριθμού αυτού.

Δεν αποκλείεται να περιέχονται στο καταστατικό συμφωνίες ενοχικής και όχι εταιρικής φύσεως, οι οποίες δεσμεύουν μόνο τους συμβληθέντες μετόχους και όχι τους διαδόχους τους και οι οποίες θα μπορούσαν να περιληφθούν και σε έγγραφο εκτός καταστατικού, όπως πχ οι συμφωνίες περί ψήφου ή οι συμφωνίες σχετικά με την οργάνωση της εταιρίας. Οι συμφωνίες αυτές δημιουργούνται και καταργούνται με πράξη των συμβληθέντων μετόχων και όχι των εταιρικών οργάνων.

Το καταστατικό της ΑΕ δεν μπορεί να αποκλίνει από τις διατάξεις του νόμου, ακόμα και ως προς την ρύθμιση των έσω σχέσεων των μετόχων. Ο νομοθέτης του ν. 3604/2007 έλαβε υπόψη το αίτημα άμβλυνσης της αυστηρότητας του καταστατικού και της ενίσχυσης

της καταστατικής αυτονομίας και προσπάθησε να το αντιμετωπίσει με περιπτώσιολογικές διατάξεις.

Ο νόμος (άρθρο 8 § 1) γνωρίζει δύο τρόπους ίδρυσης της ΑΕ, ανάλογα με το ποιος ανέλαβε την καταβολή των εισφορών. Αν αυτό το έπραξαν οι ιδρυτές μιλάμε για ενιαία ίδρυση, ενώ αν το πράττει το κοινό με δημόσια προσφορά κινητών αξιών, τότε μιλάμε για σταδιακή ή διαδοχική ίδρυση της ΑΕ. Η ανάληψη των μετοχών, δηλαδή η κάλυψη του κεφαλαίου, είναι προϋπόθεση για την έγκυρη σύσταση της εταιρίας, χωρίς την οποία δεν μπορεί να δοθεί άδεια συστάσεως από την αρμόδια αρχή. Αντίθετα η καταβολή, δηλαδή η εκπλήρωση της υποχρέωσης δεν αποτελεί προϋπόθεση. Η ανάληψη της υποχρέωσης δεν αποτελεί ενοχική υποχρέωση, αλλά εταιρική πράξη, άρα δεν ισχύουν για αυτή οι διατάξεις του ΑΚ.

Με το νόμο 3853/2010 ο έλεγχος ουσιαστικής νομιμότητας της διοικήσεως και η έκδοση διοικητικής εγκριτικής απόφασης καταργείται ανεξαρτήτως ύψους του μετοχικού κεφαλαίου. Η έκδοση διοικητικών πράξεων και ο έλεγχος νομιμότητας από την αρμόδια διοικητική αρχή, δηλαδή τη γενική γραμματεία εμπορίου του υπουργείου οικονομίας και τις αρμόδιες υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 4 § 1 ν. 3419/2005), διατηρήθηκε μόνο για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο ΑΕ.

Διοικητικός έλεγχος δεν απαιτείται ούτε για τις τροποποιήσεις του καταστατικού. Παρόλα αυτά, ο έλεγχος νομιμότητας και η έγκριση από την αρμόδια αρχή διατηρείται επί μετατροπών, συγχωνεύσεων και διασπάσεων.

Όλες οι ΑΕ εγγράφονται υποχρεωτικά στο ΓΕΜΗ. Στο ΓΕΜΗ καταχωρίζονται πλέον από την υπηρεσία μίας στάσης όλες οι εταιρίες και οι ΑΕ. Η υπηρεσία μίας στάσης είναι η αρμόδια υπηρεσία του ΓΕΜΗ, η οποία αναλαμβάνει την υποχρεωτική καταχώριση της εταιρίας στο ΓΕΜΗ, αλλά έχει και τη μέριμνα διάφορων ενεργειών που αναφέρονται στο άρθρο 4 του ν.

3853/2010 και είναι απαραίτητες για τη σύσταση εταιριών (πχ χορήγηση ΑΦΜ).

Η δημοσιότητα που προβλέπεται στο ΓΕΜΗ κατά άρθρο 16 § 1 του νόμου 3419/2005 και αφορά και την ίδρυση της ΑΕ, συνιστάται α) στην καταχώριση στο ΓΕΜΗ κατά των κατά το νόμο απαιτούμενων πράξεων και στοιχείων, β) στη δημοσίευση στο διαδικτυακό τόπο του ΓΕΜΗ, ο οποίος αποτελεί «εθνικό δελτίο εμπορικής δραστηριότητας» και προβάλλεται σε ειδικό υποκατάλογο με τίτλο «δελτίο εμπορικής δημοσιότητας/τεύχος ανώνυμων εταιριών και εταιριών περιορισμένης ευθύνης». Ό,τι καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ ισχύει για τους τρίτους και μπορούν να το αντιτάξουν έναντι της ΑΕ. Οι σημαντικότερες πράξεις συστατικού χαρακτήρα που καταχωρούνται στο ΓΕΜΗ είναι οι πράξεις συστάσεως της ΑΕ και οι τροποποιήσεις του καταστατικού της. Με την καταχώριση στο ΓΕΜΗ η υπό σύσταση εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα (άρθρο 7β §10), οι δε τροποποιήσεις του καταστατικού αποκτούν με την καταχώριση της απόφασης του αρμόδιου εταιρικού οργάνου νομική υπόσταση (άρθρο 7β § 11).

Το ζήτημα της ελαττωματικής ίδρυσης ΑΕ ρυθμίστηκε για πρώτη φορά με το π.δ 409/1986 (άρθρο 4^ο). Οι σχετικές διατάξεις αναφέρονται σε ελαττώματα που μπορούν να προβληθούν μετά την καταχώριση της ΑΕ στο ΓΕΜΗ, μετά δηλαδή την ολοκλήρωση της ιδρυτικής διαδικασίας. Συνεπώς, θα πρέπει η ΑΕ να έχει καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ. Εταιρία που δεν καταχωρίστηκε στο ΓΕΜΗ, δεν μπορεί να απαιτήσει την εφαρμογή του δικαίου της ΑΕ, για λόγους τους. Σε μια τέτοια εταιρία θα μπορέσει να εφαρμοσθεί μόνο το δίκαιο της ΟΕ.

Μετά την καταχώριση στο ΓΕΜΗ, η εταιρία μπορεί να κηρυχθεί άκυρη μόνο για τους εξής λόγους (άρθρο 4^ο § 1):

Α) όταν το καταστατικό δεν έχει καταρτισθεί με δημόσιο έγγραφο ή δεν έχει δοθεί έγκριση για τη σύσταση της εταιρίας και του καταστατικού της από την αρμόδια αρχή, στις περιπτώσεις που η έγκριση είναι ακόμα υποχρεωτική.

Β) όταν το καταστατικό δεν περιέχει διατάξεις σχετικά με την εταιρική επωνυμία και τον σκοπό της εταιρίας ή όταν ο σκοπός της είναι παράνομος ή αντίκειται στη δημόσια τάξη.

Γ) όταν δεν περιέχονται διατάξεις για το ύψος του κεφαλαίου ή όταν το κεφάλαιο ορίζεται κάτω από το ελάχιστο νόμιμο όριο.

Νεότερη ρύθμιση παρέχει την ευχέρεια θεραπείας των περιπτώσεων α-γ, εφόσον μέχρι τη συζήτηση της αγωγής, τροποποιηθεί το καταστατικό, ώστε να μην υφίσταται ο λόγος ακυρότητας (§ 2^α άρθρο 4^α).

Δ) όταν ο μοναδικός ιδρυτής ή όλοι οι ιδρυτές δεν είχαν την ικανότητα για δικαιοπραξία κατά την υπογραφή του καταστατικού.

Και όταν όμως συντρέχει ένας από τους παραπάνω λόγους ακυρότητας, η εταιρία δεν είναι αυτοδικαίως άκυρη αλλά μπορεί να κηρυχθεί άκυρη με διαπλαστική δικαστική απόφαση ύστερα από αγωγή οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον (άρθρο 4^α § 2 εδ.1). Η κήρυξη της ακυρότητας δεν έχει αναδρομική ενέργεια, γι αυτό και ο συναλλαγές που έχουν συναφθεί μέχρι τότε δεν θίγονται. (άρθρο 4^α § 4). Η αγωγή για την κήρυξη της ακυρότητας υπόκειται σε διετή αποσβεστική προθεσμία, η οποία αρχίζει από την καταχώριση της εταιρίας στο ΓΕΜΗ.

Κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη σύναψη του καταστατικού μέχρι τη συντέλεση των διατυπώσεων δημοσιότητας (ιδρυτικό στάδιο) δεν υπάρχει ακόμα εταιρία, αλλά ΑΕ υπό ίδρυση. Τυχόν εισφορές (σε χρήμα ή σε είδος) που καταβάλλονται πριν από την ολοκλήρωση της ιδρυτικής διαδικασίας ανήκουν στην υπό ίδρυση εταιρία, μετά από την καταχώριση στο ΓΕΜΗ μεταβαίνουν αυτομάτως στην ιδρυθείσα ΑΕ.

Ο νόμος διακρίνει μεταξύ κρατικής εποπτείας κατά την ίδρυση της εταιρίας ή την τροποποίηση του καταστατικού της (άρθρο 52) και εποπτείας κατά τη λειτουργία της εταιρίας (άρθρο 53).

§ 30

Η ΑΕ έχει τρία υποχρεωτικά όργανα, τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και τους ελεγκτές. Σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρίες, κάθε όργανο έχει δικό του, αυστηρά διακρινόμενο, κύκλο αρμοδιοτήτων.

Η ΓΣ είναι συλλογικό όργανο, διότι σ αυτή συμμετέχουν, ή πάντως έχουν δυνατότητα συμμετοχής, όλοι οι μέτοχοι. Οι αποφάσεις της ΓΣ εκφράζουν τη βούληση του νομικού προσώπου της εταιρίας, κατά κανόνα στις προς τα έσω σχέσεις, όχι έναντι τρίτων. Θέματα για τα οποία αποφασίζει η ΓΣ είναι οι τροποποιήσεις του καταστατικού, η ρύθμιση των σχέσεων μετόχων και εταιρίας, οι σχέσεις μελών διοικητικού συμβουλίου και εταιρίας. Αποφασίζει κατά πλειοψηφία και κάθε απόφασή της είναι δεσμευτική για όλους τους μετόχους. Σύμφωνα με το άρθρο 33 η ΓΣ είναι το ανώτατο όργανο της εταιρίας και έχει την εξουσία να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. Η ΓΣ εκλέγει και ανακαλεί τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τους ελεγκτές, ελέγχει τη διαχείριση, αξιώνει αποζημίωση κατά των μελών του ΔΣ και των ελεγκτών για κακή διαχείριση ή πλημμελή έλεγχο. Δεν ασκεί όμως τη διαχείριση της ΑΕ, αφού το έργο αυτό ανήκει στο ΔΣ.

Η ΓΣ έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίζει για τα πιο θεμελιώδη θέματα της εταιρίας. Τέτοια είναι:

Α) τροποποιήσεις του καταστατικού, κυριότερη έκφανση του οποίου είναι η αύξηση ή η μείωση του εταιρικού κεφαλαίου (άρθρο 34 § 1 α').

Β) εκλογή μελών ΔΣ και ελεγκτών (άρθρο 34 § 1 β') καθώς και ανάκληση μελών διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 19 § 2) και ελεγκτών.

Γ) έγκριση ισολογισμού (άρθρο 34 § 1 γ')

Δ) διάθεση των ετήσιων κερδών (άρθρο 34 § 1 δ')

Ε) έκδοση ομολογιακού δανείου (άρθρα 3^α § 1 και 3β)

ΣΤ) Συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της εταιρίας (άρθρο 34 § 1 ε')

Ζ) Διορισμός εκκαθαριστών (άρθρο 34 § 1 στ')

Η) απαλλαγή των μελών του ΔΣ και των ελεγκτών από την ευθύνη για αποζημίωση (άρθρο 35 § 1) και άσκηση της εταιρικής αγωγής (άρθρο 22β)

Θ) Χορήγηση αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του ΔΣ (άρθρο 24 § 2)

Ι) Συναίνεση της ΓΣ για τη σύναψη από το ΔΣ των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 10 § 3, 23 § 1, 23^α § 2.

Τα βασικά είδη των ΓΣ είναι η τακτική, η έκτακτη και η καταστατική.

Το διοικητικό συμβούλιο έχει την υποχρέωση να συγκαλεί την τακτική συνέλευση στην έδρα της εταιρίας για κάθε εταιρική χρήση και το αργότερο μέσα σε 6 μήνες από τη λήξη της εταιρικής χρήσης (άρθρο 25). Η εταιρική χρήση δεν μπορεί να είναι παραπάνω από 12μηνιαία εκτός από την πρώτη, η οποία μπορεί να είναι μέχρι και 24μηνιαία. Η τακτική ΓΣ αποφασίζει για την έγκριση των ετήσιων λογαριασμών, τη διάθεση των ετήσιων κερδών (άρθρο 34 § 1 γ' και δ'), την απαλλαγή των μελών του ΔΣ και των ελεγκτών από κάθε ευθύνη για αποζημίωση (άρθρο 35 § 1) και την εκλογή των ελεγκτών για την επόμενη εταιρική χρήση (άρθρο 36 § 3). Πάντως έχει εξουσία να αποφασίζει και για κάθε άλλο θέμα, αρκεί να έχει γραφτεί στην ημερήσια διάταξη.

Η έκτακτη ΓΣ συγκαλείται από το ΔΣ ύστερα από αίτηση της μειοψηφίας (άρθρο 39 § 1 και 2) ή των ελεγκτών (άρθρο 38) και αποφασίζει για τα θέματα που αναφέρονται στην αίτηση. Μπορεί να συγκληθεί έκτακτη ΓΣ κατόπιν πρωτοβουλίας του ΔΣ, για θέματα που το τελευταίο κρίνει ότι απαιτείται να αποφασίσει αυτή. Σε περίπτωση μάλιστα που τα ίδια τα κεφάλαια της εταιρίας μειωθούν κάτω από το μισό του μετοχικού κεφαλαίου, το

διοικητικό συμβούλιο είναι υποχρεωμένο από το νόμο να συγκαλέσει τη ΓΣ (άρθρο 47).

Η καταστατική ΓΣ λαμβάνει αποφάσεις σε θέματα μείζονος σημασίας, αυξημένης απαρτίας και πλειοψηφίας κατά το νόμο, όπως η τροποποίηση του καταστατικού.

Υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία λήψης απόφασης από τη ΓΣ. Αρχικά, ΓΣ συγκαλείται από το νόμιμα εκλεγμένο ΔΣ. Το ΔΣ προσκαλεί τους μετόχους και η πρόσκληση δημοσιεύεται στο ΤΑΕ-ΕΠΕ&ΓΕΜΗ, σε μια τουλάχιστον πολιτική και μια τουλάχιστον οικονομική εφημερίδα και σε μια εφημερίδα του τόπου έδρας της εταιρίας αν αυτός είναι εκτός Αθηνών. Η πρόσκληση αναγράφει (με ποινή ακυρότητας αν όχι) το οίκημα, τη χρονολογία, και την ώρα της συνεδρίασης, τα θέματα της ημερήσιας διάταξης με σαφήνεια, τους μετόχους που έχουν δικαίωμα συμμετοχής καθώς και οδηγίες συμμετοχής και άσκησης των δικαιωμάτων από πλευράς μετόχων. Αν η εταιρία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο πρέπει επίσης να αναγράφονται πληροφορίες για τις προϋποθέσεις άσκησης ορισμένων δικαιωμάτων μειοψηφίας, για τη διαδικασία ψήφου μέσω αντιπροσώπου, για τον καθορισμό της λεγόμενης ημερομηνίας καταγραφής, για τον τόπο και τρόπο εύρεσης σχεδίων αποφάσεων του ΔΣ και για τη διεύθυνση της ιστοσελίδας της εταιρίας (§ 2β άρθρο 26).

48 ώρες πριν από κάθε ΓΣ πρέπει να τοιχοκολλείται σε εμφανή θέση του καταστήματος της εταιρίας πίνακας των μετόχων που έχουν δικαίωμα ψήφου, στον οποίο αναγράφονται και οι τυχόν αντιπρόσωποί τους, ο αριθμός των μετόχων και των ψήφων τους καθώς και οι διευθύνσεις τους (άρθρο 27 § 2). Η προθεσμία αυτή είναι μισή για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες. Είκοσι μέρες πριν από τη ΓΣ πρέπει να υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή κυρωμένο αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης με επεξηγηματική έκθεση και ένα αντίτυπο του φύλλου εφημερίδας στην οποία δημοσιεύτηκε (άρθρο 26^α § 1). Κάθε μέτοχος έχει το δικαίωμα να ζητήσει 10 μέρες πριν από την τακτική ΓΣ τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις καθώς και τις σχετικές εκθέσεις του ΔΣ και των

ελεγκτών (άρθρο 27 § 1), ώστε να ενημερωθεί πριν από τη συνέλευση.

Ελάττωμα που τυχόν δημιουργείται από τη μη τήρηση των διατυπώσεων για τη σύγκληση ΓΣ θεραπεύεται όταν παρευρίσκονται στη συνέλευση όλοι οι μέτοχοι και κανείς δεν αντιλέγει προκειμένου να παρθούν αποφάσεις πάνω σε ορισμένα θέματα (άρθρο 26 § 3). Έτσι μπορεί να θεραπευτεί ΓΣ που αποφασίζει για θέματα που δεν αναγράφονται στην ημερήσια διάταξη, ή που συγκλήθηκε από αναρμόδια πρόσωπα.

Η ΓΣ συνέρχεται υποχρεωτικά στον τόπο της έδρας ή της περιφέρειας άλλου δήμου, όχι όμως απαραίτητα και στο κατάστημα της εταιρίας (άρθρο 26 § 2).

Σχετικά με τους δικαιούμενους συμμετοχής διακρίνουμε ανάλογα αν η ΑΕ είναι εισηγμένη ή όχι στο χρηματιστήριο.

Αν όχι:

Ο μέτοχος (ανώνυμων ή ονομαστικών μετοχών) για να λάβει μέρος στη ΓΣ και την ψηφοφορία, πρέπει να προσκομίσει τις μετοχές του την ημέρα της συνέλευσης, αλλά και να τις έχει καταθέσει στο ταμείο της εταιρίας τουλάχιστον 5 μέρες πριν από τη μέρα που έχει ορισθεί για τη συνέλευση. Τα νομικά πρόσωπα μέτοχοι πρέπει να έχουν ορίσει ποιοι θα τα εκπροσωπήσουν. Αντί για το ταμείο της εταιρίας μπορεί να τις καταθέσει και στο ταμείο παρακαταθηκών και δανείων ή σε οποιαδήποτε άλλη τράπεζα ή και σε άλλα πρόσωπα που τυχόν ορίζει το καταστατικό, οπότε στην ίδια προθεσμία πρέπει να καταθέσει την απόδειξη καταθέσεως στην εταιρία (άρθρο 28 § 1-3). Έτσι καταρτίζεται από το ΔΣ ο πίνακας των μετόχων που δικαιούνται να συμμετάσχουν και να ψηφίσουν στη ΓΣ. Πάντως η ΓΣ μπορεί να δώσει άδεια συμμετοχής και σε μέτοχο που δεν έχει προβεί σε κατάθεση των μετοχών του.

Οι μέτοχοι μπορούν να συμμετάσχουν στη ΓΣ με έναν ή και περισσότερους αντιπροσώπους, οι οποίοι μάλιστα μπορούν να ψηφίσουν διαφορετικά για τις μετοχές τις οποίες εκπροσωπούν.

Αν ναι:

Οι μετοχές που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο δεν έχουν υλική υπόσταση αλλά παρακολουθούνται ηλεκτρονικά μέσα από ένα σύστημα άυλων τίτλων. Συνεπώς ο μέτοχος πρέπει να λάβει βεβαίωση από τον διαχειριστή αυτού του συστήματος (ΣΑΤ), η οποία ισοδυναμεί με απόδειξη κατάθεσης των μετοχών. Κατά τ άλλα ακολουθείται η ίδια διαδικασία που καταγράφηκε ανωτέρω

Κάθε μέτοχος αφού νομιμοποιηθεί με βάση τα παραπάνω έχει δικαίωμα να παρίσταται στις συνελεύσεις, να μετέχει στις συζητήσεις, να εκφράζει τη γνώμη του και αν ψηφίζει (άρθρο 30 § 1).

Τη συνέλευση διευθύνει ο κατά το καταστατικό ή εκλεγείς από τη ΓΣ πρόεδρος της συνελεύσεως, επικουρούμενος από ψηφολέκτες και γραμματείς (προεδρείο). Ο πρόεδρος διευθύνει τη συζήτηση, διακόπτει, διαπιστώνει την ύπαρξη πλειοψηφίας ή όχι, φροντίζει την καταχώριση των συζητήσεων σε πρακτικά, ανακοινώνει το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

Αποφάσεις της ΓΣ

Οι νόμιμες αποφάσεις της ΓΣ είναι δεσμευτικές για όλους τους μετόχους, δηλαδή ακόμα και για τους απόντες ή τους διαφωνούντες (άρθρο 33), καθώς και για τα εταιρικά όργανα. Πάντως το διοικητικό συμβούλιο δεν είναι υποχρεωμένο να εκτελεί παράνομες αποφάσεις της ΓΣ, μπορεί ή και οφείλει να ζητήσει την προσβολή τους. Η ΓΣ μπορεί να ανακαλέσει παλαιότερη απόφασή της, εκτός αν με την ανάκληση θίγονται δικαιώματα που δημιουργήθηκαν με την απόφαση. Στην ίδια συνέλευση μπορούν να παρθούν περισσότερες αποφάσεις ανάλογα με τον αριθμό των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Κάθε απόφαση αν δεν σχετίζεται με την προηγούμενη έχει νομική αυτοτέλεια, πράγμα που έχει σημασία για τα απαιτούμενα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας ή τα ελαττώματα κάθε απόφασης. Ο πρόεδρος της συνέλευσης ή και η ίδια η συνέλευση μπορεί να αποφασίσει τη διακοπή της. Για τη συνέχιση της ΓΣ δεν απαιτούνται νέες διατυπώσεις. Επίσης μπορεί

να αναβάλει τη λήψη απόφασης σχετικά με ένα ή περισσότερα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Την αναβολή μπορεί να την αποφασίσει και το συγκαλέσαν όργανο, δηλαδή η ΔΣ ή ο πρόεδρος του ΔΣ για εύλογη αιτία.

Για να είναι έγκυρη η απόφαση, πρέπει να υπάρχει η απαιτούμενη απαρτία και πλειοψηφία. Τόσο για την εξεύρεση της απαρτίας όσο και της πλειοψηφίας τίθεται ως βάση το εκπροσωπούμενο από τους μετόχους ποσοστό κεφαλαίου και όχι ο αριθμός των μετόχων (κεφαλαιουχική πλειοψηφία). Απαρτία υπάρχει όταν στη ΓΣ παρίστανται (αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο) μέτοχοι που εκπροσωπούν τον ελάχιστο αριθμό μετόχων (ποσοστό κεφαλαίου), ο οποίος πρέπει, σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό, να συγκεντρώνεται για να είναι έγκυρη η λήψη των αποφάσεων. Το ελάχιστο ποσοστό απαρτίας δεν αρκεί να υπάρχει μόνο κατά την έναρξη της συνεδρίας αλλά πρέπει να διατηρείται σε όλη τη διάρκεια της συνέλευσης, μέχρι την ψηφοφορία. Πλειοψηφία υπάρχει όταν η πρόταση που τίθεται σε ψηφοφορία συγκεντρώνει τον, σύμφωνα με τον νόμο ή το καταστατικό, απαιτούμενο αριθμό ψήφων (ποσοστό κεφαλαίου) από το σύνολο των μετοχών που εκπροσωπούνται στη συνέλευση (άρθρο 31 § 1 και 2). Η λήψη απόφασης δεν προϋποθέτει περισσότερους από ένα μετόχους. Και ένας μόνο μέτοχος, εφόσον συγκεντρώνει τα απαραίτητα ποσοστά απαρτίας, μπορεί να λάβει έγκυρα απόφαση. Σε τέτοια περίπτωση πρέπει να λαμβάνει μέρος στη συνεδρίαση συμβολαιογράφος, ο οποίος προσυπογράφει τα πρακτικά της συνέλευσης.

Τα κατά νόμο ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας ποικίλλουν ανάλογα με το αν πρόκειται να ληφθεί απόφαση σε θέμα για το οποίο απαιτείται συνήθης ή αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. Στην πρώτη περίπτωση αρκεί απαρτία του 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Αν δεν επιτευχθεί τέτοια απαρτία, η συνέλευση συνέρχεται πάλι για να λάβει απόφαση για τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης κατά τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 29 § 2, δηλαδή μέσα σε 20 μέρες από τη χρονολογία της συνέλευσης που ματαιώθηκε, αφού προσκληθούν οι μέτοχοι πριν από 10 τουλάχιστον ημέρες (επαναληπτική

συνέλευση), οπότε δεν απαιτείται καμία απαρτία και αρκεί πλειοψηφία των παρισταμένων για τη λήψη της απόφασης. Συνήθως πλειοψηφία υπάρχει όταν συγκεντρώνεται τουλάχιστον το 50%+1 ψήφος του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου. Η καταστατική απαρτία πρέπει να συγκεντρώνει τουλάχιστον τα 2/3 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου (άρθρο 29 § 3). Το άρθρο 29 § 4 προβλέπει, αν δε συγκεντρωθούν τα 2/3, διαδικασία 2 επαναληπτικών συνελεύσεων που στη μεν πρώτη απαιτείται απαρτία του 1/2 και στη δε δεύτερη απαρτία του 1/3 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Αν το θέμα της συνέλευσης είναι αύξηση κεφαλαίου ή η εταιρία είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο ΑΕ, η Τρίτη συνέλευση απαιτεί πλειοψηφία 1/5 (άρθρο 29 § 4 εδ.3). Οι διατάξεις που ορίζουν τα ελάχιστα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας είναι αναγκαστικό δίκαιο, δηλαδή δεν μπορεί το καταστατικό να ορίσει κατώτερα ποσοστά. Αντίθετα το καταστατικό μπορεί να αυξήσει τα προβλεπόμενα από το νόμο ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας (άρθρο 29 § 5).

Μετά την ψηφοφορία, η οποία ανάλογα με τις διατάξεις του καταστατικού ή απόφαση της ΓΣ μπορεί να είναι μυστική ή φανερή, ο πρόεδρος της συνέλευσης ανακοινώνει το αποτέλεσμα αυτής. Πάντως η ανακοίνωση του αποτελέσματος της ψηφοφορίας δεν συστατικό στοιχείο της απόφασης. Οι μη τροποποιητικές αποφάσεις της ΓΣ παράγουν κατά κανόνα έννομα αποτελέσματα αμέσως μόλις περατωθεί η ψηφοφορία. Μάλιστα δεν χρειάζεται να περιβληθούν συγκεκριμένο τύπο. Προκρίνεται και η τήρηση βιβλίων πρακτικών των συζητήσεων, χωρίς να είναι νομικώς δεσμευτική. Ορισμένες αποφάσεις της ΓΣ, οι οποίες ενδιαφέρουν και τους τρίτους όπως πχ η εκλογή ή ανάκληση των μελών του ΔΣ, υποβάλλονται σε διατυπώσεις δημοσιότητας (άρθρο 7^α), δηλαδή σε καταχώριση στο ΓΕΜΗ και δημοσίευση στο ΤΑΕ-ΕΠΕ&ΓΕΜΗ. Μέσα σε 20 μέρες από την ημέρα της ΓΣ το ΔΣ έχει υποχρέωση να υποβάλει στην αρμόδια αρχή κυρωμένο αντίγραφο των πρακτικών της (άρθρο 26^α § 2). Η μη κύρωση δεν έχει ακυρωτικό χαρακτήρα, αλλά παίζει ρόλο για την κίνηση των προθεσμιών των άρθρων 35^α και 35β.

Κατ' απόκλιση από το άρθρο 164 ΑΚ, για την τροποποίηση του καταστατικού δεν απαιτείται δημόσιο έγγραφο. Εφόσον πρόκειται για τροποποιητική απόφαση της ΓΣ, η οποία υποβάλλεται σε διοικητική αρχή, η απόφαση εγκρίνεται από αυτή. Ολόκληρο το νέο κείμενο μπορεί να συναχθεί αποκλειστικά από το διοικητικό συμβούλιο (άρθρο 4 § 2). Τυπικός όρος ισχύος των τροποποιητικών αποφάσεων είναι η καταχώριση στο ΓΕΜΗ της ληφθείσας απόφασης της ΓΣ μαζί με ολόκληρο το νέο κείμενο του καταστατικού υπογεγραμμένο από τον πρόεδρο του ΔΣ καθώς και τη διοικητική απόφαση που εγκρίνει την τροποποίηση (συστατική δημοσιότητα άρθρα 7^ο § 1 στοιχείο β, 7β § 11). Απαιτείται επίσης δημοσιότητα στο ΤΑΕ-ΕΠΕ&ΓΕΜΗ, η οποία όμως δεν έχει συστατικό χαρακτήρα.

Ακυρωσία και ακυρότητα των αποφάσεων της ΓΣ

Από τις γενικές διατάξεις συνάγεται ότι απόφαση της ΓΣ, το περιεχόμενο της οποίας έρχεται σε αντίθεση με διατάξεις του νόμου ή του καταστατικού, καθώς και απόφαση που ελήφθη από συνέλευση, για την οποία δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διατυπώσεις ή στην οποία δεν συγκεντρώθηκαν τα απαιτούμενα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας είναι ελαττωματική. Η ελαττωματική απόφαση μπορεί να είναι άκυρη, ακυρώσιμη ή ανυπόστατη. Προκρίνεται η ακυρωσία των ελαττωματικών αποφάσεων της ΓΣ, σχετικά με ελαττώματα της απόφασης ως προς τη διαδικασία λήψης αυτής. Ακυρότητα επιφέρει η αντίθεση του περιεχομένου της απόφασης στο νόμο ή το καταστατικό. Η ουσιαστική και πρακτική διαφορά μεταξύ άκυρων και ακυρώσιμων αποφάσεων έγκειται ιδίως στο ότι η προθεσμία προβολής της ακυρότητας είναι μεγαλύτερη. Νομικά η άκυρη απόφαση είναι αυτοδικαίως άκυρη, ενώ η ακυρώσιμη πρέπει να κηρυχθεί άκυρη κατόπιν δικαστικής αποφάσεως.

Απόφαση που πάρθηκε από απλή συνάθροιση και όχι νομίμως συστημένης ΓΣ είναι απλώς άκυρη. Επομένως, αν παρέλθει η ετήσια προθεσμία, η απόφαση ισχυροποιείται.

Ακυρώσιμες είναι οι αποφάσεις της ΓΣ που λήφθηκαν με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο ή το καταστατικό (άρθρο 35^α § 1 εδ.1). Μιλάμε κυρίως για παράβαση διατάξεων που αφορούν τη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Τέτοιες είναι η σύγκληση συνέλευσης από μη αρμόδια πρόσωπα, όταν η πρόσκληση δεν είναι νομότυπη κατά άρθρο 26 § 2, όταν η εταιρία απαγορεύει αυθαίρετα στους μετόχους την άσκηση των δικαιωμάτων διοικήσεως, όπως το δικαίωμα συζητήσεως, παραστάσεως και ψήφου, ή αντίστροφα όταν δίνονται τέτοια δικαιώματα σε μη μετόχους. Άλλος λόγος ακυρώσεως είναι η μη παροχή οφειλόμενων πληροφοριών που ζητήθηκαν κατά το άρθρο 39 από μετόχους που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Επίσης, οι καταχρηστικές κατά ΑΚ 281 αποφάσεις είναι ακυρώσιμες (άρθρο 35^α § 2). Καταχρηστικές είναι αποφάσεις όταν το περιεχόμενό τους αντιβαίνει στα συμφέροντα της εταιρίας ή προσβάλλει χωρίς αποχρώντα λόγο νόμιμα συμφέροντα της μειοψηφίας ή όταν θίγεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των μετόχων.

Την ακύρωση της απόφασης μπορούν να ζητήσουν ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας μέτοχοι και κάθε μέλος του ΔΣ όχι όμως και τρίτοι. Για να μπορέσει μέτοχος να ζητήσει ακύρωση, πρέπει να εκπροσωπεί τουλάχιστον τα 2/100 του κεφαλαίου καθ όλη τη διάρκεια της δίκης (άρθρο 35^α § 8), και να μην παρέστη στη ΓΣ, ή αν παρέστη να αντιτάχθηκε στη λήψη της απόφασης. Η αγωγή ακύρωσης στρέφεται κατά της εταιρίας και ασκείται σε σύντομη προθεσμία 3 μηνών από την υποβολή του σχετικού πρακτικού στην αρμόδια αρχή, ή αν η απόφαση υποβάλλεται σε δημοσιότητα, από την καταχώρισή της στο ΓΕΜΗ (άρθρο 35^α § 7). Μετά το πέρας της προθεσμίας, η απόφαση υπόκειται σε ίαση. Η ακύρωση της απόφασης δρα αναδρομικά, χωρίς όμως να θίγονται δικαιώματα καλόπιστων τρίτων, ισχύει δε έναντι πάντων (άρθρο 35^α § 9).

Ανυπόστατη είναι μόνο η απόφαση η οποία ελήφθη με ψήφους προσώπων που δεν έχουν μετοχική ιδιότητα, ή έχει αρυσθεί το δικαίωμα ψήφου από πρόσωπα που δεν είχαν τη μετοχική ιδιότητα

(άρθρο 35γ § 1). Οι ανυπόστατες αποφάσεις δεν μπορούν να ιαθούν ποτέ. Η ανυπόστατη απόφαση κρίνεται με αναγνωριστική δικαστική απόφαση.

Ακυρότητα των αποφάσεων της ΓΣ επέρχεται σε βαρύτερες παραβάσεις, όπως όταν εκτός από την περίπτωση της ψευδοσυνέλευσης, το περιεχόμενο της απόφασης είναι αντίθετο με το νόμο ή το καταστατικό ή τα χρηστά ήθη (άρθρο 35β §1). Έτσι άκυρη είναι η απόφαση της ΓΣ που είναι εκτός της αρμοδιότητάς της, θίγει τα συμφέροντα των εταιρικών δανειστών. Ακόμα βαρύτερες είναι οι περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 35β § 4 εδ.2, σύμφωνα με την οποία τα αποτελέσματα της άκυρης απόφασης δεν περιορίζονται σε ένα χρονικό σημείο αλλά βρίσκονται σε διαρκή αντίθεση με αναγκαστικού δικαίου διατάξεις (πχ τροποποιητικές αποφάσεις του καταστατικού με τις οποίες ο σκοπός της εταιρίας καθίσταται παράνομος ή αντικείμενος στη δημόσια τάξη).

Η ακυρότητα δεν χρειάζεται δικαστική απόφαση για να επέλθει. Επέρχεται αυτοδικαίως (ΑΚ 180). Η ακυρότητα μπορεί να προβληθεί δικαστικά ή εξώδικα, λαμβάνεται δε υπόψη και αυτεπάγγελα από το δικαστήριο (άρθρο 35β § 5). Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον από την ακύρωση, μπορεί να ζητήσει αναγνωριστική δικαστική απόφαση κατόπιν άσκησης αναγνωριστικής αγωγής. Η εξώδικη ή δικαστική προβολή της ακυρότητας μπορεί να προβληθεί εντός αποσβεστικής προθεσμίας ενός έτους από την υποβολή του σχετικού πρακτικού στην αρμόδια αρχή ή αν η απόφαση υποβάλλεται σε δημοσιότητα από την καταχώρισή της στο ΓΕΜΗ. Η πάροδος άπρακτης προθεσμίας έχει ως συνέπεια την ίση της ακυρότητας, ενώ η εμπρόθεσμη προβολή της ακυρότητας αποκλείει την ίση. Δεν υπόκειται σε προθεσμία η προβολή της ακυρότητας αποφάσεων που βρίσκονται σε διαρκή αντίθεση με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου (άρθρο 35^α § 4). Η τελεσίδικη δικαστική απόφαση που αναγνωρίζει την ακυρότητα υπόκειται σε δημοσιότητα του άρθρου 7β και ισχύει από τον χρόνο που λήφθηκε η απόφαση. Το δεδικασμένο αυτής της απόφασης ισχύει έναντι όλων. Όμως πράξεις που εκτελεί η

εταιρία και έχουν ως βάση άκυρη απόφαση είναι ισχυρές έναντι καλόπιστων τρίτων όχι όμως έναντι των μελών του ΔΣ ή των μετόχων.

§ 31

Το διοικητικό συμβούλιο ΔΣ είναι το διαχειριστικό και εκπροσωπευτικό όργανο της ανώνυμης εταιρίας. Είναι συλλογικό όργανο, καθόσον αποτελείται από περισσότερα μέλη, τα οποία εκφράζουν τη βούληση της εταιρίας στις προς τα έσω και προς τα έξω σχέσεις.

Η εκπροσωπευτική και διαχειριστική αρμοδιότητα των μελών του ΔΣ δεν απορρέει από τη μετοχική ιδιότητα, η οποία δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει, αλλά από την ιδιότητά του ως μελών εταιρικών οργάνων. Διατάξεις σχετικά με τα μέλη του ΔΣ στο νόμο 2190 είναι τα 7^α, 7^ε, 18-24, 55-58^α, 61-63γ. Από τον ΑΚ ισχύουν οι διατάξεις για τα νομικά πρόσωπα (άρθρα 66-71) καθώς και για την αντιπροσώπευση και την εντολή. Αμφισβητείται αν ισχύουν οι διατάξεις για την απαγόρευση των αυτοσυμβάσεων (ΑΚ 235).

Νομική θέση ΔΣ

Τα μέλη του ΔΣ συνδέονται με την εταιρία μέσω μιας οργανικής σχέσης, αφού είναι μέλη οργάνου αυτής. Παράλληλα, συνδέονται και με μια υποκειμενική σχέση, σχετικά με τις προς τα έσω σχέσεις τους με την εταιρία, ιδίως σχετικά με το ζήτημα της αμοιβής τους. Δεν είναι σπάνιο μέλος του ΔΣ αντί για την υποκειμενική σχέση να συνδέεται με την εταιρία και μέσω υπαλληλικής σχέσης όταν εργάζεται γι αυτή (άρθρο 24 § 3).

Πράξη διορισμού και απώλεια ιδιότητας μελών ΔΣ

Μπορεί να εκλεγεί για μέλος του ΔΣ (πλην εξαιρέσεων του άρθρου 10 § 3) οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ικανό για δικαιοπραξία, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό (άρθρο 18 § 2 εδ.3). Δεν απαιτείται εμπορική ικανότητα. Ασυμβίβαστο γεννάται για τους δικαστικούς λειτουργούς (άρθρο 89 § 1 Σ), δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 32 ν. 2683/1999) ή δικηγόρων (άρθρο 63 § 2

κώδικας περί δικηγόρων). Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει κι άλλα κριτήρια εκλογής, πχ μόνο ημεδαποί μπορούν να εκλεγούν ή μόνο όσοι έχουν ορισμένο ποσοστό συμμετοχής μέτοχοι.

Η εκλογή μελών ΔΣ υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΓΣ (άρθρο 34 § 1 στοιχείο β), η οποία αποφασίζει με συνήθη πλειοψηφία και απαρτία. Ούτε το καταστατικό ούτε η ΓΣ μπορούν να παραχωρήσουν αυτή την αρμοδιότητα ή στο ΔΣ ή σε τρίτα πρόσωπα. Με βάση το άρθρο 18 § 6 και § 7 μπορούν να εκλεγούν τα μέλη με βάση ψηφοδέλτιο ώστε να εκπροσωπείται και η μειοψηφία, ενώ είναι δυνατόν να εκλεγούν και αναπληρωματικά μέλη. Εφόσον ο εκλεγείς αποδεχθεί, η εκλογή οριστικοποιείται χωρίς να εξαρτάται από την τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας.

Αποκλίσεις από την τακτική της εκλογής του ΔΣ από τη ΓΣ θεσπίζουν:

Α) η διάταξη του άρθρου 34 § 2 γ' που προβλέπει ότι είναι δυνατόν να διοριστεί προσωρινό ΔΣ με την ίδρυση της εταιρίας το οποίο θα ενεργεί μέχρι την πρώτη τακτική ΓΣ, όπου και θα διοριστεί το πρώτο εκλεγμένο και οριστικό ΔΣ.

Β) το ΔΣ μπορεί αν προβλέπει το καταστατικό να διορίσει προσωρινούς συμβούλους σε αντικατάσταση συμβούλων που παραιτήθηκαν, πέθαναν ή απώλεσαν την ιδιότητά τους με οποιοδήποτε άλλο τρόπο και εφόσον δεν κατέστη δυνατή η αναπλήρωση των εκπεσόντων μελών από τυχόν αναπληρωματικά μέλη που έχουν εκλεγεί από τη ΓΣ. Για να ισχύσει αυτό, τα απομείναντα μέλη πρέπει να είναι τουλάχιστον 3

Γ) το ΔΣ λειτουργεί νόμιμα μόνο όταν υπάρχει ο προβλεπόμενο από το καταστατικό ή τη ΓΣ αριθμός συμβούλων. Αν εκλείψουν ένα ή περισσότερα μέλη αυτά πρέπει να αντικατασταθούν. Κανονικά η αντικατάσταση αυτή γίνεται από τη ΓΣ, τίθεται όμως το ζήτημα της νομότυπης σύγκλησής της, δεδομένου ότι λόγω της έκπτωσης ενός ή περισσότερων συμβούλων, δεν θα υπάρχει νόμιμη σύνθεση του ΔΣ και άρα νόμιμη σύγκληση της ΓΣ. Το

ζήτημα λύνεται με την εφαρμογή του άρθρου 18 § 7-9 του ν. 3604/2007 σε συνδυασμό με την ΑΚ 69.

Δ) Το καταστατικό ή το ΔΣ μπορούν να αναθέσουν την άσκηση διαχειριστικών ή εκπροσωπευτικών εξουσιών σε μέλη του ΔΣ ή σε τρίτα πρόσωπα κατά άρθρο 22 § 3.

Οι πράξεις που κάνει έκπτωτος σύμβουλος δεν δεσμεύουν την εταιρία (ΑΚ 224 σε συνδυασμό με 68 § 2).

Λήξη της ιδιότητας μέλους ΔΣ επέρχεται με τη πάροδο της θητείας του, ο χρόνος της οποίας προβλέπεται στο καταστατικό ή αποφασίζεται από τη ΓΣ. Ο χρόνος θητείας δεν είναι ίδιος για όλους τους συμβούλους, δεν μπορεί όμως να υπερβαίνει τα 6 έτη. Είναι δυνατή η επανεκλογή συμβούλου. Η πάροδος της θητείας δεν σημαίνει αυτόματα και λήξη της ιδιότητας μέλους ΓΣ, καθώς ο απελθών σύμβουλος συνεχίζει να ασκεί καθήκοντα μέχρι να συνέλθει η επόμενη τακτική ΓΣ (άρθρο 19), δηλαδή εντός 6 το πολύ μηνών από τη λήξη της εταιρικής χρήσης. Λόγοι απώλειας της ιδιότητας είναι επίσης η παραίτηση, ο θάνατος και η ανικανότητα.

Σημαντικότερος λόγος απ όλους είναι η ανάκληση του συμβούλου από τη ΓΣ. Το άρθρο 19 § 2 ορίζει ότι όλα τα μέλη του ΔΣ είναι ελεύθερα ανακλητά. Αυτό σημαίνει ότι η ΓΣ με συνήθη απαρτία και πλειοψηφία οποτεδήποτε, δηλαδή και πριν τη λήξη της θητείας τους και χωρίς σπουδαίο λόγο, να ανακαλέσει την εξουσία που παρεσχέθη στον σύμβουλο με την εκλογή του. Πάντως η ανάκληση δεν επιφέρει και τη λήξη της υποκειμενικής σχέσης (ζητήματα οφειλών από αμοιβή). Αυτή λήγει σύμφωνα με τους κανόνες που τη διέπουν. Συνήθως λήγει όταν πληρούνται οι κανόνες καταγγελίας της κατά τον ΑΚ.

Ο διορισμός ή η παύση μέλους του ΔΣ υπόκειται σε δημοσιότητα. Σε δημοσιότητα οφείλει να υπόκειται και η ρύθμιση για την εκπροσωπευτική ιδιότητα των μελών του ΔΣ (αν είναι ατομική ή συλλογική) (άρθρο 7^ο § 1 στοιχείο γ'). Τα παραπάνω στοιχεία μαζί με το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του προσώπου που είναι εξουσιοδοτημένο για την παραλαβή εγγράφων που κοινοποιούνται

στην εταιρία καταχωρίζονται στη μερίδα της εταιρίας και αφορούν την εγγραφή στο ΓΕΜΗ (άρθρο 7β § 4). Μόνο τα δημοσιευμένα μπορούν να αντιταχθούν σε τρίτους.

Σχέσεις ΔΣ και εταιρίας

Τα μέλη του ΔΣ διοικούν ξένη περιουσία κατά απόλυτη εξουσία. Έχουν υποχρέωση πίστης, η οποία έχει ως περιεχόμενο την προώθηση των συμφερόντων της εταιρίας και την παράλειψη κάθε ενέργειας που θα μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντά της. Για παράδειγμα δεν μπορούν να κοινοποιούν απόρρητα της εταιρίας που γνωρίζουν λόγω της ιδιότητάς τους (άρθρο 22^α § 3) και απαγορεύεται να τελούν πράξεις ανταγωνισμού εις βάρος της εταιρίας (άρθρο 23), ενώ η με πρόθεση παράβαση της υποχρέωσης πίστης είναι δυνατόν να στοιχειοθετεί το έγκλημα της απιστίας (ΠΚ 390).

Οι συναλλαγές μεταξύ της εταιρίας και των μελών του ΔΣ δεν συνάπτονται ελεύθερα αλλά υπόκεινται σε περιορισμούς. Ειδικότερα το άρθρο 23^α προβλέπει ότι δάνεια, παροχή πιστώσεων ή παροχή εγγυήσεων ή ασφαλειών υπέρ των μελών του ΔΣ ή υπέρ συγγενών αυτών ή υπέρ νομικών προσώπων που διοικούνται από αυτούς απαγορεύονται, η δεν παρά την απαγόρευση σύναψή τους επιφέρει ακυρότητα της πράξης καθώς και ποινικές ευθύνες (άρθρο 58^α περίπτωση β). Η σύναψη οποιωνδήποτε άλλων (μη πιστωτικών) συμβάσεων μεταξύ της εταιρίας και των ας άνω προσώπων είναι άκυρη χωρίς ειδική άδεια της ΓΣ, η οποία δεν παρέχεται, αν στην απόφαση αντιτάχθηκαν μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/3 του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση μετοχικού κεφαλαίου (άρθρο 23^α § 3).

Ο νόμος (άρθρο 24) θεωρεί νόμιμη την καταβολή αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του ΔΣ, μόνο όταν καθορίζεται στο καταστατικό κατά ποσό ή όταν έχει εγκριθεί με ειδική απόφαση της τακτικής ΓΣ. Αν δεν πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, κανένα μέλος του ΔΣ δεν έχει αξίωση για καταβολή αμοιβής (η υποκειμενική τους σχέση με την εταιρία θεωρείται ότι είναι

εντολή). Επίσης αν η αμοιβή συνίσταται σε ποσοστά από τα καθαρά κέρδη, η καταβολή της έπεται όχι μόνο των τακτικών αποθεματικών αλλά και του πρώτου μερίσματος. Το ύψος της αμοιβής υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Έτσι αν η ΓΣ εγκρίνει υπέρογκη αμοιβή ή αποζημίωση και αντιταχθούν μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου, το δικαστήριο μπορεί να μειώσει την αμοιβή. Ένας σύγχρονος τρόπος αμοιβής των μελών του ΔΣ και των υψηλόβαθμων διευθυντικών στελεχών συνίσταται στην παραχώρηση δικαιωμάτων προαίρεσως απόκτησης μετοχών (stock options). Προσφέρονται δηλαδή στα μέλη του ΔΣ αλλά και στο προσωπικό της εταιρίας, μετοχές σε χαμηλή τιμή ως αναγνώριση των υπηρεσιών τους που είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της κερδοφορίας της εταιρίας και της χρηματιστηριακής αξίας των μετοχών.

Κανόνες λειτουργίας του ΔΣ

Το ΔΣ είναι συλλογικό όργανο και για να λειτουργεί σύννομα θα πρέπει να τηρούνται οι κανόνες που αναφέρει ο νόμος και το καταστατικό. Ο αριθμός των μελών του ΔΣ προβλέπεται από το καταστατικό ή καθορίζεται από τη ΓΣ εντός των ορίων που προβλέπει το καταστατικό. Ο κατώτατος επιτρεπόμενος αριθμός είναι 3 μέλη (άρθρο 18 § 2 εδ.1 και 2). Υπάρχει ο πρόεδρος του ΔΣ, ο οποίος (μαζί με τον αναπληρωτή του) εκλέγεται από το ΔΣ (συγκρότηση του ΔΣ σε σώμα). Βέβαια, κατά το άρθρο 22 § 3 το καταστατικό μπορεί να διορίσει τον πρώτο πρόεδρο, αντιπρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο ή πρόσωπα με καθήκοντα για τη συγκρότηση του πρώτου. Είναι αρμόδιος για την οργάνωση των αποφάσεων του ΔΣ (σύγκληση ΔΣ, προεδρία συνεδριάσεων, τήρηση και κύρωση πρακτικών κλπ). Δεν είναι αρμόδιος για την εκπροσώπηση της εταιρίας.

Το ΔΣ οφείλει να συνεδριάζει στην έδρα της εταιρίας κάθε φορά που ο νόμος, το καταστατικό ή οι ανάγκες της εταιρίας το απαιτούν.

Η διαδικασία σύγκλησης του ΔΣ προσομοιάζει με αυτήν της ΓΣ και προβλέπεται στο άρθρο 20 § 4 και 5. Ειδικότερα, ο πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του συγκαλεί τα μέλη του ΔΣ με πρόσκληση που τους γνωστοποιείται 2 ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, στην οποία ορίζονται με σαφήνεια τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και καθορίζεται ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης. Ουσιαστικές προϋποθέσεις για την έγκυρη συζήτηση και λήψη αποφάσεων από το ΔΣ είναι η ύπαρξη νόμιμης σύνθεσης και η συγκέντρωση της από το νόμο απαιτούμενης απαρτίας και πλειοψηφίας. Δεν υπάρχει νόμιμη σύνθεση του ΔΣ, όταν για οποιονδήποτε λόγο υπάρχει έστω και ένας σύμβουλος λιγότερος από τον ελάχιστο αριθμό που προβλέπει το καταστατικό (χωρίς να αναπληρωθεί από το ΔΣ ή τη ΓΣ). Για να υπάρχει απαρτία πρέπει να παρευρίσκονται οι μισοί τουλάχιστον σύμβουλοι συν ένας. Οι παρόντες πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 (άρθρο 21 § 1). Τα ποσοστά απαρτίας μπορούν να αυξηθούν όχι όμως να μειωθούν από το καταστατικό.

Επέρχεται ακυρότητα κατά ΑΚ 174 της απόφασης του ΔΣ, όταν αυτό αποφασίζει χωρίς νόμιμη σύγκληση ή νόμιμη σύνθεση ή χωρίς να τηρηθούν οι διατάξεις για την απαρτία και πλειοψηφία ή όταν η απόφαση εκφεύγει της αρμοδιότητας του ΔΣ ή είναι καταχρηστική ή αντίκειται στο νόμο, το καταστατικό ή τις αποφάσεις της ΓΣ, ή η ψηφοδοσία είναι ελαττωματική. Εφόσον εντούτοις η απόφαση έχει καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ και επιφέρει άμεσα προς τα έξω αποτελέσματα (απόφαση για αύξηση του κεφαλαίου), πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το φαινόμενο δίκαιο που δημιουργείται. Την ακυρότητα μπορεί να προβάλει και ο μέτοχος, όταν το ΔΣ, κατόπιν προτροπής της ΓΣ ή των μετόχων, αδρανή.

Εξουσίες ΔΣ

Κατά το άρθρο 18 § 1 το ΔΣ εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα την ΑΕ, δρώντας συλλογικά. Συλλογική δράση σημαίνει ότι όλα τα μέλη του ΔΣ πρέπει να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στις συλλογικές διαδικασίες, όχι όμως και ότι πρέπει να συμπράττουν σε κάθε πράξη. Έτσι για την έγκυρη εκπροσώπηση της ΑΕ από το ΔΣ δεν απαιτείται σύμπραξη όλων των μελών αλλά αρκεί η συμμετοχή

τόσων όσων απαιτούνται για την έγκυρη λήψη απόφασης. Το άρθρο 18 § 1 δεν είναι αναγκαστικό δίκαιο. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ότι για όλες ή ορισμένες πράξεις απαιτείται σύμπραξη όλων των μελών του ΔΣ, ή αντίθετα αρκεί ατομική εκπροσώπηση. Επιτρέπεται και η ανάθεση στα μέλη του ΔΣ τομέα αρμοδιοτήτων μέσα στον οποίο μπορούν να δρουν ατομικά, χωρίς τη σύμπραξη άλλων.

Ο νόμος ορίζει ότι η διαχειριστική και εκπροσωπευτική εξουσία μπορεί, με τις ίδιες προϋποθέσεις, να ανατεθεί σε τρίτα πρόσωπα, δηλαδή σε μη μέλη του ΔΣ (άρθρο 22 § 3 εδ.1), τα οποία ανάλογα με τις διατάξεις του καταστατικού, θα μπορούν να ενεργούν είτε ατομικά είτε συλλογικά είτε με τη σύμπραξη συμβούλου. Οι τρίτοι αυτοί, κατ' άρθρο 22^α § 6 και 22β § 4, ευθύνονται όπως τα μέλη του ΔΣ.

Συνήθως το ΔΣ περιορίζει τη δράση του στη χάραξη γενικών κατευθυντήριων γραμμών και πολιτικής που θα ακολουθήσει η εταιρία, στην παροχή οδηγιών, τη λήψη αποφάσεων σε θέματα μείζονος σπουδαιότητας και εξουσιοδοτεί τρίτα πρόσωπα για να εκτελούν τις εντολές του. Τα εξουσιοδοτημένα αυτά πρόσωπα, τα οποία αποκτούν χαρακτήρα εκτελεστικού οργάνου, ονομάζονται συνήθως εντεταλμένου ή διευθύνοντες σύμβουλοι, εφόσον είναι μέλη του ΔΣ ενώ οι διευθυντές ή γενικοί διευθυντές μπορεί να είναι και τρίτοι.

Ο διορισμός δικηγόρου για τη διεξαγωγή δικών που αφορούν το νομικό πρόσωπο της εταιρίας μπορεί να γίνει από το ΔΣ ή το διευθύνοντα σύμβουλο αν υπάρχει. Ο δικηγόρος θα πρέπει να είναι εφοδιασμένος με πληρεξουσιότητα από νόμιμο λειτουργούν ΔΣ.

Έκταση εκπροσωπευτικής εξουσίας

Ρυθμίζεται στο π.δ. 409/1986. Αυτό προβλέπει ότι η εκπροσωπευτική εξουσία του ΔΣ είναι απεριόριστη και μη περιορίσιμη. Περιορισμούς σ αυτή μπορεί να θέσει μόνο ο εταιρικός σκοπός. Όμως η εταιρία δεσμεύεται έναντι των

καλόπιστων τρίτων για αποφάσεις του ΔΣ που υπερβαίνουν τον εταιρικό σκοπό (άρθρο 22 § 1 εδ.2).

Η ΑΕ ευθύνεται για αδικοπραξίες (πράξεις ή παραλείψεις) των μελών του ΔΣ ή τρίτων διαχειριστών (άρθρο 22 παρ.3), οι οποίες έγιναν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και παράγουν υποχρέωση αποζημίωσης. Επιπλέον ευθύνεται εις ολόκληρο και το υπαίτιο πρόσωπο (ΑΚ 71). Οι πράξεις μπορεί να τελούνται είτε έναντι τρίτου είτε έναντι μετόχου.

Διαχειριστική εξουσία

Το ΔΣ αποφασίζει και γι αυτή συλλογικά (άρθρο 22 § 1). Το ΔΣ δεν έχει απλά εξουσία, αλλά υποχρέωση να ασκεί τη διαχειριστική εξουσία, με βάση τα εταιρικά συμφέροντα. Επίσης, κατά την άσκηση της διαχειριστικής εξουσίας οφείλει να τηρεί τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού και τις σύννομες αποφάσεις της ΓΣ. Για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα διαχείρισης αρκεί η πλειοψηφία των παρισταμένων μελών του ΔΣ. Κατά το π.δ. 409/1986 η διαχειριστική εξουσία είναι περιορισμένη και περιορίσιμη. Έτσι το ΔΣ δεν έχει την προς τα έξω εξουσία να ενεργεί πράξεις εκτός του εταιρικού σκοπού ή πράξεις, την τέλεση των οποίων δεν επιτρέπει το καταστατικό ή η ΓΣ με απόφασή της.

Εφόσον το εκπεσόν ΔΣ (είτε λόγω άκυρης εκλογής, είτε λόγω λήξης της θητείας) δίνει προς τα έξω την εντύπωση ότι λειτουργεί νόμιμα και κανένας μέτοχος –αν και τους είναι γνωστή η κατάσταση- δεν αντιδρά, προκαλώντας τον προσωρινό διορισμό ΔΣ, οι καλόπιστοι τρίτοι πρέπει να προστατευθούν.

Ευθύνη ΔΣ

Η ευθύνη του ΔΣ υφίσταται μόνο έναντι της εταιρίας και όχι έναντι των μετόχων και των εταιρικών δανειστών (εσωτερική ευθύνη). Αυτονόητο είναι ότι τα μέλη του ΔΣ δεν ευθύνονται προσωπικά για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της εταιρίας και δεν συμπτώχευουν μαζί της, αφού οι υποχρεώσεις αυτές αναλήφθηκαν στο όνομα της εταιρίας. Προσωπική ευθύνη των μετόχων υπάρχει

μόνο επί αδικοπραξιών και όπου ειδικοί νόμοι την προβλέπουν. Τα μέλη του ΔΣ, αλλά και πρόσωπα που δεν είναι μέλη του και που ακούν εξουσίες κατά το άρθρο 22 § 3 ευθύνονται για κάθε πταίσμα κατά τη διαχείριση, εκτός αν αποδείξουν ότι κατέλαβαν την επιμέλεια συνετού επιχειρηματία (άρθρο 22^α § 2 εδ. 1, 6, άρθρο 22β § 4) ή ακριβέστερα την επιμέλεια συνετού διοικητή (αντικειμενική αμέλεια). Αντιστρέφεται δηλαδή το βάρος απόδειξης, ώστε τα μέλη του ΔΣ και όχι η εταιρία να πρέπει να αποδείξουν ότι κατέλαβαν την κατά νόμο επιμέλεια (νόθος αντικειμενική ευθύνη). Το άρθρο 22^α § 2 προβλέπει διαβάθμιση της ευθύνης, σύμφωνα με την οποία η απαιτούμενη επιμέλεια κρίνεται με βάση και την ιδιότητα του κάθε μέλους. Εφόσον υπάρχει συλλογική δράση των συμβούλων και συντρέχει υπαιτιότητα όλων (ή ορισμένων) δημιουργείται ευθύνη εις ολόκληρο.

Απαιτήσεις κατά των μελών του ΔΣ

Όταν η διαχείριση από πλευράς ΔΣ αποβεί ζημιογόνα, υφίσταται ζημιά τόσο η εταιρία όσο και οι μέτοχοι (ανακλαστική ζημιά). Αφού λοιπόν ληφθεί υπόψη η ζημιά και το πταίσμα των υπαιτίων, οι μέτοχοι θα δώσουν εντολή στο ΔΣ να ασκήσει κατά των υπαιτίων μελών την εταιρική αγωγή, με αίτημα την αποκατάσταση της ζημιάς που προκάλεσαν στην εταιρία. Η δυνατότητα απαλλαγής των μελών ΔΣ που ζημίωσαν την εταιρία από την ευθύνη για αποζημίωση υπόκειται στους περιορισμούς του άρθρου 22^α § 4. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, μόνο μετά την πάροδο διετίας από τη γένεση της αξίωσης και μόνο εφόσον συγκατατίθεται η ΓΣ και δεν προβάλλει αντιρρήσεις μειοψηφία του 1/5 του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου μπορεί η εταιρία να παραιτηθεί από τις αξιώσεις της για αποζημίωση ή να συνάψει συμβιβασμό σχετικά με τις αξιώσεις αυτές. Σύμφωνα με το άρθρο 22^α § 2 εδ. 3, δεν υφίσταται ευθύνη των μελών του ΔΣ για πράξεις ή παραλείψεις που στηρίζονται στη σύννομη απόφαση της ΓΣ.

Το άρθρο 22β από την άλλη, προβλέπει την εξασφάλιση της ενάσκησης των απαιτήσεων της εταιρίας κατά των μελών του ΔΣ που τη ζημίωσαν. Το ΔΣ έχει πάντοτε την υποχρέωση να ασκήσει

τις απαιτήσεις της εταιρίας, εάν κάποιο μέλος του ζημίωσε την εταιρία από δόλο. Αν αντίθετα η ζημιογόνα ενέργεια οφειλόταν σε αμέλεια, το ΔΣ θα ασκήσει την εταιρική αγωγή, εφόσον το κρίνει σκόπιμο. Επίσης είναι υποχρεωμένο να ασκήσει την εταιρική αγωγή, όταν το ζητάει η ΓΣ με συνήθη απαρτία και πλειοψηφία.

Όταν οι μέτοχοι υποστούν άμεση ζημιά από μέλη του ΔΣ τα υπαίτια μέλη (ενδεχομένως και η εταιρία) ευθύνονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες. Στην περίπτωση αυτή οι ζημιωθέντες μέτοχοι ασκούν ατομική αγωγή έναντι των υπαιτίων. Βέβαια ζημιωθέντες έμμεσα μέτοχοι, αν η ΓΣ απάλλαξε τα μέλη του ΔΣ ή αποφάσισε την παραίτηση ή το συμβιβασμό σχετικά με τις απαιτήσεις αυτές (άρθρο 22^ο § 4), να ζητήσουν αποκατάσταση της ατομικής τους ζημίας κατά βάση με τα άρθρα 919, 281 και 914 ΑΚ.

Ευθύνη έναντι εταιρικών δανειστών

Τα μέλη του ΔΣ δεν υπέχουν υποχρέωση έναντι των εταιρικών δανειστών να διοικούν την εταιρία κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην περιέλθει αυτή σε αδυναμία να τους ικανοποιήσει. Η ελληνική νομοθεσία δεν παρέχει στους εταιρικούς δανειστές το δικαίωμα να ασκήσουν αυτοί τις αξιώσεις της εταιρίας κατά των μελών που υπαίτια τη ζημίωσαν, ώστε η εναπομείνασα περιουσία να μην ικανοποιεί τις απαιτήσεις τους. Μόνο πλαγιαστικά δύνανται αυτοί να ικανοποιηθούν.

Ο νέος πτωχευτικός κώδικας στο άρθρο 98 προέβλεψε 2 λόγους προσωπικής ευθύνης των μελών του ΔΣ κεφαλαιουχικών εταιριών έναντι των εταιρικών δανειστών, την ευθύνη λόγω παρέλκυσης της πτώχευσης και την ευθύνη λόγω πρόκλησης της πτώχευσης. Για να ενεργοποιηθούν όμως αυτοί οι λόγοι, θα πρέπει να κηρυχθεί η πτώχευση της εταιρίας.

Ποινική ευθύνη

Ο ν. 2190 προβλέπει ποινική ευθύνη των μελών ΔΣ για σειρά εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 54 επ.

Ευθύνη για χρέη της εταιρίας προς το Δημόσιο

Ειδικές διατάξεις επιβάλλουν προσωπική κράτηση των εκπροσώπων ΑΕ για χρέη της εταιρίας προς το Δημόσιο, το ΙΚΑ και προς τρίτους (πλην ιδιωτών). Ο διευθύνων σύμβουλος και οι εκπρόσωποι της εταιρίας ευθύνονται επίσης εις ολόκληρο με την εταιρία για τον αναλογούντα φόρο που αναλογεί σε αποκρυβέντα κέρδη.

Εταιρική διακυβέρνηση

Μιλάμε για κανόνες που εξειδικεύουν τα καθήκοντα, τις εξουσίες, τον έλεγχο και την ευθύνη των μελών του ΔΣ. Συνοπτικά οι κανόνες αυτοί βρίσκονται στο νόμο 3016/2002. Ειδικότερα:

Α) με την πρώτη διάταξη του άρθρου 2 του νόμου επιδιώκεται η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των μετόχων-επενδυτών προς τη διοίκηση της εταιρίας. Τα μέλη του ΔΣ έχουν ως πρώτη υποχρέωση τη διαρκή επιδίωξη της ενίσχυσης της μακροχρόνιας οικονομικής αξίας της εταιρίας και την προάσπιση του γενικού εταιρικού συμφέροντος

Β) με τις διατάξεις 3 και 4 του νόμου εισήχθη, κατά αναγκαστικό δίκαιο, η διάκριση μεταξύ εκτελεστικών και μη εκτελεστικών και ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του ΔΣ. Εκτελεστικά μέλη είναι εκείνα που ασχολούνται με τα καθημερινά θέματα διοίκησης ενώ μη εκτελεστικά είναι αυτά που ασχολούνται με την προαγωγή όλων των εταιρικών υποθέσεων. Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ πρέπει να μην τελούν σε μια σχέση εξάρτησης με την εταιρία ή με συνδεδεμένα με αυτή πρόσωπα σύμφωνα με την έννοια της εξάρτησης που προσδιορίζεται στην § 1 άρθρο 4 του νόμου 3016/2002.

§ 32

Οι ελεγκτές ελέγχουν το ΔΣ κατά το διαχειριστικό του έργο. Ο έλεγχος που ασκείται είναι κυρίως λογιστικός. Ο τακτικός έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των ΑΕ διενεργείται από ελεγκτές που εκλέγονται κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης από την τακτική ΓΣ, η οποία έχει ως προς τούτο αποκλειστική αρμοδιότητα. Η εκλογή και η παύση των ελεγκτών υπόκειται σε

δημοσιότητα. Δεν μπορούν να εκλεγούν ελεγκτές τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 10 και αυτά της παραγράφου 4 του άρθρου 37, όπως και υπάλληλοι της εταιρίας. Το νομικό καθεστώς των ελεγκτών προβλέφθηκε με το νόμο 3693/2008.

Κατά το άρθρο 37 § 1 του νόμου κύρια καθήκοντα των ελεγκτών είναι:

Α) παρακολουθούν καθ όλη τη διάρκεια της εταιρικής χρήσης τη διαχειριστική και λογιστική κατάσταση της εταιρίας και έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση κάθε εταιρικού εγγράφου και βιβλίου σχετικά με τα οποία έχουν υποχρέωση να τηρούν εχεμύθεια. Είναι επίσης υποχρεωμένοι να κάνουν υποδείξεις στο ΔΣ και σε περίπτωση παράβασης του νόμου ή του καταστατικού να αναφέρονται στη διοίκηση.

Β) μετά τη λήξη της εταιρικής χρήσης οι ελεγκτές ελέγχουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίστηκαν από το ΔΣ, υποβάλλουν δε προς την τακτική ΓΣ έκθεση που πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία που αναφέρονται στην § 5 του άρθρου 37 (τακτικός έλεγχος). Ο έλεγχος από τους ελεγκτές είναι προϋπόθεση του κύρους της έγκρισης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων από τη ΓΣ.

Γ) οι ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να παρίστανται στη ΓΣ και να παρέχουν κάθε πληροφορία σχετικά με τον έλεγχο που διενήργησαν (άρθρο 37 § 2).

Δ) οι ελεγκτές μπορούν να ζητήσουν από το ΔΣ σύγκληση έκτακτης ΓΣ.

Στο άρθρο 29 του νόμου καθορίζεται το πεδίο της αστικής ευθύνης των νόμιμων ελεγκτών. Προβλέπεται ευθύνη για κάθε ζημία από θετική πράξη ή παράλειψη, με ποσοτικό περιορισμό μέχρι του δεκαπλάσιου των αμοιβών του ευθυνόμενου ελεγκτή. Οι ελεγκτές πρέπει να ασφαλίσουν την ευθύνη τους, ως προς τα όρια αυτά.

Πάντως η ΓΣ μπορεί με ειδική ψηφοφορία να απαλλάξει τους ελεγκτές από κάθε ευθύνη για αποζημίωση (άρθρο 35 § 1).

§ 33

Η μετοχική σχέση ή μετοχικό δικαίωμα ή μετοχή είναι η σχέση που συνδέει τους μετόχους με το νομικό πρόσωπο της εταιρίας. Από το μετοχικό δικαίωμα πηγάζουν τα κατ'ιδίαν δικαιώματα και υποχρεώσεις των μετόχων έναντι της εταιρίας. Η μετοχική σχέση δημιουργείται από τη στιγμή που η εταιρία αποκτήσει νομική προσωπικότητα, ανεξάρτητα από το αν έχουν εκδοθεί ή όχι μετοχές. Η έκδοση δηλαδή του τίτλου της μετοχής έχει δηλαδή δηλωτικό και όχι συστατικό του μετοχικού δικαιώματος χαρακτήρα. Η μετοχική ιδιότητα αποκτάται πρωτότυπα κατά τη διαδικασία ίδρυσης ή αύξησης του κεφαλαίου της εταιρίας ή παράγωγα με τη μεταβίβασή της εν ζωή ή αιτία θανάτου.

Ο νόμος 3604/2007 (άρθρο 49^α), παραχώρησε στους μετόχους το ατομικό δικαίωμα να ζητήσουν από την εταιρία την εξαγορά των μετοχών τους (sell-out), όχι όμως οποτεδήποτε, αλλά για τους περιοριστικά αναφερόμενους στον νόμο λόγους, οι οποίοι, κατά τρόπο προφανή, καθιστούν την παραμονή τους στην εταιρία, ιδιαίτερα ασύμφορη (πχ αλλαγή εταιρικού σκοπού με απόφαση της ΓΣ). Πέρα από το νόμο λόγοι εξαγοράς μπορεί να προβλέπονται και στο καταστατικό. Το δικαίωμα εξαγοράς ασκείται με αγωγή των μετόχων έναντι της εταιρίας. Ειδικότερα, δίδεται η δυνατότητα σε μετόχους να ζητήσουν την εξαγορά των μετοχών τους από τον πλειοψηφούντα μέτοχο (μέτοχος που κατέχει το 95% των μετοχών).

Προστασία μετοχικού δικαιώματος

Λόγω της σωματειακής δομής της ΑΕ και της έλλειψης εταιρικού δεσμού μεταξύ των μετόχων, όπως στις προσωπικές εταιρίες, αποκλείεται καταρχήν η άσκηση αξιώσεων που έχει η εταιρία κατά των μετόχων ή μελών της διοικήσεως από μέτοχο ατομικά.

Ισχύουσες αρχές

Α) Αρχή της ελεύθερης μεταβίβασης: Βασικό πλεονέκτημα της ΑΕ, η οποία συλλέγει κεφάλαια από το ευρύ κοινό, είναι η δυνατότητα άμεσης ρευστοποίησης των μετοχών στη δευτερογενή αγορά τη χρονική στιγμή που επιλέξει ο μέτοχος. Απαγορεύεται (αν και δεν προβλέπεται νομοθετικά) οποιοσδήποτε περιορισμός μέσω του καταστατικού μεταβίβασης της μετοχής. Γίνεται δεκτός περιορισμός που αφορά στην καταστατική παραχώρηση δικαιώματος προτιμήσεως.

Β) Αρχή έλλειψης υποχρεώσεων: Απαγορεύεται οποιαδήποτε επιβολή υποχρεώσεων στο μέτοχο είτε με διάταξη του καταστατικού είτε με απόφαση της ΓΣ.

Γ) Αρχή της έλλειψης ευθύνης για την εκπλήρωση των εταιρικών υποχρεώσεων

Δ) Αρχή ισότητας: Σύμφωνα με το άρθρο 30 § 1 εδ.2, όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη μετοχική σχέση είναι ίσα. Όλες οι μετοχές παρέχουν, κατά αναγκαστικό δίκαιο, τα ίδια σε έκταση και αριθμό δικαιώματα. Επίσης κάθε μετοχή εκπροσωπεί ίσο τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου. Η ισότητα δεν είναι απόλυτη. Θεωρητικά αποτρέπει τον κίνδυνο άνισης μεταχείρισης μέτοχου έναντι άλλου μέτοχου. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 30, οι μέτοχοι που βρίσκονται στην ίδια θέση χρήζουν ίδιας αντιμετώπισης.

Ε) Αρχή αδιαίρετου: Τα δικαιώματα διοικήσεως που απορρέουν από τη μετοχή αποτελούν αδιάσπαστο σύνολο. Επίσης, το εκπροσωπούμενο από τη μετοχή τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου δεν μπορεί να διαιρεθεί περαιτέρω.

Στ) Αρχή της τυποποίησης της εταιρικής συμμετοχής

Δικαιώματα διοικήσεως

Τέτοια δικαιώματα του μετόχου είναι το δικαίωμα παράστασης, συζήτησης και ψήφου στη ΓΣ, καθώς και το δικαίωμα διορισμού μελών του ΔΣ, το δικαίωμα παροχής πληροφοριών και το δικαίωμα

ελέγχου (τα 2 τελευταία αποτελούν δια νόμου δικαιώματα της μειοψηφίας και όχι ατομικά μετοχικά δικαιώματα). Ειδικότερα:

Το δικαίωμα ψήφου είναι το σπουδαιότερο δικαίωμα διοικήσεως του μετόχου. Με την άσκησή του ο μέτοχος έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων της ΓΣ και να επηρεάζει το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας. Το δικαίωμα ψήφου ασκείται μόνο στη ΓΣ με ορισμένη διαδικασία. Κάθε μετοχή παρέχει κατά αναγκαστικό δίκαιο δικαίωμα ψήφου (άρθρο 30 § 1 εδ.1). Μπορεί να ασκηθεί και με πληρεξούσιο. Συμφωνία μεταξύ των μετόχων, με την οποία οι μέτοχοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ψηφίσουν προς ορισμένη κατεύθυνση (εξωεταιρική συμφωνία) είναι έγκυρη, εκτός αν πρόκειται για αξιόποινη εξαγορά ψήφου (άρθρο 59) ή αν το περιεχόμενο της συμφωνίας έρχεται σε αντίθεση προς τα εταιρικά συμφέροντα ή συνιστά υπέρμετρη δέσμευση των συμβληθέντων (ΑΚ 178, 179).

Το άρθρο 39 § 4 εδ.1 προβλέπει το δικαίωμα πληροφόρησης. Μετά από αίτηση οποιουδήποτε μετόχου που υποβάλλεται στην εταιρία τουλάχιστον 5 πλήρεις ημέρες πριν από τη ΓΣ, το ΔΣ υποχρεούται να παρέχει στη ΓΣ (όχι στο μέτοχο) τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρίας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

Περιουσιακά δικαιώματα

Είναι το δικαίωμα στα κέρδη και στο προϊόν εκκαθαρίσεως καθώς και το δικαίωμα προτιμήσεως. Ειδικότερα:

Το δικαίωμα στα κέρδη είναι το σημαντικότερο μετοχικό δικαίωμα. Κάθε μέτοχος έχει δικαίωμα να συμμετάσχει στα κέρδη που του αναλογούν σε κάθε εταιρική χρήση. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να θιγεί με διατάξεις του καταστατικού ή απόφαση της ΓΣ. Το δικαίωμα αφορά τα πράγματι επιτευχθέντα κέρδη στη συγκεκριμένη εταιρική χρήση και όχι αυτά που απλώς φαίνονται στον ισολογισμό. Επίσης αξιώνει την καταβολή όλο εκείνο το τμήμα των κερδών, το οποίο δεν επιβάλλεται να παρακρατηθεί από

το νόμο, το καταστατικό ή υπέρτερα εταιρικά συμφέροντα. Παράνομη προσβολή αυτού του δικαιώματος γεννά στην εταιρία υποχρέωση προς αποζημίωση. Απαιτήση όμως για την καταβολή του μερίσματος αποκτά ο μέτοχος μόνο αν η ΓΣ εγκρίνει τους εταιρικούς λογαριασμούς και αποφασίσει τη διανομή κερδών. Τα αναλογούντα στους μετόχους μερίσματα και οι τυχόν τόκοι καταβάλλονται μέσα σε 2 μήνες από την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (άρθρο 44^α § 1 εδ.2 και 3). Σχετικά με τη διανομή των κερδών η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ότι είναι υποχρεωτική η διανομή στους μετόχους ενός τμήματος από τα κέρδη, το οποίο λέγεται πρώτο ή νόμιμο μέρισμα, ενώ για τα υπόλοιπα κέρδη δεν υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη. Πιο συγκεκριμένα, με την αφαίρεση των κρατήσεων για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού κρατείται υποχρεωτικά το 35% των κερδών για την καταβολή του στους μετόχους ως πρώτο μέρισμα (άρθρο 45 §2 β'). Το καταστατικό, συνήθως, προβλέπει την τύχη των υπόλοιπων κερδών (άρθρο 45 § 2 γ') ο οποίος μπορεί να συνίσταται στην καταβολή περαιτέρω μερίσματος ή στον σχηματισμό έκτακτου αποθεματικού. Το άρθρο 45 §3 προβλέπει ότι αν τα υπόλοιπα κέρδη δεν είναι διανεμητέα, μπορεί η καταστατική ΓΣ να τα κεφαλαιοποιήσει. Αν το καταστατικό δεν προβλέπει την τύχη των υπόλοιπων κερδών η ΓΣ πρέπει να αποφασίσει τη διανομή τους στους μετόχους.

Μετά το πέρας της εκκαθάρισης οι μέτοχοι έχουν απαίτηση να τους καταβληθεί τμήμα του προϊόντος της εκκαθαρίσεως ανάλογα με την ονομαστική αξία των μετοχών τους.

Υποχρεώσεις και ευθύνη του μετόχου

Εξετάζεται το ζήτημα αφενός των υποχρεώσεων και της ευθύνης του μετόχου έναντι της εταιρίας και των άλλων μετόχων και αφετέρου η ευθύνη έναντι των εταιρικών δανειστών.

Υποχρεώσεις και ευθύνη έναντι της εταιρίας και των μετόχων

Δεν μπορεί ο μέτοχος να ασκεί τα δικαιώματα διοικήσεως με ιδιοτελή κριτήρια, αδιαφορώντας δηλαδή για βλάβες προς την

εταιρία και τους μετόχους και αφετέρου δεν μπορεί να εκμεταλλεύεται την επιρροή του στη διοίκηση της εταιρίας, ώστε να λαμβάνονται βλαπτικά για την εταιρία και τους μετόχους μέτρα και επωφελή για τον ίδιο (ΑΚ 747-ισχύει για όλα τα εταιρικά μορφώματα). Επίσης, απαγορεύεται η καταχρηστική άσκηση των μετοχικών δικαιωμάτων κατά ΑΚ 281. Ο μέτοχος που ενεργεί κατά τον ανωτέρω τρόπο υποχρεούται προς αποζημίωση της εταιρίας. Σε περίπτωση άρνησης ή αδράνειας του ΔΣ να ασκήσει κατ' αυτού τη σχετική αξίωση της εταιρίας, μπορεί να την ασκήσει κάθε μέτοχος. Αν δεν γίνει δεκτή, η δυνατότητα αυτή, μπορεί να ζητηθεί ο διορισμός ειδικού εκπροσώπου κατά ΑΚ 69, ο οποίος θα ασκήσει τις εταιρικές αξιώσεις κατά του υπαιτίου.

Ευθύνη έναντι των εταιρικών δανειστών

Κατάφαση ευθύνης μετόχων, βασικά εκείνων που ασκούν κυριαρχική επιρροή, γίνεται διεθνώς δεκτή, εφόσον κατά την εκτίμηση των περιστατικών της συγκεκριμένης περίπτωσης επιβάλλεται τούτο από τις αρχές της καλής πίστης και πάντως σε ακραίες περιπτώσεις. Τέτοιες περιπτώσεις είναι η ουσιαστική σύγχυση ή ταύτιση της εταιρικής περιουσίας με την προσωπική περιουσία του μετόχου (φυσικού ή νομικού προσώπου) και η μη δυνατότητα διαχωρισμού τους ούτε βάσει των λογιστικών τους καταστάσεων κλπ., οι περιπτώσεις ονομαστικής υποκεφαλαιοδότησης δηλαδή η ανεπαρκής κεφαλαιοδότηση της εταιρίας, η εκμετάλλευση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου με σκοπό τη μετακύλιση του επιχειρηματικού κινδύνου εις βάρος των δανειστών. Η νομολογία είναι ακόμα ασταθής. Σε περίπτωση κατάφασης της ευθύνης λόγω άρσης της αυτοτέλειας γίνεται από τη νομολογία δεκτή απεριόριστη και εις ολόκληρο ευθύνη της εταιρίας με τον κυριαρχούντα μέτοχο έναντι των δανειστών.

§ 34

Ο όρος μετοχή νοείται τριπλά: εννοεί το τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου για το οποίο ισχύουν οι αρχές της ισότητας και του αδιαίρετου, εννοεί τη μετοχική σχέση, από την οποία πηγάζουν τα

μετοχικά δικαιώματα και οι μετοχικές υποχρεώσεις, εννοεί και το αξιόγραφο στο οποίο ενσωματώνεται η μετοχική σχέση. Από τη σύσταση της εταιρίας και την καταβολή της εισφοράς οι μέτοχοι έχουν αξίωση κατά της εταιρίας για έκδοση και παράδοση των μετοχικών τίτλων (άρθρο 8β § 2 εδ.1). Μπορεί πάντως η εταιρία να μην είναι υποχρεωμένη να εκδώσει μετοχικούς τίτλους αν δεν είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο. Δίδεται και η δυνατότητα έκδοσης προσωρινών μετοχικών τίτλων (άρθρο 8β § 3).

Η μετοχή ως τίτλος (αξιόγραφο) είναι περιουσιακό αγαθό. Στην αξία που περικλείεται στη μετοχή αντανakλάται ένα ιδεατό τμήμα της αξίας της εταιρικής περιουσίας. Επομένως η αξία της μετοχής δεν έχει ουσιαστική αυτοτέλεια αλλά είναι εξαρτωμένη από την αξία της εταιρικής περιουσίας. Γίνεται διάκριση μεταξύ της ονομαστικής, εσωτερικής, τρέχουσας και χρηματιστηριακής αξίας της μετοχής. Ειδικότερα:

Το τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου το οποίο εκπροσωπεί η μετοχή εκφράζει την ονομαστική της αξία. Το άθροισμα των ονομαστικών αξιών όλων των μετοχών μας δίνει τον αριθμό του μετοχικού κεφαλαίου. Δεν υπάρχουν μετοχές χωρίς ονομαστική αξία. Κατώτερη τιμή μετοχής είναι τα € 0,3 ενώ ανώτατη τιμή είναι τα € 100 (άρθρο 14 § 1). Απαγορεύεται η έκδοση μετοχών υπό το άρτιο, δηλαδή κάτω από την ονομαστική τους αξία, ενώ επιτρέπεται έκδοση μετοχών υπέρ από το άρτιο. Είναι δυνατόν μετοχές να μην έχουν την ίδια ονομαστική αξία γιατί είναι διαφορετικής σειράς έκδοσης.

Η εσωτερική ή πραγματική αξία της μετοχής προσδιορίζεται με βάση την πραγματική αξία της εταιρικής περιουσίας σε ορισμένη χρονική στιγμή, αντικατοπτρίζεται δε σ αυτή τμήμα της τελευταίας. Η εσωτερική αξία μπορεί να είναι είτε μικρότερη είτε μεγαλύτερη από την ονομαστική ανάλογα με το αν η εταιρική περιουσία είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη από το μετοχικό κεφάλαιο.

Τρέχουσα ή αγοραία αξία είναι η αξία της μετοχής που διαμορφώνεται στην αγορά και εξαρτάται από εξωγενείς παράγοντες.

Χρηματιστηριακή αξία της μετοχής ονομάζεται η αξία αυτής που διαμορφώνεται στο χρηματιστήριο, όταν η ΑΕ είναι εισηγμένη.

Οι μετοχές μπορεί να εκδοθούν ονομαστικές ή ανώνυμες, ανάλογα με τις προβλέψεις του καταστατικού (άρθρο 8β § 1, 11^α § 1). Οι ανώνυμες μετοχές εκδίδονται χωρίς να αναγράφεται σ αυτές το όνομα ορισμένου προσώπου, ενώ οι ονομαστικές εκδίδονται υπέρ ορισμένου προσώπου, το όνομα του οποίου αναγράφεται στον τίτλο. Υπάρχουν περιπτώσεις που οι μετοχές πρέπει να είναι υποχρεωτικά ονομαστικές, όπως οι μη αποπληρωθείσες μετοχές (άρθρο 12 § 2 γ) καθώς και οι μετοχές των ΑΕ που αναφέρονται στο άρθρο 11^α § 1. Η μετατροπή ονομαστικών μετοχών σε ανώνυμες και το αντίστροφο απαιτεί καταστατική πρόβλεψη (άρθρο 2 § 1 ζ).

Άυλες είναι οι μετοχές που δεν ενσωματώνονται σε αξιόγραφο. Τέτοιες είναι αποκλειστικά οι μετοχές που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Η νομική μεταχείριση τόσο των ανώνυμων άυλων μετοχών όσο και των ονομαστικών άυλων μετοχών είναι η ίδια.

Για τη μεταβίβαση μετοχών ισχύουν διαφορετικοί κανόνες ανάλογα με το αν πρόκειται για ανώνυμες, ονομαστικές ή άυλες μετοχές. Οι ανώνυμες μετοχές μεταβιβάζονται όπως κάθε κινητό πράγμα (άρθρο 8β § 5), δηλαδή με συμφωνία και παράδοση. Οι ονομαστικές μετοχές πέρα από συμφωνία και παράδοση απαιτούν και την εγγραφή της μεταβίβασης στο ειδικό βιβλίο μετόχων που τηρεί η εταιρία (άρθρο 8β § 6 εδ.4).

Το καταστατικό μπορεί να περιορίσει την ελεύθερη μεταβίβαση ονομαστικών μετοχών (όχι των ανώνυμων), προβλέποντας ότι για τη μεταβίβαση τους απαιτείται η συγκατάθεση του ΔΣ ή της ΓΣ. Σε τέτοια περίπτωση μιλάμε για δεσμευμένες ονομαστικές μετοχές (άρθρο 3 § 7). Το αρμόδιο εταιρικό όργανο παρέχει τη συγκατάθεσή του κατά ελεύθερη κρίση μέσα στα όρια της ΑΚ 281,

εκτός αν το καταστατικό έχει ορίσει λόγους, για τους οποίους επιτρέπεται η άρνηση της έγκρισης.

Οι άυλες μετοχές δηλαδή οι εισηγμένες σε χρηματιστήριο μετοχές μεταβιβάζονται με καταχώριση στο μητρώο κινητών αξιών (άρθρο 8β § 7), δηλαδή με ηλεκτρονικές εγγραφές στα ηλεκτρονικά αρχεία του ΣΑΤ.

Εφόσον η μετοχή είναι κινητό πράγμα, μπορεί να είναι αντικείμενο κυριότητας, συγκυριότητας, επικαρπίας και ενεχύρου.

Η παράγωγη κτήση κυριότητας γίνεται κατά τα ΑΚ 1034 και 1039 ενώ ισχύει το τεκμήριο της ΑΚ 1110. Σε περίπτωση επικαρπίας ο επικαρπωτής εισπράττει τα μερίσματα (ΑΚ 1143, 1176), όμως τα δικαιώματα διοικήσεως τα ασκεί ο ψιλός κύριος εκτός αν προβλέπει διαφορετικά το καταστατικό (30^α § 2 ν.2190). Κατά ΑΚ 1245, ο ενεχυράσας έχει δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη ΓΣ, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει διαφορετικά (30^α § 2 ν.2190).

Είναι δυνατή ακόμα και η απόκτηση μετοχών από την εταιρία εφόσον ισχύει η αρχή της ίσης μεταχείρισης των μετόχων. Αυτή πχ δεν θίγεται όταν η εταιρία αγοράζει μετοχές από όλους τους μετόχους στην ίδια τιμή και στη συνέχεια εκποιεί τις αγορασθείσες μετοχές πάλι προς όλους τους μετόχους στην ίδια τιμή. Επίσης μια τέτοια κίνηση δεν πρέπει να γίνεται με σκοπό την κατάχρηση της αγοράς σύμφωνα με το ν. 3340/2005.

Η πρωτότυπη κτήση μετοχών απαγορεύεται.

Ειδικές κατηγορίες μετοχών αποτελούν οι προνομιούχες μετοχές, οι μετοχές επικαρπίας και οι εξαγοράσιμες μετοχές. Ειδικότερα:

Οι προνομιούχες μετοχές (άρθρο 3 § 1-6) αποτελούν εξαίρεση από την αρχή της ισότητας μετοχικών δικαιωμάτων που καθιερώνονται με το άρθρο 30 § 1 εδ.2 και παρέχουν περισσότερα δικαιώματα (προνόμια) από τις κοινές μετοχές. Τα προνόμια είναι υποχρεωτικά περιουσιακής φύσεως (άρθρο 3 § 2 εδ.2), γι αυτό και απαγορεύεται η έκδοση μετοχών με πολλαπλή ψήφο. Το εύρος των προνομίων, σύμφωνα με το νόμο 3604/2007 επαφίεται στην

καταστατική αυτονομία. Μπορεί πχ να προβλέπεται προνομιακή απόδοση του αναλογούντος προϊόντος της εκκαθαρίσεως ή δικαίωμα απόληψης τόκου, είτε μαζί είτε χωρίς δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη για ορισμένο χρονικό διάστημα. Οι προνομιακές μετοχές της ίδιας σειράς έκδοσης παρέχουν ίσα δικαιώματα (άρθρο 3 § 2 τελευταίο εδάφιο).

Υπάρχουν οι κοινές προνομιούχες μετοχές, οι οποίες παρέχουν δικαίωμα ψήφου, οι προνομιούχες μετοχές χωρίς ψήφο (οι οποίες παρέχουν όλα τα δικαιώματα εκτός από αυτό της ψήφου, πχ δικαίωμα παράστασης στη ΓΣ, λήψη υπόψη της ονομαστικής αξίας κατά την άσκηση των δικαιωμάτων μειοψηφίας), οι προνομιούχες μετοχές με περιορισμένο δικαίωμα ψήφου, δηλαδή μόνο για τα θέματα που ορίζει το καταστατικό (άρθρο 3 § 4) και οι μετατρέψιμες προνομιούχες μετοχές, οι οποίες εκδίδονται με τη δυνατότητα μετατροπής σε κοινές (άρθρο 3 § 3). Αν οι προνομιούχες μετοχές δεν εκδοθούν ως μετατρέψιμες απαιτείται για τη μετατροπή τους, τόσο απόφαση της ιδιαίτερης συνέλευσης των προνομιούχων, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία 2/3 του εκπροσωπούμενου προνομιούχου κεφαλαίου, όσο και απόφαση της ΓΣ των μετόχων που κατέχουν κοινές μετοχές, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 του εκπροσωπούμενου κοινού κεφαλαίου (άρθρο 3 § 5 εδ.3).

Τα προνόμια των προνομιούχων μετοχών δεν μπορούν να αρθούν ή να περιορισθούν από τη ΓΣ με μεταγενέστερη τροποποίηση του καταστατικού, παρά μόνο μετά από απόφαση της ιδιαίτερης συνέλευσης των προνομιούχων μετόχων, με πλειοψηφία 2/3.

Το νομικό καθεστώς των μετοχών επικαρπίας ρυθμίζεται στο άρθρο 15^α. Οι κοινές μετοχές μπορούν να τραπούν σε μετοχές επικαρπίας με μονομερή πράξη της εταιρίας, δηλαδή με υποκειμενική σε διατυπώσεις δημοσιότητας απόφαση της συνήθους ΓΣ, εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, ή και χωρίς καταστατική πρόβλεψη, αν ληφθεί απόφαση από την καταστατική ΓΣ. Στη δεύτερη περίπτωση πρέπει να υπάρχει επιπλέον σύμφωνη απόφαση της ιδιαίτερης συνέλευσης της

κατηγορίας των μετόχων που θίγεται (πχ των προνομιούχων). Οι μετοχές αυτές παρέχουν όλα τα δικαιώματα των κοινών μετοχών, εκτός από το δικαίωμα καταβολής της αξίας της εισφοράς τους κατά την εκκαθάριση και συμμετοχής στη διανομή του πρώτου μερίσματος. Οι παλαιοί τίτλοι ακυρώνονται.

Οι εξαγοράσιμες μετοχές προβλέφθηκαν με το νόμο 3604/2007. Μπορεί να είναι είτε κοινές είτε προνομιούχες. Εκδίδονται κατά την αύξηση του κεφαλαίου και η εταιρία μπορεί να τις εξαγοράσει με δήλωση της (άρθρο 17β). Δεν προβλέπεται η έκδοση μετοχών που παρέχουν στους μετόχους το δικαίωμα να ζητήσουν από την εταιρία την εξαγορά των μετοχών τους. Το ποσό της εξαγοράς πρέπει υποχρεωτικά από τα αποθεματικά ή από τα κέρδη. Η έκδοση τέτοιων μετοχών πρέπει προβλέπονται στο καταστατικό.

§ 35

Ιδρυτικοί τίτλοι

Τα δικαιώματα που πηγάζουν από τους ιδρυτικούς τίτλους δεν είναι μετοχικά. Οι ιδρυτικοί τίτλοι δεν ενσωματώνουν μετοχική σχέση (δεν είναι μετοχές) ούτε εκπροσωπούν τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου. Οι ιδρυτικοί τίτλοι δεν παρέχουν δικαιώματα διοικήσεως (παραστάσεως ή ψήφου στη ΓΣ) αλλά μόνο δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη (όχι στο προϊόν εκκαθαρίσεως). Το δικαίωμα που παρέχουν μπορεί να ενσωματωθεί σε αξιόγραφο. Η έκδοση ιδρυτικών τίτλων προϋποθέτει σύμβαση του δικαιούχου με την εταιρία αλλά και πρόβλεψη στο καταστατικό, διότι χωρίς καταστατική πρόβλεψη δεν μπορούν να διατεθούν κέρδη, τα οποία βασικά προορίζονται για τους μετόχους, υπέρ δικαιούχων ιδρυτικών τίτλων. Επειδή οι τελευταίοι δεν είναι μέτοχοι (αφού έχουν θέση τρίτου), δεν μπορεί η ΓΣ να θίξει τα δικαιώματά τους με τροποποίηση του καταστατικού. Οι ιδρυτικοί τίτλοι διακρίνονται σε κοινούς και εξαιρετικούς.

Οι κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι χορηγούνται σε ιδρυτές της από την εταιρία ως ανταμοιβή για υπηρεσίες που προσέφεραν κατά τη σύσταση της εταιρίας (άρθρο 15 § 1). Ρητά ορίζεται ότι οι τίτλοι

αυτοί δεν έχουν ονομαστική αξία και δεν παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση και διαχείριση της εταιρίας ούτε στο προϊόν της εκκαθάρισεως (άρθρο 15 § 2). Παρέχουν μόνο δικαίωμα απολήψεως μέχρι του $\frac{1}{4}$ του τμήματος των καθαρών κερδών, το οποίο απομένει μετά από τις αφαιρέσεις για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και του απαιτούμενου ποσού για τη διανομή του πρώτου μερίσματος (άρθρο 15 § 3). Ο αριθμός των ιδρυτικών τίτλων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/10 του αριθμού των εκδιδόμενων μετοχών (άρθρο 15 § 1).

Εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι διαφέρουν από τους κοινούς τόσο ως προς το λόγο που χορηγούνται όσο και ως προς την έκταση του δικαιώματος συμμετοχής στα κέρδη τα οποία παρέχουν. Χορηγούνται ως αντάλλαγμα για την παραχώρηση προς την εταιρία, είτε κατά τη σύσταση είτε κατά τη λειτουργία της, ορισμένων αντικειμένων (όχι χρημάτων). Η χορήγηση των τίτλων αυτών έχει ανταλλακτικό και όχι συμμετοχικό χαρακτήρα. Η διάρκεια ισχύος των τίτλων δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια χρησιμοποίησεως των παραχωρούμενων αντικειμένων.

Ομολογίες

Η εταιρία εκδίδει ομολογίες, όταν συνάπτει ομολογιακό δάνειο. Η (ενσώματη) ομολογία είναι αξιόγραφο (ειδικότερα χρεόγραφο), το οποίο ενσωματώνει έντοκη απαίτηση κατά της εταιρίας, αποτελεί δε τμήμα του δανειζόμενου ποσού. Το δανειζόμενο ποσό διαιρείται σε ίσα τμήματα, καθένα από τα οποία αποτελεί την ονομαστική αξία της ομολογίας. Το νομικό καθεστώς ρυθμίζεται διεξοδικά στο νόμο 3156/2003. Η ομολογία δεν ενσωματώνει μετοχική σχέση και ούτε πηγάζουν από αυτή δικαιώματα διοικήσεως. Περικλείει απλώς μια απαίτηση, στην οποία ανταποκρίνεται αντίστοιχο τμήμα του χρέους της εταιρίας. Η ονομαστική αξία της ομολογίας καθορίζει το ύψος της απαίτησης του ομολογιούχου και δεν εκπροσωπεί τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου, όπως η μετοχή.

Τα δικαιώματα των ομολογιούχων έναντι της εκδότριας εταιρίας καθορίζονται από τους όρους του δανείου. Οι όροι του

ομολογιακού δανείου δεσμεύουν τους ομολογιούχους (§ 4 άρθρο 1 ν.3156/2003). Προβλέπεται συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών, η οποία αποφασίζει αναλόγως με την γενική συνέλευση των μετόχων (άρθρο 3 ν.3156/2003). Είναι υποχρεωτική η ύπαρξη συνέλευσης όταν οι εκδιδόμενες ομολογίες είναι άυλες ή το ομολογιακό δάνειο εξασφαλισμένο με εμπράγματα ασφάλειες. Υποχρεωτικά επίσης διορίζεται εκπρόσωπος των ομολογιούχων από την εκδότρια εταιρία.

Αν και πράξη διαχείρισης, η απόφαση για τη σύναψη ομολογιακού δανείου ανήκει στην αρμοδιότητα της ΓΣ (άρθρο 1 § 2 ν. 3156/2003). Τα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας ποικίλουν ανάλογα με το είδος του ομολογιακού δανείου. Έτσι για το μεν κοινό ομολογιακό δάνειο και το ομολογιακό δάνειο με ανταλλάξιμες ομολογίες αρκεί η συνήθης απαρτία και πλειοψηφία, για δε την έκδοση μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου και ομολογιακού δανείου με δυνατότητα συμμετοχής στα κέρδη απαιτούνται αυξημένα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας.

Είδη ομολογιακών δανείων

Κοινό ομολογιακό δάνειο: Παρέχεται στους ομολογιούχος δικαίωμα απόληψης τόκων. Ως προς το ύψος του επιτοκίου και τους λοιπούς όρους έκδοσης δεν υπάρχει κανένας περιορισμός πλην εκείνων που προβλέπει το καταστατικό.

Ομολογιακό δάνειο με ανταλλάξιμες ομολογίες (άρθρο 7 ν. 3156/2003): Παρέχει στους ομολογιούχους (όχι στην εκδότρια εταιρία) το δικαίωμα να ζητήσουν, αντί της επιστροφής των κεφαλαίων τους, τη χορήγηση σε αυτούς άλλων ομολογιών ή μετοχών ή άλλων κινητών αξιών, είτε της εκδότριας είτε άλλων εκδοτών, εφόσον κρίνουν ότι η ανταλλαγή τους συμφέρει.

Ομολογιακό δάνειο με δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη: Χορηγείται το δικαίωμα στους ομολογιούχους πέρα από τη λήψη του τόκου για τη λήψη ορισμένου ποσοστού επί των κερδών που απομένουν μετά την καταβολή του πρώτου μερίσματος, είτε για τη λήψη άλλων πρόσθετων παροχών ανάλογων με το ύψος της παραγωγής

ή το εν γένει επίπεδο της δραστηριότητας της εταιρίας. Προϋπόθεση για την έκδοση τέτοιων ομολογιών είναι απόφαση της ΓΣ , η οποία λαμβάνεται με αυξημένα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας.

Ομολογιακό δάνειο με μετατρέψιμες ομολογίες: Ο μετατρέψιμες ομολογίες είναι ειδική κατηγορία ομολογιών, οι οποίες παρέχουν το δικαίωμα μετατροπής τους σε μετοχές (κεφαλαιοποίηση χρεών) (άρθρο 15 ν. 3156/2003). Για την έκδοση τέτοιου δανείου απαιτείται καταστατική γενική συνέλευση που θα βγάλει σχετική απόφαση. Στην απόφαση καθορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος, η τιμή ή ο λόγος μετατροπής και το εύρος τους.

§ 36

Παρέχονται δικαιώματα στη μειοψηφία. Τα δικαιώματα της μειοψηφίας παρέχονται σε μέτοχο ή μετόχους, το σύνολο των μετοχών των οποίων εκπροσωπούν ορισμένο τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου. Τα ποσοστά κεφαλαίου που απαιτούνται για την άσκηση των διαφόρων μετοχικών δικαιωμάτων δεν είναι τα ίδια για όλα τα δικαιώματα. Όσο σημαντικότερο ή με περισσότερες επιβαρυντικές συνέπειες για την εταιρία είναι το ασκούμενο δικαίωμα, τόσο μεγαλύτερα ποσοστά κεφαλαίου απαιτούνται. Γι αυτό γίνεται διάκριση σε δικαιώματα που παρέχονται στη «μεγάλη» (1/5 του κεφαλαίου) και τη «μικρή» (1/20 του κεφαλαίου) μειοψηφία. Ειδικότερα:

Α) δικαίωμα παροχής πληροφοριών

Προβλέπεται στο άρθρο 39 § 4,5 του νόμου 3604/2007. Η έκταση και το περιεχόμενο του δικαιώματος ποικίλει ανάλογα αν ασκείται από τη μεγάλη ή τη μικρή μειοψηφία ή από ορισμένο μέτοχο. Στην περίπτωση του ενός μετόχου, μπορεί οποιοσδήποτε μέτοχος να υποβάλει στην εταιρία αίτηση τουλάχιστον 5 πλήρεις ημέρες πριν τη ΓΣ ζητώντας συγκεκριμένες πληροφορίες, στο μέτρο που αυτές είναι απαραίτητες για τη συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Το ΔΣ οφείλει να του τις παράσχει. Στη περίπτωση της

μικρής μειοψηφίας, το ΔΣ υποχρεούται να ανακοινώσει στην τακτική ΓΣ τα ποσά που καταβλήθηκαν κατά την τελευταία διετία για οποιαδήποτε αιτία από την εταιρία σε κάθε μέλος του ΔΣ ή τους διευθυντές της εταιρίας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά. Όταν 5 ημέρες πριν από τη ΓΣ υποβληθεί αίτηση για παροχή πληροφοριών από μειοψηφία που εκπροσωπεί το 1/5 του μετοχικού κεφαλαίου, το ΔΣ είναι υποχρεωμένο να δώσει στη ΓΣ πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας. Το ΔΣ μπορεί να αρνηθεί την παροχή πληροφοριών για ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Αν αρνείται αυθαίρετα να δώσει πληροφορίες ή α δώσει ελλιπείς ή αναληθείς πληροφορίες παρέχεται στη μειοψηφία το δικαίωμα προσφυγής στο μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας, το οποίο δικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αποφαινεται αν το ΔΣ δικαιολογημένα αρνήθηκε να δώσει τις πληροφορίες. Αν όχι, τότε το υποχρεώνει να τις ανακοινώσει. Κατά το άρθρο 35^α § 2 περίπτωση α είναι ακυρώσιμη απόφαση της ΓΣ που λήφθηκε χωρίς να παρασχεθούν από το ΔΣ οφειλόμενες πληροφορίες που ζητήθηκαν από τους μετόχους εφόσον αυτοί εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Β) δικαίωμα αναβολής λήψης απόφασης

Το δικαίωμα αυτό παρέχει στη μειοψηφία τη δυνατότητα πληρέστερης ενημέρωσης και προετοιμασίας πάνω στα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Ο πρόεδρος της συνέλευσης είναι υποχρεωμένος ύστερα από αίτηση των μετόχων που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου να αναβάλει (μια φορά μόνο για τα ίδια, όλα ή ορισμένα, θέματα) τη λήψη αποφάσεως της ΓΣ τακτικής ή έκτακτης, για την ημέρα που ορίζεται στην αίτηση, η οποία όμως δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από 30 μέρες από τη χρονολογία της συνέλευσης που ανεβλήθη. Αν και ο νόμος δεν αναφέρει τις συνέπειες της μη αναβολής, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μη λήψη υπόψη του αιτήματος αυτού της μειοψηφίας έχει ως αποτέλεσμα την ακυρωσία των αποφάσεων της ΓΣ. Η μετ' αναβολή ΓΣ αποτελεί

συνέχιση της προηγούμενης και γι αυτό δεν απαιτείται επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης (άρθρο 39 § 3).

Γ) δικαίωμα ελέγχου διαχείρισης (έκτακτος ή δικαστικός έλεγχος)

Εφόσον ασκείται από τη μειοψηφία, χρησιμεύει για τη συγκέντρωση στοιχείων που είναι χρήσιμα για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης κατά μελών του ΔΣ. Αναζητά κατά πόσο η οικονομική διαχείριση και η λειτουργία της εταιρίας καθώς και η κατάρτιση των ετήσιων λογαριασμών της έγιναν σύμφωνα με το νόμο, το καταστατικό και τις αποφάσεις της ΓΣ (άρθρο 39^α). Η διενέργειά της διατάσσεται από το δικαστήριο (μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας-ΚΠολΔ 788), μόνο εφόσον υπάρχει πιθανολόγηση παραβάσεων. Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν μόνο το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου ελέγχει τις παραβιάσεις του νόμου, του καταστατικού ή των αποφάσεων της ΓΣ. Οι πράξεις αυτές πρέπει να έγιναν σε χρόνο όχι μεγαλύτερο της τριετίας από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης, μέσα στην οποία τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις (άρθρο 40 § 1,2). Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/5 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν έλεγχο της εταιρίας από το δικαστήριο εφόσον από την όλη πορεία των εταιρικών υποθέσεων καθίσταται πιστευτό ότι η εταιρία δεν διοικείται κατά το δοκούν. Πρέπει όμως τόσο το 1/20 όσο και το 1/5 να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι είναι κάτοχοι του μετοχικού κεφαλαίου που δηλώνουν. Το δικαστήριο αναθέτει τον έλεγχο σε έναν ορκωτό λογιστή-ελεγκτή.

Δ) δικαίωμα άσκησης της εταιρικής αγωγής

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν από το ΔΣ την άσκηση απαιτήσεων για αποζημίωση που έχει η εταιρία κατά συμβούλων που τη ζημίωσαν. Η μειοψηφία έχει επίσης δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο τον διορισμό ειδικών εκπροσώπων για τη διεξαγωγή της δίκης (άρθρο 22β).

Ε) δικαίωμα σύγκλησης έκτακτης ΓΣ, δικαίωμα εγγραφής πρόσθετων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη και δικαίωμα υποβολής σχεδίων αποφάσεων

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν από το ΔΣ τη σύγκληση έκτακτης ΓΣ. Το ΔΣ οφείλει να συγκαλέσει τη ΓΣ το αργότερο 45 ημέρες από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον πρόεδρο του ΔΣ, εφόσον στην αίτηση περιέχεται το θέμα της ημερήσιας διάταξης. Σε περίπτωση που το ΔΣ δεν συγκαλέσει τη ΓΣ μέσα σε 20 μέρες από την επίδοση της σχετικής αίτησης (άρθρο 57 στοιχείο δ), μπορούν οι ίδιοι οι αιτούντες μέτοχοι να συγκαλέσουν τη ΓΣ, ύστερα από απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας που εκδίδεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Μειοψηφία που εκπροσωπεί το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να ζητήσει από το ΔΣ να εγγράψει στην ημερήσια διάταξη γενικής συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα, τα οποία και δημοσιεύονται ή γνωστοποιούνται στους μετόχους 7 τουλάχιστον ημέρες πριν τη ΓΣ. Το ΔΣ δεν είναι υποχρεωμένο να προβαίνει σε εγγραφή πρόσθετων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη ή στη δημοσίευση σχεδίων αποφάσεων, αν το περιεχόμενο αυτών έρχεται προφανώς σε αντίθεση με το νόμο και τα χρηστά ήθη (§2β άρθρο 39).

Στ) δικαίωμα αρνησικυρίας

Μειοψηφία που συγκεντρώνει το 1/5 του μετοχικού κεφαλαίου που εκπροσωπείται στη ΓΣ, μπορεί να αντιταχθεί στη λήψη απόφασης σχετικά με τον συμβιβασμό ή την παραίτηση εταιρίας από απαιτήσεις αποζημιώσεως κατά των μελών του ΔΣ (άρθρο 22^α § 4).

Μειοψηφία που συγκεντρώνει το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου που εκπροσωπείται στη ΓΣ, μπορεί να αντιταχθεί στην παροχή άδειας από τη ΓΣ η οποία αφορά τη σύναψη συμβάσεως μεταξύ της εταιρίας και μελών του ΔΣ ή άλλων προσώπων (άρθρο 23^α § 3).

Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να αντιταχθούν στην έγκριση της ΓΣ για τη χορήγηση αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του ΔΣ. Η εκδηλωθείσα αντίρρηση των μετόχων είναι προϋπόθεση για τη δικαστική μείωση αμοιβής ή αποζημίωσης (άρθρο 24 § 2).

Ζ) δικαίωμα ακυρώσεως αποφάσεων της ΓΣ

Μπορεί να το ασκήσει κατά το άρθρο 35^α § 3 κατά ακυρωσίμων αποφάσεων μειοψηφία που εκπροσωπεί το 1/50 ή το 1/20 του μετοχικού κεφαλαίου.

Η) δικαίωμα ανάκλησης διορισθέντων μελών ΔΣ κατά άρθρο 18 § 4.

Θ) πρόκληση λύσης της εταιρίας από μετόχους που εκπροσωπούν το 1/3 του κεφαλαίου μέσω δικαστικής απόφασης για σπουδαίο λόγο

Ι) δικαίωμα προς διεξαγωγή ονομαστικής ψηφοφορίας κατά την § 7 του άρθρου 39 από μετόχους που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Αν δεν γίνει δεκτό το αίτημα αυτό, αν ο νόμος σιωπά, η απόφαση της ΓΣ είναι ακυρώσιμη.

§ 37

Τα αποθεματικά είναι τμήμα από μη διανεμόμενα κέρδη, τα οποία παραμένουν στην εταιρία. Αν και δεν αποτελούν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου αλλά μόνο της εταιρικής περιουσίας, αναγράφονται εντούτοις στο παθητικό σκέλος του ισολογισμού. Επομένως για να υπάρχουν διανεμητέα κέρδη, πρέπει η εταιρική περιουσία εκτός από το μετοχικό κεφάλαιο και τις υποχρεώσεις, να υπερβαίνει και τα αποθεματικά. Τα αποθεματικά σχηματίζονται είτε κατόπιν επιβολής από το νόμο είτε εκούσια από την εταιρία. Διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα εμφανή αποθεματικά και αφανή αποθεματικά.

Τακτικά (νόμιμα) αποθεματικά

Ο σχηματισμός τους είναι υποχρεωτικός από το νόμο (άρθρο 44). Αφαιρείται από κάθε εταιρική χρήση το 1/20 τουλάχιστον από τα καθαρά κέρδη μέχρις ότου το αποθεματικό φθάσει το ένα τρίτο του μετοχικού κεφαλαίου. Η κράτηση για το σχηματισμό τακτικών αποθεματικών προηγείται της καταβολής του πρώτου μερίσματος και κάθε άλλης κρατήσεως (άρθρο 45 § 2). Χρησιμοποιούνται για την κάλυψη ζημιών (άρθρο 44). Το καταστατικό μπορεί να αυξήσει το νόμιμο κατώτατο ποσοστό των τακτικών αποθεματικών (άρθρο 45 § 2^α).

Έκτακτα αποθεματικά

Ο σχηματισμός τους εξαρτάται από τη βούληση της εταιρίας. Σχηματίζονται από τα καθαρά κέρδη (αποθησαύριση κερδών), μόνο όμως από αυτά που υπολείπονται μετά την καταβολή και του πρώτου μερίσματος (άρθρο 45 § 2 γ). Χρησιμοποιούνται πχ για αυτοχρηματοδότηση ή για καταβολή κερδών στους εργαζόμενους της εταιρίας. Ο προσδιορισμός τους συνήθως προβλέπεται στο καταστατικό και η ΓΣ ή το ΔΣ αποφασίζουν για το ύψος και την χρήση τους.

Αφανή αποθεματικά

Τέτοια δημιουργούνται όταν η περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας εμφανίζεται στον ισολογισμό χειρότερη από αυτή που είναι στην πραγματικότητα. Αυτό συμβαίνει είτε λόγω υποτίμησης στοιχείων του ενεργητικού (δεν αναπροσαρμόζεται η αξία ανατιμηθέντων αντικειμένων της εταιρικής περιουσίας ή γίνονται υπερβολικές αποσβέσεις) είτε με τη διόγκωση του παθητικού. Τα αφανή αποθεματικά είναι προς όφελος της εταιρικής περιουσίας και των εταιρικών δανειστών και σε βάρος των μετόχων. Ο νόμος έχοντας ως πρωταρχικό στόχο την ενίσχυση της επιχείρησης επιτρέπει ή και επιβάλλει την αναγραφή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό με αξία κατώτερη της πραγματικής, πράγμα που καταλήγει στη δημιουργία αφανών αποθεματικών. Πέρα όμως από τις περιπτώσεις αυτές, είναι ακυρώσιμη ως καταχρηστική απόφαση της ΓΣ που ενέκρινε ισολογισμό, στον οποίο έχουν σχηματισθεί

αφανή αποθεματικά σε υπερβολικό βαθμό. Τα αφανή αποθεματικά μπορούν να εξαλειφθούν ή να μειωθούν εάν αναπροσαρμοσθούν οι εγγραφές των ενεργητικών ή των παθητικών στοιχείων στους ετήσιους λογαριασμούς της επόμενης εταιρικής χρήσης. Η εταιρία μπορεί μάλιστα να ενσωματώσει την προκύπτουσα υπεραξία στο μετοχικό κεφάλαιο να προβεί δηλαδή σε ονομαστική αύξηση κεφαλαίου αντίστοιχη με την υπεραξία αυτή.

§ 38

Επιτρέπεται να διανεμηθεί υπό μορφή κερδών μόνο εκείνο το τμήμα της εταιρικής περιουσίας, το οποίο απομένει αφού από την περιουσία αφαιρεθούν τα χρέη, τα αποθεματικά και το μετοχικό κεφάλαιο (αδέσμευτη εταιρική περιουσία, άρθρο 44^α § 1).

Αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα του δικαίου να εξασφαλίσει ότι οι δημοσιευόμενοι ετήσιοι λογαριασμοί απεικονίζουν κατά το δυνατόν την αντικειμενική και ακριβή εικόνα της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας. Το π.δ. 409/1986 ρύθμισε το δίκαιο των εταιρικών λογαριασμών. Επίσης, το άρθρο 22^α § 1^α του ν. 2190 θεσμοθέτησε συλλογική ευθύνη των μελών του ΔΣ σε περίπτωση απόκρυψης πληροφοριών ή μη ορθής σύνταξης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, ενώ προβλέπονται και ποινικές ευθύνες (άρθρο 43^α § 3^α).

Οι ετήσιοι λογαριασμοί περιλαμβάνουν: α) τον ισολογισμό β) τον λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως γ) τον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων δ) τα προσαρτήματα. Ειδικότερα:

Ο ισολογισμός είναι πίνακας στον οποίο αναγράφεται κάθε εταιρική χρήση, η αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας καθώς και οι υποχρεώσεις της, σε δύο αντιπαραβαλλόμενες στήλες, μία για το ενεργητικό και μία για το παθητικό της περιουσίας. Τόσο το κέρδος, ως οφειλή προς τους μετόχους όσο και η ζημία εμφανίζονται στο παθητικό μέρος του ισολογισμού. Ο νόμος επιβάλλει ορισμένες φορές, προς χάρη των αφανών αποθεματικών, να αναγράφονται ορισμένα περιουσιακά στοιχεία με αξία μικρότερη από την πραγματική. Συντάσσεται βάση απογραφής (άρθρο 9

ΕμπΝ), η οποία γίνεται κατά την έναρξη λειτουργίας της εταιρίας και στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης (άρθρο 41).

Ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης, ο οποίος συνοδεύει τον ισολογισμό είναι πίνακας από τον οποίο εμφανίζονται οι πηγές των κερδών και ζημιών καθώς και η οικονομική κατάσταση και η αποδοτικότητα της εταιρίας. Εμφανίζει δηλαδή πώς προέκυψαν τα κέρδη και οι ζημιές.

Στον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων αναγράφονται τα κέρδη ή οι ζημιές της χρήσης και προτείνεται από το ΔΣ η σειρά διαθέσεως των κερδών (άρθρο 42δ § 2).

Στα προσαρτήματα αναφέρονται διάφορες πρόσθετες πληροφορίες (πχ άρθρο 43^α § 1).

Η σύνταξη του ισολογισμού αλλά και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως διέπεται από ορισμένες αρχές. Για παράδειγμα διέπονται από την αρχή της σαφήνειας (άρθρο 42^α § 2), την αρχή της αλήθειας, την αρχή της συντηρητικότητας (άρθρο 43 § 1 γ', πρέπει να επιλέγεται εκείνη η μέθοδος προσδιορισμού και αποτιμήσεως των αποτελεσμάτων χρήσεως, κατά την οποία η περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας εμφανίζεται ως λιγότερο ευνοϊκή), η αρχή της ομοιογένειας των στοιχείων του ισολογισμού (άρθρο 42γ § 3,5), η αρχή του ενιαίου (άρθρο 42β § 6) και η αρχή της συνέχειας τόσο ως προς τις μεθόδους αποτίμησης όσο και ως προς τη διαδοχική καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων του προηγούμενου ισολογισμού στο νέο (άρθρο 42β § 1, 43 § 1 στοιχείο β, § 7 στοιχείο β).

Στο ενεργητικό σκέλος του ισολογισμού περιλαμβάνονται οι εξής κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων: το οφειλόμενο κεφάλαιο δηλαδή οι απαιτήσεις της ΑΕ κατά των μετόχων σε περίπτωση μερικής καταβολής κεφαλαίου, τα έξοδα εγκαταστάσεως δηλαδή οι δαπάνες για την ίδρυση, οργάνωση και επέκταση της εταιρίας και η απόκτηση διαρκών μέσων εκμετάλλευσης, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία δηλαδή αγαθά που δεν προορίζονται για μεταπώληση

αλλά για μακροχρόνια εταιρική χρήση, το κυκλοφορούν ενεργητικό, δηλαδή τα αποθέματα και οι απαιτήσεις της εταιρίας.

Στο παθητικό σκέλος του ισολογισμού αναγράφονται τα εξής στοιχεία: προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα, χρέη της εταιρίας και ίδια κεφάλαια, δηλαδή του καταβεβλημένο και οφειλόμενο μετοχικό κεφάλαιο, η διαφορά από την έκδοση μετοχών πάνω από το άρτιο, οι διαφορές αναπροσαρμογής της αξίας του ενεργητικού και επιχορηγήσεις για τη χρηματοδότηση επενδύσεων του πάγιου ενεργητικού, αποθεματικά κλπ.

Η κατάρτιση των ετήσιων λογαριασμών, ως πράξη διαχείρισης υπάγεται στην αρμοδιότητα του ΔΣ. Υπογράφονται από τον πρόεδρο του ΔΣ ή τον αναπληρωτή του, τον διευθύνονται ή εντεταλμένο σύμβουλο και εφόσον αυτός δεν υπάρχει από ένα μέλος του ΔΣ και από τον υπεύθυνο για τη διεύθυνση του λογιστηρίου. Το ΔΣ έχει την υποχρέωση να συντάξει και να υποβάλλει στην τακτική ΓΣ έκθεση διαχείρισης, δηλαδή διεξοδική ανάλυση της οικονομικής θέσης της ΑΕ και η διαγραφόμενη πορεία της κατά το άρθρο 43^α § 3 στοιχείο β (άρθρο 27 § 1). Ο προηγούμενος έλεγχος από τους ελεγκτές είναι προϋπόθεση του κύρους της έγκρισης της ΓΣ, εκτός αν πρόκειται για ΑΕ που δεν υπόκειται σε τακτικό έλεγχο. Οι ετήσιοι λογαριασμοί υπόκεινται σε δημοσιότητα. Ειδικότερα, αυτοί μαζί με τις εκθέσεις του ΔΣ και των ελεγκτών καταχωρίζονται στο ΓΕΜΗ (πριν εγκριθούν από τη ΓΣ), καθώς και στο ΤΑΕ-ΕΠΕ&ΓΕΜΗ (τουλάχιστον 20 μέρες πριν την τακτική ΓΣ), σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα (άρθρα 7^α §1 στοιχείο ζ, 7β §1 στοιχείο β εδ.2, 43β § 4,5). Η έγκριση ή η απόρριψη των ετήσιων λογαριασμών αποφασίζεται από την τακτική ΓΣ, στην αποκλειστική αρμοδιότητα της οποίας υπάγεται (άρθρο 34 § 1 στοιχείο γ). Αυτοί αποκτούν ισχύ αφού εγκριθούν.

Αν οι εγγραφές διαφόρων κονδυλίων στον ισολογισμό έχουν γίνει κατά παράβαση των διατάξεων σχετικά με την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας και των αρχών που διέπουν τον ισολογισμό ή αν δεν έχει ακολουθηθεί η διαδικασία κατάρτισής

τους τότε ο ισολογισμός όσο και η απόφαση της ΓΣ που τον εγκρίνει πάσχουν από ακυρότητα.

Μπορούν να διανεμηθούν ως κέρδη μόνο τα ποσά, κατά τα οποία το καθαρό ενεργητικό, όπως εμφανίζεται στους ετήσιους λογαριασμούς, υπερβαίνει το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθεματικά, η διανομή των οποίων απαγορεύεται από τον νόμο ή το καταστατικό (άρθρο 44^α § 1). Μπορούν επίσης να διανεμηθούν μεταφερθέντα κέρδη από προηγούμενες χρήσεις και ελεύθερα αποθεματικά, τη διανομή των οποίων αποφάσισε η ΓΣ, αφού αφαιρεθούν οι ζημιές προηγούμενων χρήσεων και τα ποσά που επιβάλλονται για να διατεθούν για τον σχηματισμό αποθεματικών που απαιτεί ο νόμος ή το καταστατικό (άρθρο 44^α § 2). Η διάθεση των κερδών ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της τακτικής ΓΣ (άρθρο 34 § 1 στοιχείο δ)

§ 39

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου είναι από τους κυριότερους τρόπους χρηματοδότησης της εταιρίας. Επειδή όμως η αύξηση του κεφαλαίου αναγράφεται στο παθητικό σκέλος του ισολογισμού, για να μπορούν να διανεμηθούν εφεξής κέρδη, θα πρέπει το ενεργητικό να υπερβαίνει και το ποσό κατά το οποίο αυξήθηκε το κεφάλαιο. Παρέχεται σε όλους τους μετόχους δικαίωμα προτιμήσεως σχετικά με την απόκτηση των νέων μετοχών.

Είδη αυξήσεως κεφαλαίου

Υπάρχουν 2 είδη αύξησης κεφαλαίου. Με την πραγματική αύξηση κεφαλαίου δεν αυξάνεται μόνο το μετοχικό κεφάλαιο αλλά επέρχεται και ισόποση αύξηση της εταιρικής περιουσίας, ενώ με την ονομαστική αύξηση αυξάνεται μόνο το μετοχικό κεφάλαιο ως λογιστικό μέγεθος (όχι και η εταιρική περιουσία). Πραγματική είναι και η υπό αίρεση αύξηση κεφαλαίου.

Πραγματική αύξηση κεφαλαίου

Αρμόδιο όργανο για την αύξηση κεφαλαίου είναι βασικά η καταστατική ΓΣ (τακτική αύξηση κεφαλαίου). Εντούτοις και η ΓΣ

με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία αλλά και το ΔΣ με την ευχέρεια μάλιστα παράλληλης άσκησης των αρμοδιοτήτων τους (άρθρο 13 § 4 στοιχείο γ) μπορούν να αποφασίσουν αύξηση κεφαλαίου εφόσον τα αποθεματικά της εταιρίας δεν υπερβαίνουν το ¼ του καταβεβλημένου κεφαλαίου (άρθρο 13 § 4 στοιχείο α) (έκτακτη αύξηση κεφαλαίου). Αν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετόχων, τα δικαιώματα των οποίων θίγονται, απαιτείται για να μπορεί να ολοκληρωθεί η αύξηση, έγκριση κάθε κατηγορίας, η οποία παρέχεται με απόφαση που λαμβάνεται σε ιδιαίτερη συνέλευση με αυξημένα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας (άρθρο 13 § 12).

Εφόσον η αύξηση του κεφαλαίου αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού, αποκλειστικά αρμόδια για την αύξηση του κεφαλαίου είναι η ΓΣ (άρθρο 34 § 1 στοιχείο α), η οποία αποφασίζει με την αυξημένη καταστατική απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 § 3 και 31 § 3. Επιπλέον πρέπει να τηρηθεί η διαδικασία τροποποίησης καταστατικού και να καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ η τροποποιητική απόφαση μαζί με ολόκληρο το νέο κείμενο του καταστατικού και την διοικητική απόφαση για την έγκριση της τροποποίησης, εφόσον αυτή απαιτείται (άρθρο 7β § 11, 7^α § 1 στοιχείο β, 15 § 1 στοιχείο γ ν. 3419/2005).

Ο νόμος όμως θέλοντας να διευκολύνει την αύξηση του κεφαλαίου παρέχει τη δυνατότητα και στη ΓΣ να αυξάνει το κεφάλαιο με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία χωρίς μάλιστα η απόφαση αυτού να αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού (άρθρα 13 § 4 στοιχείο β, 34 § 2 στοιχείο α). Αυτό σημαίνει ότι για την εγκυρότητα της αύξησης δεν απαιτείται προηγούμενη άδεια της διοίκησης και ότι η απαιτούμενη δημοσιότητα (άρθρο 7^α § 1 στοιχείο ε) δεν έχει συστατικό χαρακτήρα.

Κατ' εξαίρεση παρέχεται και στο ΔΣ η εξουσία να αυξάνει το κεφάλαιο (άρθρο 13 § 1). Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να προβλέπεται στο καταστατικό (αρκεί βέβαια και εξουσιοδότηση από τη ΓΣ η οποία υπόκειται σε δημοσιότητα του άρθρου 7β). Η καταστατική εξουσιοδότηση ισχύει μόνο για την πρώτη πενταετία

από την ίδρυση της εταιρίας ή για μια πενταετία από τη λήψη της εξουσιοδοτικής απόφασης της ΓΣ. Οι εξουσιοδοτήσεις αυτές μπορούν να ανανεώνονται από τη ΓΣ με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία (άρθρο 29 § 3) μέχρι μια πενταετία για κάθε ανανέωση. Η απόφαση του ΔΣ για την αύξηση του κεφαλαίου λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του. Το κεφάλαιο μπορεί να αυξηθεί για ποσό που δεν μπορεί να υπερβεί το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο ή το ποσό του κεφαλαίου που είναι καταβεβλημένο κατά τον χρόνο χορήγησης της σχετικής εξουσιοδότησης στο ΔΣ.

Η απόφαση για την αύξηση κεφαλαίου πραγματοποιείται και ολοκληρώνεται με την ανάληψη των νέων μετοχών και την καταβολή της αξίας τους εκ μέρους αυτών που τις ανέλαβαν. Η κάλυψη του νέου κεφαλαίου μπορεί όπως και στην ίδρυση να γίνει είτε από τους παλαιούς μετόχους είτε με δημόσια προσφορά. Στη αύξηση κεφαλαίου με δημόσια προσφορά αποκλείεται το δικαίωμα προτίμησης και οι νέες μετοχές αναλαμβάνονται από το επενδυτικό κοινό. Στην περίπτωση αυτή μπορούν να αναλάβουν μετοχές και οι παλαιοί μέτοχοι (χωρίς όμως να έχουν και η απαίτηση να τους δοθεί ορισμένος αριθμός μετοχών ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους).

Η τιμή έκδοσης των νέων μετοχών μπορεί να είναι στο άρτιο ή πάνω υπέρ το άρτιο όχι όμως και υπό το άρτιο. Ολόκληρη η αξία των μετοχών πρέπει να καταβληθεί μέσα στην προθεσμία που όρισε το όργανο που έλαβε τη σχετική απόφαση, η οποία πάντως δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 15 ημερών ούτε μεγαλύτερη των 4^{ων} μηνών από την ημέρα που ελήφθη η απόφαση για την αύξηση του κεφαλαίου (άρθρο 11 § 3) εκτός αν αποφασίστηκε μερική καταβολή του κεφαλαίου (άρθρο 12 § 1). Η κατάθεση των εισφορών πρέπει να γίνει σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό της εταιρίας (άρθρο 11 § 6). Το ΔΣ οφείλει μέσα σε ένα μήνα από τη λήξη της κατά το άρθρο 11 § 3 προθεσμίας να πιστοποιήσει την καταβολή ή μη του νέου κεφαλαίου (άρθρο 11 § 2) και μέσα σε 2^ο μέρες από τη λήξη της προθεσμίας αυτής να υποβάλλει στην εποπτεύουσα αρχή αντίγραφο του σχετικού πρακτικού

συνεδρίασης του ΔΣ (άρθρο 11 § 5 εδ.1) Η παράλειψη υποβολής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης.

Παρέχεται δικαίωμα προτίμησης στους μετόχους στις νέες μετοχές ή τις μετατρέψιμες ομολογίες ανάλογα με την μέχρι τότε συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιο (άρθρο 13 § 7). Δικαίωμα προτίμησης έχουν όλες οι μετοχές, ακόμα και οι προνομιούχες χωρίς ψήφο. Το δικαίωμα προτίμησης είναι περιουσιακό και μεταβιβάστο δικαίωμα, η δε άσκησή του ενέχει δήλωση βουλήσεως του μετόχου για ανάληψη νέων μετοχών. Η προθεσμία άσκησής του καθορίζεται από το όργανο που αποφάσισε την αύξηση, δεν μπορεί όμως να είναι μικρότερο από 15 μέρες, με την επιφύλαξη πάντως τήρησης της προθεσμίας καταβολής του κεφαλαίου σύμφωνα με το άρθρο 11 (άρθρο 13 § 8).

Και στην αύξηση κεφαλαίου δεν αποκλείεται καταβολή εισφορών σε είδος, εφόσον προβλέπεται τούτο στην απόφαση για την αύξηση, οπότε ισχύουν και στην προκειμένη περίπτωση όσο για την σύσταση της εταιρίας.

Σε κάθε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου με την καταβολή νέων εισφορών το ΔΣ οφείλει μέσα σε ένα μήνα από τη λήξη της ορισθείσας προθεσμίας για την καταβολή του ποσού της αύξησης να πιστοποιήσει αν το κεφάλαιο καταβλήθηκε ή όχι (άρθρο 11 § 2). Η αύξηση κεφαλαίου μπορεί να είναι ελαττωματική και για γενικούς λόγους πχ δεν είναι νόμιμη η απόφαση του οργάνου που αποφάσισε για την αύξηση. Σε τέτοια περίπτωση οι μετοχές που εκδόθηκαν είναι άκυρες.

Αν το κεφάλαιο δεν καταβλήθηκε εμπρόθεσμα το ΔΣ έχει την υποχρέωση να το επαναφέρει στο πριν την αύξηση ποσό και να τροποποιήσει αντίστοιχα το καταστατικό μέχρι το τέλος της χρήσης, μέσα στην οποία έληξε η προθεσμία καταβολής (άρθρο 11 § 5 εδ.2). Τούτο έχει ως συνέπεια την ακύρωση των τυχόν εκδοθεισών μετοχών ή μετοχικών δικαιωμάτων.

Άλλος τρόπος αύξησης κεφαλαίου είναι η κεφαλαιοποίηση των κερδών. Εδώ τα νέα εισφέροντα κεφάλαια δεν εισφέρονται από

τους μετόχους αλλά δημιουργούνται από κέρδη που πραγματοποίησε η εταιρία. Τα κέρδη δηλαδή αντί να καταβληθούν στους μετόχους χρησιμοποιούνται για την αύξηση του κεφαλαίου.

Αύξηση κεφαλαίου υπό αίρεση

Η αύξηση κεφαλαίου μπορεί να είναι υπό αίρεση, όταν η πραγμάτωση της αύξησης εξαρτάται από την άσκηση δικαιώματος προαιρέσεως ανταλλαγής άλλων τίτλων με μετοχές ή από την αγορά μετοχών από τρίτα πρόσωπα. Διακρίνεται σε τρεις περιπτώσεις: έκδοση μετατρέψιμων ομολογιών, χορήγηση δικαιώματος προαιρέσεως αγοράς μετοχών στα μέλη του ΔΣ και το προσωπικό της εταιρίας και η περίπτωση του άρθρου 13 § 6. Ειδικότερα, η χορήγηση μετοχών από την εταιρία στους ομολογιούχους μετατρέψιμων ομολογιών συνεπάγεται ισόποση (κατά την ονομαστική αξία των χορηγούμενων μετοχών) αύξηση του κεφαλαίου (άρθρο 3^ο § 3 εδ.1). Η απόφαση για την αύξηση του κεφαλαίου περιέχεται ήδη στην απόφαση της ΓΣ για την έκδοση μετατρέψιμων ομολογιών, η αύξηση δηλαδή του κεφαλαίου τελεί υπό την αίρεση της άσκησης του δικαιώματος του ομολογιούχου για τη μετατροπή των ομολογιών του σε μετοχές. Πάντως και η αύξηση αυτού του κεφαλαίου δεν αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού (άρθρο 3^ο § 5).

Ονομαστική αύξηση κεφαλαίου

Το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να αυξηθεί με απόφαση της ΓΣ και ως λογιστικό μόνο μέγεθος, δηλαδή χωρίς αντίστοιχη αύξηση της εταιρικής περιουσίας όπως συμβαίνει στην πραγματική αύξηση. Η σχετική απόφαση της ΓΣ λαμβάνεται με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία (άρθρο 29 § 3), δεν αποτελεί δε τροποποίηση του καταστατικού (άρθρο 34 § 2 στοιχείο α). Οι συνέπειες της ονομαστικής αύξησης του κεφαλαίου είναι εντελώς διαφορετικές από εκείνες της πραγματικής. Με την ονομαστική ή λογιστική αύξηση του κεφαλαίου αναπροσαρμόζεται απλώς το μετοχικό κεφάλαιο στη μεγαλύτερη αξία, στην οποία ανήλθε η εταιρική περιουσία λόγω εμφανών ή αφανών αποθεματικών. Με την

ονομαστική αύξηση κεφαλαίου η εταιρία εμφανίζεται με μεγαλύτερα κεφάλαια και παράλληλα αφού εκδίδονται νέες μετοχές χωρίς αύξηση της εταιρικής περιουσίας μειώνεται η αξία των μετοχών με αποτέλεσμα την αύξηση της εμπορευσιμότητάς τους. Συγχρόνως όμως επηρεάζεται η έκταση του διανεμηθέντος πρώτου μερίσματος σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης αφανών αποθεματικών, διότι εμφανίζεται μεγαλύτερο κεφάλαιο.

Τα αφανή αποθεματικά μπορούν να εξαλειφθούν με την ενσωμάτωσή τους στο κεφάλαιο (κεφαλαιοποίηση αφανών αποθεματικών) στο μέτρο που τούτο επιτρέπεται από τις διατάξεις του ν. 2190. Ο νόμος αυτός δεν απαγορεύει την κεφαλαιοποίηση των εμφανών έκτακτων αποθεματικών την ενσωμάτωσή τους δηλαδή στο κεφάλαιο.

§ 40

Η μείωση κεφαλαίου διακρίνεται σε πραγματική και ονομαστική. Πραγματική μείωση αποφασίζεται στις σπάνιες περιπτώσεις που η εταιρία δεν χρειάζεται ένα μέρος από την εταιρική της περιουσία (πχ διότι εγκατέλειψε μια δραστηριότητά της) και γι αυτό επιστρέφει στους μετόχους μετά από ισόποση μείωση του μετοχικού κεφαλαίου. Ονομαστική μείωση είναι η λογιστική μείωση του μετοχικού κεφαλαίου χωρίς μείωση της εταιρικής περιουσίας.

Εξυγίανση ονομάζεται ο συνδυασμός ονομαστικής μείωσης και πραγματικής αύξησης κεφαλαίου.

Η εταιρία είναι ελεύθερη να αποφασίσει τη μείωση του κεφαλαίου της. Βέβαια το κεφάλαιο δεν μπορεί να μειωθεί κάτω από το νόμιμο κατώτατο όριο των 60.000 ευρώ, έστω και αν η εταιρική περιουσία είναι μικρότερη από το ποσό αυτό, εκτός αν συγχρόνως αποφασισθεί ταυτόχρονη αύξηση κεφαλαίου μέχρι ή πάνω από το κατώτατο όριο ή μετατροπή της εταιρίας σε άλλο εταιρικό τύπο (άρθρο 8 § 6).

Πάντως αν το καθαρό ενεργητικό, όπως αποφαίνεται από τους ετήσιους λογαριασμούς, γίνει κατώτερο από το μισό (1/2) του

μετοχικού κεφαλαίου, το ΔΣ υποχρεούται να συγκαλέσει τη ΓΣ μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη λήξη της χρήσης, η οποία θα αποφασίσει, αν η εταιρία θα λυθεί ή αν θα ληφθεί άλλο μέτρο (πχ μείωση κεφαλαίου) (άρθρο 47). Εξάλλου αν το σύνολο του καθαρού ενεργητικού, το οποίο, σύμφωνα με τους ετήσιους λογαριασμούς, μειωθεί κάτω από το 1/10 του κεφαλαίου και η ΓΣ δεν λαμβάνει μέτρα, μπορεί να ζητηθεί δικαστική λύση της εταιρίας (άρθρο 48 § 1 στοιχείο γ).

Σύμφωνα με το άρθρο 29 § 3 τόσο την πραγματική όσο και την ονομαστική μείωση κεφαλαίου την αποφασίζει η καταστατική ΓΣ (άρθρο 34 § 1 στοιχείο α).

Η μείωση κεφαλαίου αποτελεί πάντα τροποποίηση του καταστατικού, για την οποία πρέπει να τηρηθεί η σχετική διαδικασία. Αν όμως υπάρχουν κατηγορίες μετόχων οι οποίοι θίγονται από τη μείωση, η απόφαση της ΓΣ για τη μείωση τελεί υπό την έγκριση της κατηγορίας των μετόχων που θίγονται, η οποία λαμβάνεται από ειδική συνέλευσή τους με αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία.

Τρόποι μείωσης κεφαλαίου

Α) Μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών

Β) Συνένωση περισσότερων μετοχών σε μια μετοχή, η ονομαστική αξία της οποίας είναι μικρότερη από το άθροισμα των ονομαστικών αξιών των συνενουμένων μετοχών.

Γ) Αγορά εκ μέρους της εταιρίας μετοχών της και στη συνέχεια ακύρωσής τους (άρθρο 16 § 5,7).

Δ) Μονομερής ακύρωση μετοχών κατόπιν πρόβλεψης του καταστατικού, χωρίς όμως κάμψη της αρχής της ίσης μεταχείρισης των μετόχων.

§ 41

Μετατροπή

Με τη γνήσια μετατροπή επέρχεται μεταβολή της νομικής μορφής της εταιρίας χωρίς λύση και εκκαθάριση και ίδρυση νέας εταιρίας και χωρίς ανάγκη μεταβίβασης με ειδική ή καθολική διαδοχή των εταιρικών αντικειμένων και των εταιρικών χρεών στην εταιρία με τη νέα της μορφή.

Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται δυνατότητα μετατροπής, μόνο με λύση και μεταβίβαση (με ειδική διαδοχή) των περιουσιακών αντικειμένων μπορεί να επιτευχθεί κατ' αποτέλεσμα (χωρίς τα πλεονεκτήματα της γνήσιας μετατροπής) η μεταβολή της εταιρικής μορφής (καταχρηστική μετατροπή).

Προβλέπεται η μετατροπή ΑΕ σε ΕΠΕ και αντίστροφα, η μετατροπή ΑΕ σε ΟΕ ή ΕΕ και αντίστροφα και η μετατροπή ΑΕ σε ΙΚΕ και αντίστροφα.

Προϋποθέσεις για τη μετατροπή της ΑΕ σε ΕΠΕ είναι η εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της ΑΕ από επιτροπή του άρθρου 9, και η λήψη της απόφασης από την καταστατική ΓΣ. Η σχετική απόφαση πρέπει να περιληφθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και να περιέχει το ελάχιστο περιεχόμενο καταστατικού ΕΠΕ, και πάντως εταιρικό κεφάλαιο όχι κατώτερο του ελάχιστου νόμιμου ορίου, καθώς και τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας του άρθρου 8 ν. 3190/1955 όσο και του άρθρου 7β ν. 2190/1920. Η μετατροπή ΑΕ σε ΕΠΕ παράγει αποτελέσματα από τη συντέλεση των διατυπώσεων δημοσιότητας (άρθρα 66 § 2, 67 § 1).

Προβλέπεται η μετατροπή ΑΕ σε ΟΕ ή ΕΕ (άρθρο 66^ο). Η μετατροπή προϋποθέτει ομόφωνη απόφαση όλων των μετόχων, στην οποία περιλαμβάνονται οι όροι του καταστατικού της ΟΕ ή της ΕΕ. Απαιτείται η καταχώριση στο ΓΕΜΗ, η οποία έχει συστατικό χαρακτήρα. Μετά τη συντέλεση των νόμιμων διατυπώσεων οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται στο όνομα της νέας εταιρίας, χωρίς να επέρχεται διακοπή της δίκης.

Προβλέπεται επίσης μετατροπή ΟΕ ή ΕΕ σε ΑΕ. Απαιτείται εκτίμηση του ενεργητικού και του παθητικού της υπό μετατροπή ΟΕ ή ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 9, απόφαση των εταίρων που περιβάλλεται

τον συμβολαιογραφικό τύπο και περιέχει το ελάχιστο περιεχόμενο του καταστατικού ΑΕ, μετοχικό κεφάλαιο όχι κατώτερο του ελάχιστου νόμιμου ορίου, έγκριση από τη διοίκηση και τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας τόσο του άρθρο 7β § 1 και καταχώριση στο ΓΕΜΗ (περ. β § 1 άρθρο 15 ν. 3419/2005). Η μετατροπή παράγει αποτελέσματα από τη συντέλεση των διατυπώσεων αυτών. Η επωνυμία της μετατραπείσας εταιρίας μπορεί να διατηρηθεί, ενώ οι τέως απεριόριστα ευθυνόμενοι εταίροι εξακολουθούν να ευθύνονται για τα εταιρικά χρέη που είχαν δημιουργηθεί μέχρι την ολοκλήρωση της μετατροπής, εκτός αν οι εταιρικοί δανειστές της ΟΕ συγκατατίθενται εγγράφως στη μετατροπή (άρθρο 67 § 2).

Συγχώνευση

Αποτελεί νομική σύμπραξη. Προβλέπεται στο π.δ. 498/1987 με τις τροποποιήσεις που εισήγαγε το π.δ. 86/2011 και ο νόμος 3873/2010 που όλα μαζί ενσωματώθηκαν στα άρθρα 68-80 του νέου νόμου 2190/1920. Στα άρθρα 81-89 του ίδιου νόμου περιλαμβάνεται η αντίστροφη διαδικασία της διάσπασης εταιριών.

Από νομικής απόψεως συγχώνευση είναι η συνένωση των περιουσιών δύο ή περισσοτέρων ΑΕ, κατά τρόπο ώστε τουλάχιστον μια από αυτές να παύει να υφίσταται, οι δε μέτοχοι της εξαφανισμένης ΑΕ να μετέχουν εφεξής στις απομένουσες εταιρίες ή στη νέα συσταιόμενη εταιρία. Η συνένωση των περιουσιών επιτυγχάνεται χωρίς προηγούμενη λύση και εκκαθάριση και χωρίς μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων της εξαφανιζόμενης ΑΕ με ειδική αλλά με οιονεί καθολική διαδοχή. Ο ν. 2190 ρυθμίζει μόνο τη συγχώνευση μεταξύ ΑΕ οπότε αποκλείεται συγχώνευση ΑΕ με εταιρία άλλου τύπου.

Καταχρηστική συγχώνευση εννοείται η διαδικασία κατά την οποία, εταιρία άλλου τύπου πλην ΑΕ, αφού λυθεί και εκκαθαριστεί στη συνέχεια μεταβιβάζει την περιουσία της σε ΑΕ.

Τρόποι συγχώνευσης

Υπάρχουν 2: η απορρόφηση και η σύσταση νέας εταιρίας (άρθρο 68 §).

Στη συγχώνευση με απορρόφηση μία ή περισσότερες εταιρίες (απορροφούμενες) μεταβιβάζουν σε μια άλλη (απορροφούσα) την περιουσία τους ως σύνολο (ενεργητικό και παθητικό). Η απορροφούσα εταιρία συνεχίζει να υπάρχει, ενώ οι απορροφούμενες, στους μετόχους των οποίων παραχωρούνται μετοχές της απορροφούσας, εξαφανίζονται (άρθρο 68 § 2).

Για τη συγχώνευση με απορρόφηση απαιτούνται: σύμβαση συγχώνευσης, έλεγχος της συγχώνευσης, αποφάσεις των ΓΣ των συγχωνευόμενων εταιριών, βεβαίωση ότι δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις από τους πιστωτές, έγκριση από τη διοίκηση και δημοσιότητα. Προπαρασκευαστική πράξη για τη συγχώνευση είναι η έγγραφη κατάρτιση του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης από τα ΔΣ των απορροφούμενων εταιριών, το οποίο συνοδεύεται από λεπτομερή έκθεση των ΔΣ και υποβάλλεται σε διατυπώσεις δημοσιότητας. Το ελάχιστο περιεχόμενο του σχεδίου αναφέρεται στην § 2 του άρθρου 69. Ακολουθεί ο έλεγχος του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης από επιτροπή εμπειρογνομόνων ή την επιτροπή της § 1 ή τα πρόσωπα της § 4 του άρθρου 9 (άρθρο 71). Δεν απαιτείται εξέταση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης ούτε έκθεση εμπειρογνώμονα σε περίπτωση συμφωνίας όλων των μετόχων και κατόχων τίτλων που παρέχουν το δικαίωμα ψήφου όλων των υπό συγχώνευση εταιριών (άρθρο 71 § 4). Για την ισχύ του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης απαιτείται η έγκρισή του από τη ΓΣ κάθε απορροφούμενης εταιρίας. Η ΓΣ πρέπει να εγκρίνει τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις του καταστατικού που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης, ιδίως δε την αύξηση κεφαλαίου (άρθρο 72 § 1). Οι αποφάσεις αυτές της ΓΣ λαμβάνονται με αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία. Καταρτίζονται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, εγκρίνονται από τον υπουργό ανάπτυξης και υποβάλλονται σε διατυπώσεις δημοσιότητας (άρθρο 74 § 1).

Αν και δεν προβλέπεται ρητά στο νόμο, η συγχώνευση πραγματοποιείται κατά κανόνα με αύξηση κεφαλαίου της απορροφούσας εταιρίας ώστε να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή των μετοχών. Η εταιρική περιουσία των απορροφούμενων εταιριών εισφέρεται ως εισφορά σε είδος στην απορροφούσα, η οποία εκδίδει νέες μετοχές που παραχωρεί στους μετόχους των απορροφούμενων εταιριών ως αντιστάθμισμα των μετοχών που έχασαν. Η ύπαρξη και η νομιμότητα όλων των διαδικαστικών πράξεων και διατυπώσεων που προβλέπει ο νόμος για τη συγχώνευση ελέγχονται από την εποπτεύουσα αρχή και σε περίπτωση έλλειψης σφαλμάτων παρέχει την έγκριση για τη συγχώνευση (άρθρο 74 § 2). Ακολουθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β, στις οποίες υποβάλλονται οι αποφάσεις της ΓΣ, η σύμβαση συγχωνεύσεως, η δήλωση ότι δεν υπάρχουν αντιρρήσεις εκ μέρους των πιστωτών ή ότι οι τυχόν προβληθείσες επιλύθηκαν καθώς και η έγκριση της διοικήσεως. Η συγχώνευση ολοκληρώνεται με την καταχώριση στο ΓΕΜΗ της εγκριτικής απόφασης της διοικήσεως (άρθρο 75 § 1), η οποία έχει συστατικό χαρακτήρα. (περ. δ § 1 άρθρο 15 ν. 3419/2005)

Με τη συγχώνευση μεταβάλλεται το πρόσωπο του οφειλέτη, αφού τα χρέη της συγχωνευόμενης εταιρίας αναλαμβάνει η απορροφούσα. Οι δανειστές (όλων των συγχωνευόμενων εταιριών) έχουν δικαίωμα να ζητήσουν επαρκείς εγγυήσεις, αν η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιριών καθιστά απαραίτητη την προστασία αυτή, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 70 § 2).

Γενικά επιδίωξη του νόμου είναι να εξασφαλισθεί και η διατήρηση της εσωτερικής αξίας των μετοχών όλων των εταιριών και μετά τη συγχώνευση. Γι αυτό πρέπει η σχέση ανταλλαγής των μετοχών των απορροφούμενων εταιριών με τις μετοχές της απορροφούσας να είναι δίκαιη και λογική (άρθρο 71 § 2).

Με την καταχώριση στο ΓΕΜΗ της απόφασης της διοικήσεως που ενέκρινε τη συγχώνευση οι απορροφούμενες εταιρίες παύουν αυτοδικαίως να υπάρχουν. Οι μέτοχοι των απορροφούμενων

εταιριών γίνονται μέτοχοι της απορροφούσας εταιρίας. Συγχρόνως η περιουσία κάθε απορροφούμενης εταιρίας περιλαμβανομένων και των διοικητικών αδειών μεταβιβάζεται ταυτόχρονα με οιονεί καθολική διαδοχή στην απορροφούσα, η οποία υποκαθίσταται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των απορροφουμένων ενώ οι εκκρεμείς δίκες δεν διακόπτονται αλλά συνεχίζονται από την απορροφούσα (άρθρο 75 § 1,2).

Ακυρότητα

Μέχρι την καταχώριση της εγκριτικής απόφασης της διοικήσεως για τη συγχώνευση στο ΓΕΜΗ, με την οποία συντελείται η συγχώνευση (άρθρο 75 § 1), μπορεί να προβληθεί οποιοδήποτε ουσιαστικό ή διαδικαστικό ελάττωμα. Μετά την καταχώριση, για λόγους ασφάλειας των συναλλαγών, η συγχώνευση μπορεί να κηρυχθεί άκυρη μόνο αν (άρθρο 77 § 1): α) Δεν ελήφθη από τη ΓΣ ή την ιδιαίτερη συνέλευση οποιασδήποτε κατηγορίας μετόχων απόφαση για τη συγχώνευση από μία έστω από τις εταιρίες που συγχωνεύθηκαν, ή η ληφθείσα απόφαση είναι ακυρώσιμη σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 35^α και 35β, β) δεν συνήφθη ή δεν συνήφθη με συμβολαιογραφικό έγγραφο η σύμβαση συγχώνευσης, γ) δεν έχει προσαρτηθεί υπεύθυνη δήλωση ότι δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις εκ μέρους των πιστωτών ή ότι οι προβληθείσες επιλύθηκαν και δ) έγινε καταχώριση της συγχώνευσης στο ΓΕΜΗ παρά την έλλειψη εγκριτικής απόφασης της διοικήσεως ή παρότι η έγκριση δόθηκε χωρίς να προηγηθεί έλεγχος νομιμότητας (άρθρο 74 § 2) ή παρότι παραλείφθηκε η καταχώριση της έγκρισης στο ΓΕΜΗ.

Η παράλειψη άλλων διατυπώσεων ή η ύπαρξη άλλων ελαττωμάτων θεραπεύονται μετά την καταχώριση στο ΓΕΜΗ. Ρητά προβλέπεται στο άρθρο 77^α ότι η συγχώνευση δεν κηρύσσεται άκυρη για το λόγο ότι η σχέση ανταλλαγής έχει ορισθεί σε πολύ χαμηλή τιμή. Αν συμβαίνει αυτό οι ζημιούμενοι μέτοχοι των απορροφούμενων εταιριών, μπορούν να ζητήσουν δικαστικά αποζημίωση από την απορροφούσα εταιρία, χωρίς να παρεμποδίζεται η διαδικασία της συγχώνευσης (άρθρο 77^α).

Η ακυρότητα δεν επέρχεται αυτοδικαίως αλλά κηρύσσεται από το μονομελές πρωτοδικείο, η απόφαση του οποίου υποβάλλεται σε διατυπώσεις δημοσιότητας. Η προθεσμία ακύρωσης είναι δμηνη από την ημερομηνία καταχώρισης στο ΓΕΜΗ. Από τις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 77 συνάγεται ότι η ακυρότητα δρα αναδρομικά και ότι επομένως επέρχεται η πριν από τη συγχώνευση κατάσταση, με αποτέλεσμα την αναβίωση όλων των εταιριών που συγχωνεύθηκαν. Οι υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν στο μεταξύ διάστημα σε βάρος της απορροφούσας εταιρίας δεν θίγονται και γι αυτές ευθύνονται εις ολόκληρο οι εταιρίες που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση.

Σύσταση νέας ΑΕ

Σ αυτή την περίπτωση συγχώνευσης, δύο ή περισσότερες εταιρίες μεταβιβάζουν την περιουσία τους ως όλο σε μια νέα εταιρία την οποία ιδρύουν. Οι μεταβιβάζουσες εταιρίες εξαφανίζονται ως υποκείμενα δικαίου, οι δε μέτοχοι παίρνουν ως αντάλλαγμα για τις μετοχές που έχασαν μετοχές της νέας εταιρίας.

Μεταβίβαση περιουσίας

Σ αυτή την περίπτωση συγχώνευσης εταιρία πωλεί την περιουσία της σε άλλη εταιρία. Ο νόμος εξομοιώνει αυτή την περίπτωση με απορρόφηση του άρθρου 79. Η μόνη διαφορά είναι ότι οι μέτοχοι της μεταβιβάζουσας εταιρίας δεν αποκτούν μετοχές στην εταιρία που αγοράζει.

Διάσπαση

Προβλέπεται στα άρθρα 81-89 του ν. 2190/1920. Είναι η πράξη με την οποία η περιουσία (ενεργητικό και παθητικό) μιας ΑΕ (διασπώμενη) διανέμεται και συγχρόνως μεταβιβάζεται με καθολική διαδοχή σε άλλες 2 τουλάχιστον ΑΕ (επωφελούμενες), οι οποίες είτε υπήρχαν (διάσπαση με απορρόφηση) είτε ιδρύονται ταυτόχρονα (διάσπαση με σύσταση νέων ΑΕ) είτε άλλες μεν υπήρχαν και άλλες ιδρύονται για πρώτη φορά (διάσπαση με απορρόφηση και σύσταση νέων ΑΕ). Η διασπώμενη εταιρία παύει

να υπάρχει, οι δε μέτοχοί της μετέχουν εφεξής στις επωφελούμενες ΑΕ, οι οποίες εκδίδουν για το σκοπό αυτό νέες μετοχές ύστερα από αύξηση κεφαλαίου.

Απόσχιση

Δεν ρυθμίζεται νομοθετικά. Υπάρχει όταν εισφέρεται όλη ή μέρος της περιουσίας μιας εταιρίας, η οποία εξακολουθεί να υφίσταται, σε άλλη ή άλλες νεοϊδρυμένες ή ήδη υπάρχουσες θυγατρικές εταιρίες, τις δε νέες μετοχές αποκτά η εισφέρουσα εταιρία (και όχι οι μέτοχοί της όπως στη συγχώνευση ή τη διάσπαση).

Εξαγορά

Η έννοια της εξαγοράς επιχείρησης έχει ευρύ περιεχόμενο. Βασική είναι η διάκριση μεταξύ αγοράς (ορισμένων ή όλων) των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας (εμπράγματα εξαγορά) και της αγοράς μετοχών της εταιρίας στόχου και μάλιστα τόσων όσων απαιτούνται για την απόκτηση του ελέγχου της (share deal). Ασχολούμαστε με τη δεύτερη περίπτωση

Συνέπεια της εξαγοράς είναι η μεταβολή των ιδιοκτητών της επιχείρησης πράγμα που λειτουργικά ισοδυναμεί με δομική μεταβολή της εταιρίας καθόσον ο αποκτών θα αναδιαρθρώσει τη διοίκησή της. Συνήθως η εξαγορά επιχείρησης έχει ως συνέπεια την ένταξή της σε όμιλο. Η εξαγορά είναι ευκολότερη, αν οι μετοχές της εταιρίας είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

§ 42

Δεν αποτελούν λόγοι λύσης της ΑΕ γεγονότα ή λόγοι που επέρχονται στο πρόσωπο των μετόχων (πχ θάνατος μετόχου). Οι λόγοι λύσης προβλέπονται στο άρθρο 47^α § 1:

Α) Πάροδος χρόνου διάρκειας που προβλέπει το καταστατικό. Βέβαια η καταστατική ΓΣ μπορεί με προηγούμενη τροποποίηση του καταστατικού να αποφασίσει την παράταση της εταιρίας (άρθρα 29 § 3, 34 § 1 στοιχείο στ). Αποκλείεται όμως η σιωπηρή παράταση (ΑΚ 769). Με την πάροδο του χρόνου διάρκειας η εταιρία βρίσκεται

αυτομάτως, χωρίς να απαιτείται δημοσίευση, στο στάδιο της εκκαθάρισης, έστω και αν εξακολουθεί τη δραστηριότητά της.

Β) Απόφαση της ΓΣ για πρόωρη λύση της εταιρίας (άρθρα 29 § 3, 34 § 1 στοιχείο στ). Η απόφαση λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 § 3 και 31 § 2 και αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού, η δε καταχώριση στο ΓΕΜΗ έχει συστατικό χαρακτήρα (στοιχείο ε § 1 άρθρο 15 ν. 3419/2005).

Γ) Κήρυξη της εταιρίας σε κατάσταση πτώχευσης. Σ αυτή την περίπτωση τη λύση της εταιρίας δεν ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης αλλά τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας της αναλαμβάνει ο σύνδικος της πτώχευσης. Αν μετά την περάτωση της πτώχευσης παραμένει εταιρική περιουσία, συνεχίζεται η εκκαθάριση. Κατά τη διάρκεια της πτώχευσης εξακολουθούν να υπάρχουν τα όργανα της εταιρίας.

Δ) Λύση της εταιρίας με δικαστική απόφαση (άρθρο 47^α § 2). Τη δικαστική λύση της εταιρίας μπορεί να τη ζητήσει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον (μέτοχοι, μέλη του ΔΣ, τρίτοι) αλλά και η εποπτεύουσα αρχή. Οι λόγοι δικαστικής λύσης περιλαμβάνονται στο άρθρο 48.

Επαναλειτουργία-Αναβίωση

Κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη λύση της εταιρίας μέχρι την έναρξη της διανομής του προϊόντος της εκκαθάρισεως η καταστατική ΓΣ έχει την ευχέρεια να αποφασίσει την επαναλειτουργία της εταιρίας, δηλαδή τη διακοπή του σταδίου της εκκαθάρισης και την επανάληψη της παραγωγικής της δραστηριότητας (αναβίωση). Αυτό επιτρέπεται μόνο όταν η εταιρία λύθηκε λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειάς της, με απόφαση της ΓΣ για πρόωρη λύση, λόγω πτωχεύσεως, η οποία περατώθηκε ύστερα από τελεσίδικη επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης και λόγω πτωχεύσεως και αποκατάστασης σε περίπτωση εξόφλησης όλων των χρεών (άρθρο 47^α § 4) και ΠτΚ 170 § 3). Η καταχώριση της αναβίωσης στο ΓΕΜΗ έχει συστατικό χαρακτήρα (στοιχείο στ § 1 άρθρο 15 ν. 3419/2005).

Εκκαθάριση

Η ΑΕ μετά τη λύση της εισέρχεται στο στάδιο της εκκαθάρισης (άρθρο 47^ο § 3 εδ.1). Στο στάδιο εκκαθάρισης σκοπός της εταιρίας είναι η περάτωση της εκκαθάρισης και όχι ο καταστατικός σκοπός. Οι πράξεις εκκαθάρισης γίνονται από τους εκκαθαριστές (αντί του ΔΣ), η ΓΣ όμως εξακολουθεί να έχει όλες τις εξουσίες που είχε και πριν από τη λύση (άρθρα 49 § 3, 26^ο § 3). Το ίδιο ισχύει και για τους ελεγκτές, την κρατική εποπτεία και τα δικαιώματα των μετόχων και της μειοψηφίας. Οι διατάξεις για την εκκαθάριση της ΑΕ είναι αναγκαστικό δίκαιο προς την προστασία των εταιρικών δανειστών.

Οι εκκαθαριστές είναι όργανα της εταιρίας. Αν δεν διορίζονται από το καταστατικό εκλέγονται από τη ΓΣ ή διορίζονται από το δικαστήριο εφόσον η εταιρία έχει λυθεί με δικαστική απόφαση (άρθρα 47^ο § 3, 34 § 1 στοιχείο στ, 2 § 1 στοιχείο ιγ). Μέχρι την εκλογή τους από τη ΓΣ, χρέη εκκαθαριστή εκτελεί το ΔΣ, το οποίο συγκαλεί τη ΓΣ να εκλέξει εκκαθαριστές. Η εκλογή αυτών σημαίνει αυτοδίκαιη παύση της εξουσίας του ΔΣ προς εκκαθάριση (άρθρο 49 § 7 εδ.1). Όταν η ΓΣ δεν συγκαλείται ή δεν εκλέξει εκκαθαριστές ή όταν οι εκλεγέντες εξέλειψαν, μπορεί να ζητηθεί από το δικαστήριο διορισμός εκκαθαριστών (ΑΚ 73 εδ.2, ΚΠολΔ 786 § 1). Ως προς τη νομική θέση των εκκαθαριστών (τρόπος δράσης προς τα έσω και έξω, αμοιβή, ανάκληση, ευθύνη) εφαρμόζονται αναλογικά οι αντίστοιχες διατάξεις για το ΔΣ (άρθρο 49 § 7 εδ.2) και επιπλέον η ΑΚ 75. Οι εκκαθαριστές είναι υποχρεωμένοι να συντάξουν κατά την έναρξη και το τέλος της εκκαθάρισης απογραφή της εταιρικής περιουσίας. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις εγκρίνονται από τη ΓΣ και δημοσιεύονται, πρέπει δε να αναφέρονται πάντα τα αίτια που παρεμπόδισαν το κλείσιμο της εκκαθάρισης (άρθρο 49 § 1,5 άρθρο 7^ο § 1 στοιχείο ιβ).

Κύρια καθήκοντα των εκκαθαριστών είναι η χωρίς καθυστέρηση περάτωση των εκκρεμών υποθέσεων της εταιρίας, η εξόφληση των χρεών, η είσπραξη των απαιτήσεων, η τέλεση νέων πράξεων που

εξυπηρετούν την εκκαθάριση, η ρευστοποίηση της εταιρικής περιουσίας, η απόδοση των εισφορών καθώς και των υπέρ των άρτιο ποσών που είχαν τυχόν καταβληθεί και η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισεως στους μετόχους κατά το λόγο της ονομαστικής αξίας των μετοχών τους (άρθρο 49 §4 εδ.1, § 5 εδ.3). Κατά τη διανομή πρέπει να ληφθούν υπόψη τα προνόμια των προνομιούχων μετοχών. Μέτοχοι που δεν είχαν καταβάλλει το κεφάλαιο που ανέλαβαν, υποχρεούνται να το καταβάλλουν, στην έκταση που αυτό είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση των σκοπών της εκκαθάρισης (άρθρο 49 § 4β). Η περάτωση της εκκαθάρισης και συγχρόνως της εταιρίας επέρχεται όταν οι εκκαθαριστές ενεργήσουν όλες τις προαναφερόμενες πράξεις, συντάξουν απογραφή, δημοσιεύσουν τις εγκριθείσες από τη ΓΣ οικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης και προβούν στην καταχώριση της διαγραφής της εταιρίας στο ΓΕΜΗ (συστατικός χαρακτήρας δημοσίευσης) (άρθρο 49 § 2,5, 7^α § 1 στοιχείο ιβ, ιγ).

§ 43

Η εισηγμένη ΑΕ

Οι βασικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται στην εισηγμένη ΑΕ με σκοπό την προστασία των μετόχων-επενδυτών αναφέρονται στην τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων εκ μέρους του εκδότη των μετοχών, την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα, τη σωστή και υπεύθυνη διαχείριση, τη διαφάνεια και την ίση μεταχείριση. Για να επιτευχθούν αυτά ισχύουν τα ακόλουθα:

Α) εταιρική διακυβέρνηση, άυλες μετοχές, διεθνή λογιστικά πρότυπα

Β) ο νόμος 2190/1920 ιδίως τα άρθρα 11 § 6 τελευταίο εδάφιο και 12 § 1 τελευταίο εδάφιο)

Γ) υποχρεώσεις για παροχή αυξημένης προστασίας στο επενδυτικό κοινό. Η εταιρία που ζητεί την εισαγωγή κινητών αξιών στο χρηματιστήριο πρέπει, μεταξύ άλλων να έχει η ίδια κεφάλαια τουλάχιστον 1.000.000 ευρώ (άρθρο 3 § 2 ν. 3371/2005), για δε

την εισαγωγή μετοχών σε χρηματιστήριο στην κατηγορία μεγάλης κεφαλαιοποίησης πρέπει να έχει κεφάλαια τουλάχιστον 150.000.000 ευρώ (άρθρο 207 κανονισμός ΧΑ).

Υποχρέωση πληροφόρησης και δημοσιότητας

Η εταιρία υποχρεούται προς παροχή πληροφοριών. Γίνεται διάκριση μεταξύ πληροφοριών που υποχρεούται να παρέχει η εκδότρια εταιρία προκειμένου να επιτύχει την εισαγωγή των μετοχών της στο χρηματιστήριο (α) και πληροφοριών που υποχρεούται να παρέχει μετά την εισαγωγή των μετοχών (β). Ειδικότερα:

(α): Οι υποχρεώσεις πληροφόρησης του σταδίου αυτού καθορίζονται στο νόμο 3401/2005. Βασική υποχρέωση είναι η δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου, το οποίο πρέπει προηγουμένως να έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (άρθρα 3,13 ν. 3401/2005). Μετά την έγκρισή του το ενημερωτικό δελτίο καθίσταται διαθέσιμο στο κοινό (άρθρο 14 ν. 3401/2005). Ευθύνη για τυχόν εσφαλμένες πληροφορίες του δελτίου φέρουν τα όργανα της ΑΕ και ο ανάδοχος για κάθε θετική ζημία εφόσον τους βαρύνει πταίσμα (άρθρο 6 ν.3401/2005). Πρόκειται για αδιοπρακτική ευθύνη κατά την κρατούσα άποψη.

(β): Οι πληροφορίες αυτού του είδους προβλέπονται στα άρθρα 4-8 του ν. 3556/2007 και αφετέρου στο άρθρο 10 του νόμου 3340/2005. Η πληροφόρηση διακρίνεται σε περιοδική και έκτακτη. Η υποχρέωση περιοδικής πληροφόρησης του επενδυτικού κοινού συνίσταται στη δημοσιοποίηση από τους εκδότες των κινητών αξιών της ετήσιας οικονομικής έκθεσης, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση το ΔΣ. Εκθέσεις δημοσιοποιούνται κάθε 3μηνο και 6μηνο με βάση τα διεθνή λογιστικά πρότυπα.

Προστασία επενδυτών με την εξασφάλιση άσκησης ορισμένων μετοχικών δικαιωμάτων

Τέτοιο δικαίωμα είναι ιδίως η διασυννοριακή ψήφος σε περίπτωση που ορισμένοι μέτοχοι εισηγμένων ΑΕ δεν κατοικούν στο κράτος μέλος που έχει την καταστατική της έδρα η εταιρία.

Υποχρεώσεις που βαρύνουν και άλλα πρόσωπα

Πρόσωπα που συνδέονται με την εταιρία (εταιρικά πρόσωπα) ή τρίτα πρόσωπα που έχουν πρόσβαση σε εταιρικές πληροφορίες ή πρόσωπα που σκοπεύουν να αποκτήσουν σημαντική συμμετοχή στην εταιρία είναι υποχρεωμένα να τηρούν την αρχή της ισότητας των μετόχων. Έχουν δηλαδή την υποχρέωση να ενημερώνουν σε περίπτωση απόκτησης ή διάθεσης σημαντικών συμμετοχών (σε ποσοστό άνω του 5%), να μην καταχρώνται προνομιακές πληροφορίες και να προβαίνουν σε διακρίσεις επί δημόσιας προσφοράς εξαγοράς μετοχών. Ειδικότερα:

Σχετικά με την απαγόρευση κατάχρησης προνομιακών πληροφοριών: Το νομικό καθεστώς τροποποιήθηκε με τον ν. 3340/2005. Προνομιακή πληροφορία είναι εκείνη που δεν έχει δημοσιοποιηθεί, είναι συγκεκριμένη, αφορά έναν ή περισσότερους εκδότες ή ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα και η δημοσιοποίησή της θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικά την τιμή των χρηματοπιστωτικών μέσων που αφορά. Πρόκειται για πληροφορία ουσιώδη για τον μέσο επενδυτή (άρθρο 6 ν. 3340/2005). Απαγορεύεται τόσο στα εταιρικά πρόσωπα όσο και σε τρίτα πρόσωπα που έχουν πρόσβαση σε τέτοιες πληροφορίες να τις αξιοποιήσουν είτε ατομικά, ή να υποδείξουν κινήσεις σε τρίτο πρόσωπο προκειμένου να διαθέσουν (αυτοί ή οι τρίτοι) χρηματοπιστωτικά μέσα.

Σχετικά με τις δημόσιες προτάσεις αγοράς κινητών αξιών και την προστασία των μετόχων: Το ειδικό αυτό δίκαιο αφορά αποκλειστικά εταιρίες, οι κινητές αξίες των οποίων είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά που λειτουργεί στην Ελλάδα. Δεν προστατεύεται τόσο η νομική θέση του μετόχου όσο η αξία της συμμετοχής. Ουσιαστικά πρόκειται για μια εξαγορά από ένα

πρόσωπο που θέλει να ελέγξει μια ΑΕ μετοχών σε τιμή μεγαλύτερη από αυτή που πωλούνται. Βασικοί κανόνες είναι οι εξής:

Α) Ισότιμη μεταχείριση: Όλοι οι κάτοχοι των κινητών αξιών (μέτοχοι) της υπό εξαγορά εταιρίας τυγχάνουν ισότιμης μεταχείρισης, ιδίως ως προς το προσφερόμενο αντάλλαγμα και ως προς την παροχή σε όλους της δυνατότητας να προσφέρουν στον προτείνοντα τις μετοχές τους.

Β) Δημοσιότητα: Συνίσταται ειδικότερα στην υποχρέωση του προτείνοντος, πριν προβεί σε οποιαδήποτε ανακοίνωση προς το κοινό, να ενημερώσει σχετικά την επιτροπή κεφαλαιαγοράς και το ΔΣ της υπό εξαγορά εταιρίας σχετικά με την πρόθεσή του για υποβολή δημοσιότητας πρότασης (άρθρο 10 του ν. 3461/2006). Δημοσιεύει πληροφοριακό δελτίο (άρθρο 11 του ν. 3461/2006).

Γ) Αρχή της ουδετερότητας του ΔΣ: Το ΔΣ της υπό εξαγορά εταιρίας πρέπει να ενεργεί προς το συμφέρον της εταιρίας και οφείλει να μη στερεί από τους κατόχους των κινητών αξιών τη δυνατότητα να αξιολογήσουν τη δημόσια πρόταση (άρθρο 5 στοιχείο γ του ν. 3461/2006). Απαγορεύεται λοιπόν το ΔΣ να προβεί στη διενέργεια πράξεων έξω από το συνηθισμένη πορεία της εταιρίας που να ματαιώνουν την προσφορά, όπως αύξηση κεφαλαίου (άρθρο 14 του ν. 3461/2006). Μπορεί όμως να αναζητήσει ανταγωνιστικές προτάσεις (άρθρο 26 του ν. 3461/2006).

Δ) Εξασφάλιση καταβολής ευλόγου και δίκαιου ανταλλάγματος

Ε) Δικαίωμα εξαγοράς και δικαίωμα εξόδου σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 28 αντίστοιχα του νόμου 3461/2006.

§ 54

Η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία

Προβλέπεται στο 2^ο μέρος του νόμου 4072/2012, στα άρθρα 43 επόμενα.

Η ΙΚΕ είναι κεφαλαιουχική εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα και σωματειακή δομή, για τα χρέη της οποίας ευθύνεται κατά βάση μόνο η ίδια (άρθρο 43 § 1,2). Παρότι κεφαλαιουχική εταιρία, καθόσον πρέπει να έχει κεφάλαιο (άρθρο 50 § 1 περίπτωση στ) μπορεί να συσταθεί στην ουσία χωρίς κεφάλαιο, καθόσον αρκεί να υπάρχει μόνο μια κεφαλαιακή εισφορά του ενός ευρώ (άρθρο 43 § 3 εδ.1). Οι εταίροι μπορούν να εισφέρουν τριών ειδών εισφορές. Αρχικά κεφαλαιακές εισφορές, δηλαδή να καταβάλλουν χρηματικές ή αποτιμητές σε χρήμα εισφορές, ειδάλλως είτε εξωκεφαλαιακές εισφορές (εισφορές μη αποτιμητές σε χρήμα) όπως την προσωπική τους εργασία είτε εγγυητικές εισφορές δηλαδή να αναλάβουν την ευθύνη για τα χρέη της εταιρίας μέχρι ένα ποσό (άρθρο 43 § εδ.2). Ο εταίρος που παρέχει εγγυητική εισφορά ευθύνεται άμεσα και πρωτογενώς έναντι των δανειστών, που μπορούν να ασκήσουν ευθέως αγωγή κατά αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 79.

Το καταστατικό της ΙΚΕ και οι τροποποιήσεις του, οι αποφάσεις των εταίρων και τα πρακτικά μπορεί να συντάσσονται και σε μια από τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ (άρθρο 43 § 5). Η εταιρία μπορεί να έχει την έδρα της σε άλλη χώρα (άρθρο 45 § 3). Η επίλυση των διαφορών από τις σχέσεις μεταξύ των εταίρων υπάγεται στο ειρηνοδικείο της έδρας της εταιρίας που δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας εκτός αν το καταστατικό προβλέπει διαιτησία ή υπαγωγή σε διαδικασία διαμεσολάβησης (άρθρο 48).

§ 55

Για τη σύσταση της ΙΚΕ απαιτείται σύναψη καταστατικού, καταβολή εισφορών και δημοσιότητα. Ισχύει ο απλοποιημένος τρόπος σύστασης του ν. 3853/2010 (άρθρο 51).

Καταστατικό

Η ΙΚΕ συνιστάται από ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (άρθρο 49 § 1, άρθρο 43 § 4). Καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, το οποίο όμως είναι συστατικό (άρθρο 53 § 1 περ. α), εκτός αν επιβάλλεται συμβολαιογραφικός τύπος με ειδική διάταξη

νόμου ή αν αυτός απαιτείται για τη μεταβίβαση της συγκεκριμένης εισφοράς (όπως π.χ. εισφορά ακινήτου) (άρθρο 43 § 5, άρθρο 49 § 2). Το καταστατικό πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 50 § 1 τα οποία είναι: το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας και η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των εταίρων, η εταιρική επωνυμία (άρθρο 44), η έδρα της εταιρίας, ο σκοπός της που ακόμα και αν δεν είναι εμπορικός καθιστά την ΙΚΕ εμπορική εταιρία, η ιδιότητα της εταιρίας ως ΙΚΕ, οι εισφορές των εταίρων κατά κατηγορία εισφορών και η αξία αυτών, το κεφάλαιο, ο συνολικός αριθμός των εταιρικών μεριδίων, ο αρχικός αριθμός των μεριδίων κάθε εταίρου και το είδος της εισφοράς που τα μερίδια αυτά εκπροσωπούν, ο τρόπος διαχείρισης και εκπροσώπησης, η διάρκεια της εταιρίας (αν δεν ορίζει ειδικότερα το καταστατικό, σύμφωνα με το άρθρο 46, χρόνος διάρκειας ορίζεται η 12ετία), άλλες εταιρικές συμφωνίες εφόσον δεν προσκρούουν στον ν. 4072/2012 (άρθρο 50 § 2).

Καταβολή εισφορών

Οι κεφαλαιακές εισφορές πρέπει να καταβληθούν ολοσχερώς κατά την ίδρυση της εταιρίας (άρθρο 77 § 4 εδ.1). Η ανάληψη των εξωκεφαλαιακών και των εγγυητικών εισφορών πρέπει να γίνεται κατά τη σύσταση της εταιρίας.

Εταιρικό κεφάλαιο

Η ΙΚΕ πρέπει να έχει κεφάλαιο. Δεδομένου όμως ότι επιτρέπεται να καταβληθούν και εισφορές που δεν είναι κεφαλαιακές, πρέπει τουλάχιστον ένα μερίδιο να εκπροσωπεί κεφαλαιακή εισφορά (τουλάχιστον ένας εταίρος πρέπει να προβεί σε κεφαλαιακή εισφορά, άρθρο 77 § 5). Το κεφάλαιο της εταιρίας αποτελείται μόνο από τις κεφαλαιακές εισφορές και διαιρείται σε ισότιμα μερίδια, ανάλογα με τον αριθμό των εισφορών αυτών. Η δηλούμενη στο καταστατικό αξία των εξωκεφαλαιακών και των εγγυητικών εισφορών έχει σημασία μόνο στις προς τα έσω σχέσεις των εταίρων και δεν προσαυξάνει την ονομαστική αξία του εταιρικού κεφαλαίου, διότι οι εισφορές αυτές δεν είναι δεκτικές

χρηματικής αποτίμησης. Ο διαχειριστής της εταιρίας οφείλει σε ένα μήνα από τη σύσταση της ΙΚΕ να βεβαιώσει την ολοσχερή καταβολή του κεφαλαίου. Σε περίπτωση μη ολοσχερούς καταβολής ο διαχειριστής προβαίνει σε αντίστοιχη μείωση κεφαλαίου και σε ακύρωση εταιρικών μεριδίων (άρθρο 77 § 4). Δεδομένου ότι το κεφάλαιο της εταιρίας μπορεί να είναι ακόμα και ένα ευρώ (άρθρο 43 § 3), το άρθρο 47 επιβάλλει την αρχή της εταιρικής διαφάνειας προς ασφάλεια των πιστωτών. Σύμφωνα με αυτό, σε κάθε έντυπο της εταιρίας καθώς και στην ιστοσελίδα της και στο ΓΕΜΗ, πρέπει, μεταξύ άλλων δημοσιοποιούμενων στοιχείων, να αναφέρεται το εταιρικό κεφάλαιο, το συνολικό ποσό των εγγυητικών εισφορών και η κατηγορία της εισφοράς του κάθε εταίρου.

Εφαρμόζονται στις ΙΚΕ ίδιοι κανόνες που ισχύουν στην ΑΕ σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και την καταβολή των κερδών (άρθρα 96-101), απαγορεύεται η διανομή μη πραγματικών κερδών ή η καλυμμένη καταβολή κερδών, καθώς και η άμεση ή έμμεση επιστροφή των κεφαλαιακών εισφορών (άρθρα 81 § 5, 6, άρθρο 100). Προβλέπεται επίσης αποτίμηση των κεφαλαιακών εισφορών σε είδος (άρθρο 77 παρ. 2), απαγορεύεται η μερική καταβολή κεφαλαίου (άρθρο 77 παρ. 4), ισχύει η απαγόρευση απόκτησης των ιδίων μεριδίων (άρθρο 87), ενώ το κεφάλαιο δεν μπορεί να μειωθεί αν οι εταιρικοί δανειστές προβάλλουν αντιρρήσεις (άρθρο 91 παρ. 2).

Διαδικασία σύστασης και δημοσιότητα

Για τη σύσταση της ΙΚΕ τα αρμόδια προς τούτο πρόσωπα (ιδρυτές και εξουσιοδοτούμενοι) προβαίνουν ενώπιον της υπηρεσίας μίας στάσης στις ενέργειες που προβλέπονται στο άρθρο 5^α του ν. 3853/2010, δηλαδή καταθέτουν το έγγραφο σύστασης, την υποβολή αίτησης καταχώρισης στο ΓΕΜΗ, αίτηση καταχώρισης επωνυμίας στο οικείο επιμελητήριο, καταβάλλουν γραμμάτιο ενιαίου κόστους, υποβάλλουν δήλωση για το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου (1% επί του κεφαλαίου) και αίτηση για λήψη ΑΦΜ. Η υπηρεσία μίας στάσης αυθημερόν προβαίνει σε έλεγχο νομιμότητας και σε παράλληλο έλεγχο ουσίας. Με την καταχώριση στο ΓΕΜΗ

(συστατικός χαρακτήρας) η ΙΚΕ αποκτά νομική προσωπικότητα (άρθρο 52 ν. 4072/2012). Δεν απαιτείται δημοσίευση στο ΤΑΕ-ΕΠΕ & ΓΕΜΗ. Μη καταχώριση στο ΓΕΜΗ, συνεπάγεται καταρχήν ακυρότητα της εταιρίας. Υπάρχει μόνο η περίπτωση αναγνώρισής της και μετατροπή σε αστική ή ομόρρυθμη εταιρία.

ΙΚΕ μπορεί να κηρυχθεί άκυρη με διαπλαστική δικαστική απόφαση (άρθρο 53) για τους εξής λόγους: μη έγγραφη κατάρτιση του καταστατικού, μη αναφορά στο καταστατικό της επωνυμίας, του σκοπού και του ύψους του κεφαλαίου, σκοπός παράνομος ή αντίθετος στη δημόσια τάξη, ανικανότητα μοναδικού ιδρυτή ή ιδρυτών για δικαιοπραξία. Αν όμως μέσα σε ένα έτος δεν προβληθεί ο λόγος ακυρότητας, η ακυρότητα αυτή θεραπεύεται. Μπορεί να θεραπευτεί από την επίδοση της αγωγής μέχρι την πρώτη συζήτηση στο δικαστήριο, με τροποποίηση του καταστατικού.

§ 56

Τα όργανα της εταιρίας είναι η συνέλευση των εταίρων και οι διαχειριστές. Ειδικότερα:

Η συνέλευση των εταίρων

Αρμοδιότητα: Αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση (άρθρο 68 § 1). Άρα έχει γενική αρμοδιότητα, ακόμα και για υποθέσεις διαχείρισης. Σε περίπτωση έγκρισης ορισμένης πράξης διαχείρισης από τους εταίρους, οι διαχειριστές δεν φέρουν ευθύνη. Αποφασίζουν αποκλειστικά για τροποποίηση καταστατικού, αύξηση και μείωση κεφαλαίου, ανάκληση ή διορισμός διαχειριστή, διανομή κερδών, απαλλαγή διαχειριστή από ευθύνη.

Σύγκληση: Συγκαλείται από τους διαχειριστές με προσωπική πρόσκληση, ακόμα και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τουλάχιστον 8 ημέρες πριν. Η πρόσκληση περιέχει τον τόπο και τον χρόνο της συνέλευσης και την ημερήσια διάταξη. Αν όμως οι εταίροι συμφωνούν μπορούν να συνεδριάσουν και χωρίς την τήρηση αυτών των τύπων (άρθρο 70 § 4). Οι συνελεύσεις διακρίνονται σε

τακτικές και έκτακτες. Η τακτική συγκαλείται τουλάχιστον μια φορά το έτος και τουλάχιστον 4 μήνες μετά από κάθε εταιρική χρήση με αντικείμενο την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (άρθρο 69 § 2). Η έκτακτη συνέλευση συγκαλείται είτε από τους διαχειριστές είτε ύστερα από αίτημα στο διαχειριστή εταίρων που έχουν το 1/10 του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων με θέμα που οι ίδιοι προσδιορίζουν (άρθρο 70 § 2).

Αποφάσεις: Λαμβάνονται στη συνέλευση (άρθρο 69 § 1). Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει συνέλευση με τηλεδιάσκεψη (άρθρο 71 § 2). Όλοι οι εταίροι ανεξαρτήτως είδους εισφοράς έχουν δικαίωμα παράστασης, λόγου και ψήφου στη συνέλευση αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των εταιρικών μεριδίων. Επί θεμάτων μείζονος σημασίας, όπως η τροποποίηση του καταστατικού, απαιτείται πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των εταιρικών μεριδίων. Το καταστατικό δύναται να προβλέπει άλλες πλειοψηφίες. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται καταχωρίζονται στο βιβλίο πρακτικών (άρθρο 72 § 5-7). Μπορεί οι αποφάσεις να είναι άκυρες ή ακυρώσιμες. Ακυρώσιμες είναι αποφάσεις που λήφθηκαν με τρόπο αντίθετο από τον νόμο ή το καταστατικό και την ακύρωσή τους μπορεί να ζητήσει εντός τεσσάρων μηνών από την καταχώριση στο βιβλίο των πρακτικών ο διαχειριστής ή κάθε εταίρος που δεν παρευρέθη στη συνέλευση ή αντιτάχθηκε στην απόφαση για τον συγκεκριμένο λόγο ακυρωσίας. Εφόσον το περιεχόμενο είναι αντίθετο στο νόμο ή το καταστατικό η απόφαση είναι αυτοδικαίως άκυρη. Δίδεται 6μηνη προθεσμία (εκτός αν η ακυρότητα είναι σοβαρή-τροποποίηση καταστατικού για θέσπιση αντίθετου στα χρηστά ήθη σκοπού) από την καταχώριση της απόφασης στο βιβλίο πρακτικών, εντός της οποίας δύναται να ασκηθεί αναγνωριστική αγωγή ακυρότητας. Άρα άκυρη είναι απόφαση λόγω περιεχομένου (εσωτερική νομιμότητα) ενώ ακυρώσιμη λόγω ελαττωμάτων στη διαδικασία λήψης αυτής (εξωτερική νομιμότητα).

Διαχείριση και εκπροσώπηση

Ασκείται από τους διαχειριστές (άρθρο 55). Οι πράξεις διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρίας διενεργούνται συλλογικά από όλους τους εταίρους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα (νόμιμη διαχείριση) με εξαίρεση επείγουσες πράξεις που μπορούν να διενεργηθούν από κάθε εταίρο (άρθρο 56). Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει οποιονδήποτε άλλο τρόπο διαχείρισης και εκπροσώπησης, όπως το διορισμό ενός ή περισσότερων εταίρων ή και τρίτων φυσικών προσώπων για ορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα οι οποίοι θα δρουν συλλογικά ή ατομικά (καταστατική διαχείριση) (άρθρο 57-58). Το καταστατικό μπορεί επίσης να προβλέπει ότι ένας ή περισσότεροι διαχειριστές διορίζονται και ανακαλούνται από εταίρο ή εταίρους (άρθρο 60). Με πλειοψηφική πάντως απόφαση των εταίρων μπορεί να ανακληθεί διαχειριστής, εταίρος ή τρίτος, που ασκεί καταστατική διαχείριση (άρθρο 59). Ο διορισμός, η ανάκληση ή η αντικατάσταση διαχειριστή υπόκειται σε δημοσιότητα στο ΓΕΜΗ.

Η ασκούμενη από τον διαχειριστή εξουσία είναι εταιρικό δικαίωμα και συγχρόνως εταιρική υποχρέωση. Γι αυτό οι διαχειριστές δεν αμείβονται για τις υπηρεσίες τους, εκτός αν το προβλέπει το καταστατικό (άρθρο 64 § 4). Επειδή διαχειρίζονται ξένη περιουσία, οι διαχειριστές έχουν υποχρέωση πίστης απέναντι στην εταιρία και τους εταίρους. Ο διαχειριστής οφείλει να τηρεί το βιβλίο εταίρων και το ενιαίο βιβλίο πρακτικών αποφάσεων των εταίρων και αποφάσεων της διαχείρισης (άρθρο 66). Έχει την εξουσία να ασκεί κάθε πράξη διοίκησης και διαχείρισης που συμβάλλει στην επιδίωξη του σκοπού της εταιρίας. Η έκταση της εκπροσωπευτικής εξουσίας του είναι απεριόριστη και μη περιορίσιμη. Για πράξεις του διαχειριστή εκτός του εταιρικού σκοπού, η εταιρία δεσμεύεται εκτός αν αποδείξει ότι ο τρίτος συμβληθείς γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την υπέρβαση του εταιρικού σκοπού. Οι διαχειριστές έχουν και εξουσία να τροποποιούν το καταστατικό (άρθρο 68 § 2,3). Ο διαχειριστής ευθύνεται έναντι της εταιρίας εις ολόκληρο για παράβαση νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων των εταίρων καθώς και για κάθε διαχειριστικό πταίσμα. Την αξίωση της εταιρίας για αποζημίωση ασκεί άλλος διαχειριστής ή οποιοσδήποτε

εταίρος (ως μη δικαιούχος διάδικος), εκτός αν ορισθεί ειδικός εκπρόσωπος της εταιρίας για τη διεξαγωγή δίκης. Ο διαχειριστής δεν υπέχει ευθύνη αν για την πράξη είχαν συμφωνήσει οι εταίροι, ή είχαν αποφασίσει τη μη ευθύνη του (άρθρο 72 § 3), έχει παρέλθει τριετία από την τέλεση της πράξης, ή ήταν πράξη που βρίσκεται στα όρια της εύλογης επιχειρηματικής απόφασης, η οποία ελήφθη με καλή πίστη, επαρκείς πληροφορίες και αποκλειστικά προς εξυπηρέτηση του εταιρικού συμφέροντος.

§ 57

Από την ιδιότητα του εταίρου ΙΚΕ απορρέουν δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Δικαιώματα

Τα εταιρικά δικαιώματα διακρίνονται σε δικαιώματα διοικήσεως και περιουσιακά δικαιώματα.

Δικαιώματα διοικήσεως είναι το δικαίωμα διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρίας, όταν ισχύει η νόμιμη διαχείριση καθώς και το δικαίωμα παράστασης, συζήτησης και ψήφου στις συνελεύσεις. Κάθε εταίρος επίσης έχει δικαίωμα παροχής πληροφοριών και ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 94 § 2.

Περιουσιακά δικαιώματα των εταίρων είναι το δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη που προκύπτουν από τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και το δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης (άρθρο 105 § 5). Για να διανεμηθούν κέρδη θα πρέπει αυτό να αποφασιστεί από τη συνέλευση των εταίρων μαζί με το σύνολο των διανεμόμενων κερδών (άρθρο 100 § 1,3 εδ.2). Διανεμόμενα κέρδη είναι τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από την κράτηση του 1/20 των καθαρών κερδών για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού (άρθρο 100 § 2).

Υποχρεώσεις

Πρωταρχική υποχρέωση των εταίρων είναι η εκπλήρωση της εισφοράς τους. Οι εισφορές όπως προαναφέρθηκε είναι

κεφαλαιακές, εγγυητικές και εξωκεφαλαιακές (άρθρο 76 § 2). Ο νόμος περιέχει ρυθμίσεις σχετικά με το ποιες συνέπειες επέρχονται σε περίπτωση μη εκπλήρωσης της εισφοράς (μείωση κεφαλαίου, απώλεια εταιρικής ιδιότητας, ακύρωση μεριδίων που αντιστοιχούν σε εισφορά). Άλλη εταιρική υποχρέωση είναι η υποχρέωση διαχείρισης και εκπροσώπησης, εφόσον υπάρχει η νόμιμη διαχείριση.

Στην ΙΚΕ ισχύει η αρχή της ισότητας των εταιρικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Κάθε εταιρικό μερίδιο παρέχει ίσα δικαιώματα και ίσες υποχρεώσεις, ανεξάρτητα από το είδος της εισφοράς, στην οποία αντιστοιχούν. Επίσης η ονομαστική αξία είναι ίδια για όλα τα εταιρικά μερίδια, ανεξάρτητα από το είδος της εισφοράς στην οποία αντιστοιχούν (άρθρο 75 § 3).

Είσοδος, έξοδος και αποκλεισμός εταίρου

Η είσοδος νέου εταίρου στην εταιρία επιτρέπεται μόνο, εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό ή ομόφωνη απόφαση των εταίρων (άρθρο 89). Η έξοδος εταίρου από την εταιρία επιτρέπεται μόνο για σπουδαίο λόγο με δικαστική απόφαση. Πάντως το καταστατικό μπορεί να προβλέπει συγκεκριμένους λόγους που να δίνουν στους εταίρους τη δυνατότητα εξόδου (άρθρο 92). Αποκλεισμός εταίρου επιτρέπεται μόνο εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος, πλειοψηφική απόφαση των εταίρων (στην οποία δεν μετέχει ο υπό αποκλεισμό εταίρος-άρθρο 72 § 3), αίτηση κάθε διαχειριστή και δικαστική απόφαση (άρθρο 93). Ο εξερχόμενος ή αποκλειόμενος εταίρος έχει αξίωση κατά της εταιρίας για καταβολή της πλήρους αξίας της μερίδας του. Αν είχε προβεί σε κεφαλαιακή εισφορά, τότε με τον αποκλεισμό του, ο διαχειριστής μειώνει το κεφάλαιο κατά το ποσό της εισφοράς. Το καταστατικό βέβαια μπορεί να ορίζει ότι άλλος εταίρος θα εξαγοράζει το μερίδιο του αποκλειόμενου εταίρου, ή θα έχει δικαίωμα να προτιμηθεί.

Εταιρικά μερίδια

Η συμμετοχή στην ΙΚΕ, η ανάπτυξη δικαιωμάτων και υποχρεώσεων απαιτεί την απόκτηση τουλάχιστον ενός εταιρικού μεριδίου. Κάθε εταίρος μπορεί να έχει περισσότερα εταιρικά μερίδια, τα οποία να αντιστοιχούν σε διαφορετικά είδη εισφορών. Τα εταιρικά μερίδια δεν μπορούν να ενσωματωθούν σε αξιόγραφα. Αν χορηγηθεί τέτοιο έγγραφο έχει απλώς το χαρακτήρα απόδειξης (άρθρο 75 § 1). Εταιρικά μερίδια ίσης ονομαστικής αξίας και κατώτατης χρηματικής αξίας 1 ευρώ (άρθρο 75 § 3) αποκτούν όλοι οι εταίροι ανεξάρτητα από το είδος της εισφοράς στην οποία αντιστοιχούν. Κάθε εταίρος μπορεί να έχει περισσότερα του ενός εταιρικά μερίδια ανάλογα δηλαδή με την αξία της εισφοράς που καταβάλλει ή παρέχει. Τα εταιρικά μερίδια είναι δικαιώματα, επί των οποίων μπορούν να συσταθούν χωρίς περιορισμούς εμπράγματα δικαιώματα όπως πχ δικαίωμα επικαρπίας (άρθρο 75 § 4,5). Η μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων εν ζωή ή αιτία θανάτου είναι ελεύθερη (άρθρο 83 § 1). Η μεταβίβαση ή η επιβάρυνση των μεριδίων καταχωρίζεται στο βιβλίο των εταίρων (άρθρο 84 § 1,2). Το καταστατικό μπορεί να αποκλείει ή να περιορίζει τη μεταβίβαση ή επιβάρυνση των μεριδίων ή να προβλέπει δικαίωμα προτίμησης των λοιπών εταίρων ή δικαίωμα της εταιρίας να υποδεικνύει εταίρο ή τρίτο για να τα εξαγοράσει αντί πλήρους τιμήματος (άρθρο 84 § 2). Το καταστατικό δεν μπορεί να αποκλείει ή να περιορίζει τη μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων αιτία θανάτου. Προβλέπεται και η κατάσχεση των εταιρικών μεριδίων από ατομικούς δανειστές των εταίρων, η οποία είναι δυνατή ακόμα και αν το καταστατικό απαγορεύει τη μεταβίβασή τους (1022 επ. ΚΠολΔ και άρθρο 88 § 1). Σε περίπτωση πτώχευσης εταίρου τα εταιρικά του μερίδια ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία και εκποιούνται κατ εφαρμογή του άρθρου 16 ΠτΚ.

§ 58

Ο διαχειριστής της ΙΚΕ συντάσσει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που περιλαμβάνουν τον ισολογισμό, το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως, τον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων και τα προσαρτήματα, καθώς και την ετήσια έκθεσή του για την εταιρική δραστηριότητα κατά τη χρήση που έληξε (άρθρο 96).

Προβαίνει κατόπιν σε δημοσίευση των καταστάσεων αυτών στο ΓΕΜΗ και στην ιστοσελίδα της εταιρίας μέσα σε 3 μήνες από τη λήξη της εταιρικής χρήσης (άρθρο 98). Ισχύει η αρχή της ενοποίησης των οικονομικών στοιχείων κατά το άρθρο 42^ε § 5 του ν. 2190/1920. Εφόσον η ΙΚΕ κατά το κλείσιμο του ισολογισμού υπερβαίνει τα 2 από τα 3 κριτήρια του άρθρου 42^α § 6 του νόμου 2190/1920, τότε ελέγχεται από ελεγκτές. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις αποκτούν νομική ισχύ από την έγκρισή τους από τους εταίρους (άρθρο 100 § 1). Αν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν την περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας καλύτερη ή χειρότερη απ' ό,τι είναι στην πραγματικότητα, η απόφαση των εταίρων που την ενέκρινε μπορεί να ακυρωθεί. Μετά την έγκριση, οι εταίροι αποφασίζουν για τον τρόπο διάθεσης των κερδών. Παρακρατείται το 1/20 των καθαρών κερδών για τη δημιουργία αποθεματικών. Αν διανεμηθούν κέρδη μη πραγματικά οι εταίροι οφείλουν να τα επιστρέψουν στην εταιρία. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση καλυμμένης καταβολής κερδών ή έμμεσης επιστροφής εισφορών (άρθρο 100 § 1-6).

§ 59

Αύξηση κεφαλαίου

Ο νόμος ρυθμίζει στο άρθρο 90 την πραγματική αύξηση κεφαλαίου, η οποία γίνεται με την καταβολή νέων κεφαλαιακών εισφορών και την ανάληψη νέων μεριδίων, χωρίς πάντως να αποκλείεται ονομαστική αύξηση κεφαλαίου. Αν δεν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στο καταστατικό, όλοι οι εταίροι ανεξαρτήτως είδους εισφοράς, έχουν δικαίωμα προτίμησης ανάλογα με τον αριθμό των εταιρικών μεριδίων που έχει ο καθένας, το οποίο ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 90 § 2. Το δικαίωμα προτίμησης μπορεί να καταργείται ή να περιορίζεται με απόφαση των εταίρων που λαμβάνεται με πλειοψηφία 2/3. Δεν υπάρχει δικαίωμα προτίμησης για εισφορές σε είδος. Το νέο κεφάλαιο πρέπει να κατατεθεί ολοσχερώς και η καταβολή του βεβαιώνεται με πράξη του διαχειριστή που δημοσιεύεται στο ΓΕΜΗ (άρθρο 77 § 4).

Μείωση κεφαλαίου

Στο άρθρο 91 ρυθμίζεται η σπανιότερη περίπτωση της πραγματικής μείωσης κεφαλαίου. Άρα δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση απόσβεσης ζημιών ή σχηματισμό αποθεματικού (άρθρο 91 § 2 τελευταίο εδάφιο). Αποφασίζεται από τους εταίρους με αυξημένη πλειοψηφία 2/3. Γίνεται ακύρωση μεριδίων που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές με τήρηση της αρχής της ισότητας. Για μείωση κεφαλαίων απαιτείται και η χωριστή συγκατάθεση με πλειοψηφία τουλάχιστον των εταίρων που εισέφεραν κεφαλαιακές εισφορές. Η λόγω της μείωσης του κεφαλαίου αποδεδειγμένη εταιρική περιουσία αποδίδεται στους εταίρους με μερίδια που αντιστοιχούν σε κεφαλαιακές εισφορές (άρθρο 81). Μπορούν εντούτοις οι εταιρικοί δανειστές να προβάλλουν αντιρρήσεις οι οποίες ελέγχονται από το δικαστήριο ως προς τη βασιμότητά τους.

Μετατροπή

Με απόφαση που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία 2/3 και καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ μπορεί η ΙΚΕ να μετατραπεί σε εταιρία οποιασδήποτε άλλης εταιρικής μορφής σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 106. Ρυθμίζεται επίσης η μετατροπή εταιριών άλλης μορφής σε ΙΚΕ, η οποία προϋποθέτει μη προβολή αντιρρήσεων από τους δανειστές της μετατρεπόμενης εταιρίας ή δικαστική διευθέτηση των αντιρρήσεων αυτών με βάση το άρθρο 107. Προβλέπεται ότι η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων ΟΕ ή ΕΕ που μετατράπηκε σε ΙΚΕ για τις υποχρεώσεις που γεννήθηκαν πριν την καταχώριση της μετατροπής στο ΓΕΜΗ εξακολουθεί να υφίσταται επί πέντε έτη.

Συγχώνευση

Η συγχώνευση ΙΚΕ πραγματοποιείται είτε με απορρόφηση είτε με σύσταση νέας εταιρίας (άρθρο 108). Ισχύουν οι κανόνες που ισχύουν για την ΑΕ (άρθρα 68-89 ν. 2190/1920) (άρθρα 109-115).

Λύση και εκκαθάριση

Σύμφωνα με το άρθρο 108 η ΙΚΕ λύεται:

Α) με απόφαση των εταίρων που λαμβάνεται με πλειοψηφία 2/3, ακόμα και πριν από τη λήξη του χρόνου διάρκειας της εταιρίας

Β) αυτομάτως μετά την πάροδο του προβλεπόμενου στο καταστατικό χρόνου διάρκειάς της, εκτός αν οι εταίροι αποφασίσουν την παράταση του χρόνου αυτού

Γ) με την κήρυξη της σε πτώχευση

Δ) περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος (άρθρο 77 § 5 τελευταίο εδάφιο) ή το καταστατικό (αδυναμία εκπλήρωσης του σκοπού της).

Η λύση της εταιρίας για όλες τις περιπτώσεις πλην της αυτόματης λύσης καταχωρίζεται στο ΓΕΜΗ.

Μετά τη λύση της εταιρίας ή την κήρυξή της σε πτώχευση αυτή τελεί υπό εκκαθάριση (άρθρο 104 § 1). Πάντως, ενόσω διαρκεί η εκκαθάριση ή μετά την περάτωση της πτώχευσης λόγω τελεσίδικης επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή για το λόγο του άρθρου 170 § 3 του ΠτΚ, η εταιρία μπορεί να αναβιώσει με ομόφωνη απόφαση των εταίρων. Οι εργασίες της εκκαθάρισης διενεργούνται από το διαχειριστή, εκτός αν προβλέπει διαφορετικά το καταστατικό ή αποφασίσουν διαφορετικά οι εταίροι. Η εξουσία των εκκαθαριστών περιορίζεται στις πράξεις που είναι αναγκαίες για την εκκαθάριση (άρθρο 104 § 2-4). Η διαδικασία περιγράφεται λεπτομερώς στο άρθρο 105.

§ 60

Η μονοπρόσωπη εταιρία

Μπορεί να είναι μόνο κεφαλαιουχική δηλαδή μόνο ΑΕ, ΙΚΕ ή ΕΠΕ. Η μονοπρόσωπη ΑΕ εισήχθη με το άρθρο 1 § 3 του ν. 2190/1920.

Η νομική φύση της ιδρυτικής πράξης της μονοπρόσωπης εταιρίας είναι μονομερής δήλωση βουλήσεως, η οποία ως οργανωτική πράξη, καθίσταται ενεργός, εφόσον περιβληθεί τον απαιτούμενο τύπο. Η βούληση της συνέλευσης απαιτείται επίσης να περιληφθεί τον απαραίτητο τύπο δημοσίευσης. Η περίπτωση κάμψης της

αυτοτέλειας του νομικού προσώπου και ικανοποίηση των δανειστών της μονοπρόσωπης ΑΕ από την ατομική περιουσία του μοναδικού μετόχου πρέπει να γίνεται με βάση την αρχή της καλής πίστης και κατόπιν εκτίμησης των οικείων συνθηκών. Πάντως υφίσταται σύγκρουση μεταξύ της ατομικής περιουσίας του μοναδικού μετόχου και της περιουσίας της εταιρίας.

§ 61

Όμιλος επιχειρήσεων και συνδεδεμένες επιχειρήσεις

Η κλασική μορφή σύνδεσης η οποία αποτελεί και τη μεγάλη πλειοψηφία των περιπτώσεων εμφάνισης ομίλων επιχειρήσεων στην ελληνική πρακτική είναι αυτή που δημιουργείται με τη συμμετοχή μιας εταιρίας (μητρική) σε άλλη (θυγατρική) ή και άλλες (αδερφές). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε με την ίδρυση θυγατρικής εταιρίας και ανάληψη των μετοχών της από τη μητρική (έναντι καταβολής μετρητών ή με εισφορά κλάδου της) είτε με απόκτηση του πλειοψηφικού πακέτου μετοχών μιας ήδη υφιστάμενης εταιρίας από άλλη.